

GMINA SMĘTOWO GRANICZNE

STRATEGIA ROZWOJU GMINY SMĘTOWO GRANICZNE DO ROKU 2020

Opracowanie dokumentu:

www.euro-pro.pl

SPIS TREŚCI

1 SYTUACJA WYJŚCIOWA. DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNO-GOSPODARCZEJ GMINY SMĘTOWO GRANICZNE	4
1.1 PRZESTRZEŃ I ŚRODOWISKO	4
1.1.1 POŁOŻENIE ADMINISTRACYJNE I GEOGRAFICZNE	4
1.1.2 DOSTĘPNOŚĆ KOMUNIKACYJNA I INFRASTRUKTURA TRANSPORTOWA	5
1.1.3 INFRASTRUKTURA TECHNICZNA	11
1.1.4 ŚRODOWISKO, WALORY PRZYRODNICZE I KULTUROWE	17
1.2 SPOŁECZEŃSTWO I GOSPODARKA	24
1.2.1 DEMOGRAFIA	24
1.2.2 STRUKTURA WYKSZTAŁCENIA MIESZKAŃCÓW	27
1.2.3 STRUKTURA ZATRUDNIENIA I RYNEK PRACY	28
1.2.4 BEZROBOCIE	31
1.2.5 PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ	34
1.3 UWARUNKOWANIA SPOŁECZNE	42
1.3.1 EDUKACJA	42
1.3.2 OCHRONA ZDROWIA	52
1.3.3 SPORT	55
1.3.4 KULTURA	58
1.3.5 SEKTOR POZARZĄDOWY	61
2 PODSUMOWANIE POTENCJAŁU	64
2.1 ANALIZA SWOT	64
2.2 ANALIZA POTENCJAŁU	65
3 ROZWÓJ STRATEGICZNY W LATACH 2015 – 2020	74
3.1 WIZJA I MISJA GMINY SMĘTOWO GRANICZNE	74
3.1.1 CEL ROZWOJOWY NR 1. PODNIESIENIE ATRAKCYJNOŚCI GOSPODARCZEJ	77
3.1.2 CEL ROZWOJOWY NR 2. POPRAWA JAKOŚCI PRZESTRZENI I ŚRODOWISKA	79
3.1.3 CEL ROZWOJOWY NR 3. AKTYWIZACJA SPOŁECZNA I ZAWODOWA MIESZKAŃCÓW	81
3.2 ODNIESIENIE DO DOKUMENTÓW STRATEGICZNYCH	84
3.2.1 DOKUMENTY NA SZCZEBLU EUROPEJSKIM I KRAJOWYM	84
3.2.2 DOKUMENTY NA SZCZEBLU REGIONALNYM I LOKALNYM	86
4 SYSTEM REALIZACJI STRATEGII	89
4.1 ZASADY WDRAŻANIA STRATEGII	89
4.2 PLAN FINANSOWY	89
4.2.1 GŁÓWNE ŹRÓDŁA FINANSOWANIA STRATEGII	89

4.2.2	KWOTA PRZEZNACZONA NA FINANSOWANIE STRATEGII I JEJ PODZIAŁ MIĘDZY POSZCZEGÓLNE PRIORYTETY, WSPÓŁFINANSOWANIE	90
4.3	SYSTEM WDRAŻANIA	92
4.3.1	KLUCZOWE INSTYTUCJE I PODMIOTY ZAANGAŻOWANE W PROCES REALIZACJI STRATEGII	92
4.3.2	MONITORING I EWALUACJA	92
<u>ZAŁĄCZNIK NR 1: FORMULARZ MONITORINGU W ZAKRESIE REALIZACJI STRATEGII</u>		<u>95</u>

1 SYTUACJA WYJŚCIOWA. DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNO-GOSPODARCZEJ GMINY SMĘTOWO GRANICZNE

1.1 PRZESTRZEŃ I ŚRODOWISKO

1.1.1 POŁOŻENIE ADMINISTRACYJNE I GEOGRAFICZNE

Gmina Smętowo Graniczne jest gminą wiejską, położoną w południowej części województwa pomorskiego, w południowo-wschodniej części powiatu starogardzkiego. Z uwagi na tę lokalizację graniczy ona z gminami trzech powiatów. Od zachodu z gminą Osiek, od północnego-zachodu z gminą Skórcz (obydwie gminy powiatu starogardzkiego), od północnego-wschodu z gminą Morzeszczyn w powiecie tczewskim, od wschodu z gminą Gniew również położoną w powiecie tczewskim, zaś od południa z gminą Nowe w powiecie świeckim. Południowa granica Gminy jest jednocześnie granicą pomiędzy dwoma województwami: pomorskim i kujawsko – pomorskim.

Rysunek 1.1 Położenie Gminy Smętowo Graniczne na tle województwa pomorskiego

Źródło: opracowanie własne na podstawie https://pl.wikipedia.org/wiki/Plik:Woj_pomorskie_podzial_adm.png

Rysunek 1.2 Położenie Gminy Smętowo Graniczne na tle powiatu starogardzkiego

Źródło: opracowanie własne na podstawie

[https://pl.wikipedia.org/wiki/Powiat_starogardzki#/media/File:POL_powiat_starogardzki_locator_map_\(label-pl\).svg](https://pl.wikipedia.org/wiki/Powiat_starogardzki#/media/File:POL_powiat_starogardzki_locator_map_(label-pl).svg)

Powierzchnia Gminy wynosi 8601 ha, z czego użytki rolne stanowią 6 242 ha, grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione – 1662 ha, grunty zabudowane i zurbanizowane – 467 ha, pozostałe tereny – 230 ha. W skali powiatu Gmina zajmuje 6,39% powierzchni, zaś w skali województwa zaledwie 0,47%.

Pod względem fizyczno-geograficznym Gmina Smętowo Graniczne położona jest na terenie Kociewia, w dorzeczu Wisły, na obszarze Pojezierza Starogardzkiego, wchodzącego w skład Pojezierzy Wschodniopomorskich.

Funkcję ośrodka społeczno-gospodarczego pełni miejscowość Smętowo Graniczne, gdzie znajduje się m.in. Urząd Gminy, Urząd Stanu Cywilnego, ośrodek zdrowia, dwa banki, Urząd Pocztowy oraz Gminny Ośrodek Kultury, Sportu i Rekreacji. Ogółem w Gminie znajduje się 16 miejscowości i 12 sołectw.

1.1.2 DOSTĘPNOŚĆ KOMUNIKACYJNA I INFRASTRUKTURA TRANSPORTOWA

Gmina Smętowo Graniczne jest bardzo dobrze skomunikowana zarówno z innymi częściami powiatu starogardzkiego, jak i województwa pomorskiego oraz dalszymi obszarami kraju.

Przez teren Gminy z północy na południe przebiega autostrada A1 (stanowiąca część VI Transeuropejskiego Korytarza Transportowego Gdynia - Katowice - Żyliną (Słowacja) w ramach Transeuropejskiej Sieci Transportowej TEN-T), która jest główną tranzytową osią transportową relacji północ – południe. W obszarze Gminy, w jej centralnym punkcie znajduje się jedyna lokalizacja powiązania sieci drogowej Gminy z autostradą A1 - węzeł Kopytkowo (jest to też jedyny węzeł autostradowy na terenie powiatu starogardzkiego). Węzeł ten wiąże autostradę A1 z drogą wojewódzką nr 231 (Skórcz – Kolonia Ostrowicka).

Autostrada umożliwia bezpośrednie połączenie Gminy z Gdańskiem - stolicą województwa pomorskiego oraz z centralnymi i południowymi regionami Polski. Dzięki autostradzie Gmina posiada też dobry dojazd do zlokalizowanego w odległości ok. 80 km Portu Lotniczego im. Lecha Wałęsy w Gdańsku.

Droga wojewódzka nr 231 Skórcz-Kolonia Ostrowicka jest główną osią transportową wschód – zachód Gminy. Umożliwia bezpośrednie połączenie z sąsiednim powiatem tczewskim oraz drogą krajową nr 91 – na wschodzie oraz gminą Skórcz – na zachodzie. Warto zaznaczyć, że DK91 stanowi fragment europejskiej trasy E75 (Port Gdańsk – Gdańsk-Orunia-Pruszcz Gdański- Rusocin) i tym samym podobnie jak autostrada A1 stanowi fragment VI Transeuropejskiego Korytarza Transportowego. Dogodne połączenie Gminy ze wschodnią częścią województwa pomorskiego zapewnia także most na Wiśle, Opalenie – Kwidzyn położony w odległości ok. 10 km od granicy Gminy.

Warto zaznaczyć, że autostrada A1 i droga wojewódzka nr 231 to dwie drogi o największym natężeniu ruchu w Gminie Smętowo Graniczne. Dzięki oddanej do użytku w 2012 roku obwodnicy Smętowa Granicznego i Kopytkowa (zmiana przebiegu i rozbudowa DW 231) natężenie ruchu w tych miejscowościach zmalało, a tym samym poprawiło się bezpieczeństwo i jakość życia mieszkańców.

System drogowy Gminy uzupełniają drogi powiatowe i gminne, stanowiące łączniki z drogami wyższego rzędu. Drogi powiatowe to: droga 2727 G na odcinku Leśna Jania – Frąca – Kamionka do granicy województwa, droga 2728 G na odcinku Frąca – Lalkowy, droga 2729 G na odcinku Stara Jania – Leśna Jania – Rynkówka – Kamionka, droga 2730 G na odcinku od gr. z Gminą Osiek – Leśna Jania – Kopytkowo – Bobrowiec – Smętowo Graniczne (ul. Sportowa).

Długość dróg gminnych wynosi 66,5 km, przy czym tylko 19,2 km (28,9%) jest utwardzonych asfaltem bądź płytami JUMBO. W planach jest utwardzenie drogi gruntowej na odcinku Kopytkowo – Frąca o długości około 2 km oraz modernizacja drogi ul. Starogardzkiej w Smętowie Granicznym do Kopytkowa. Ponadto na terenie Gminy znajduje się 23,5 km dróg wewnętrznych.

Na mapie poniżej zaprezentowano połączenia drogowe występujące na terenie Gminy Smętowo Graniczne.

Rysunek 1.3 Połączenia drogowe gminy Smętowo Graniczne.

Źródło: opracowanie własne na podstawie <https://mapa.targeo.pl>

Transport publiczny na obszarze Gminy realizowany jest przez sieć połączeń autobusowych obsługiwanych przez Przedsiębiorstwo Komunikacji Samochodowej w Starogardzie Gdańskim (PKS) oraz prywatnego przewoźnika PHU "Owsiak". PKS wykonuje dwa połączenia dziennie na trasie Smętowo Graniczne – Starogard Gdański i jedno połączenie z powrotem (linia 403). PHU "Owsiak" realizuje także kilkanaście kursów na tej samej trasie oraz kilka połączeń na trasie Smętowo Graniczne – Nowe i z powrotem, obsługując tym samym południowe miejscowości Gminy (m.in. Frąca, Lalkowy, Kamionka). Większość linii kursuje w dni nauki szkolnej.

Aktualnie na terenie Gminy nie ma ścieżek rowerowych, jednakże planowane są już inwestycje w tym zakresie, zakładające budowę odcinków o łącznej długości około 5 km. Obecnie istnieją

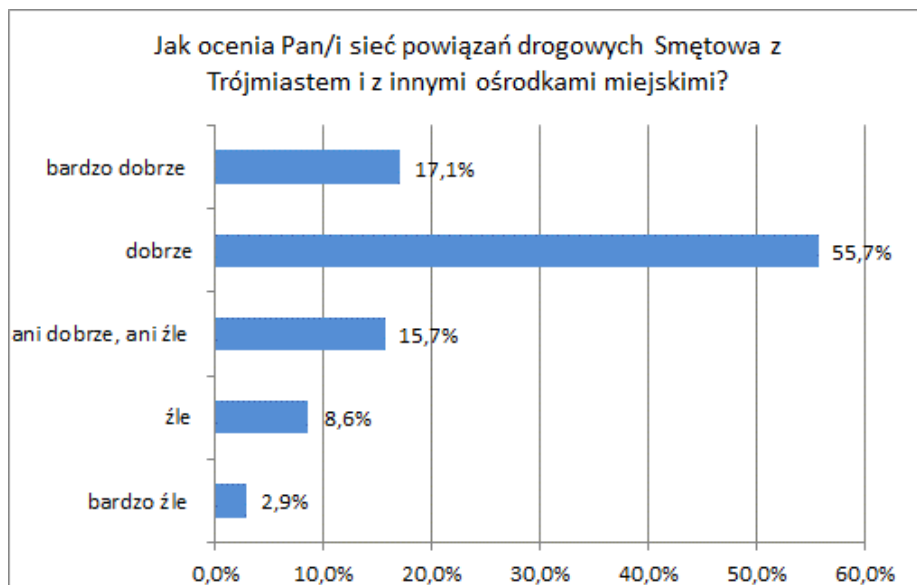
tutaj szlaki rowerowe, które są nieutwardzone i szerzej zostały opisane w punkcie 1.1.4 niniejszej diagnozy.

Na terenie Gminy funkcjonuje także infrastruktura kolejowa. Miejscowość Smętowo Graniczne jest węzłem kolejowym. Krzyżują się tu linie 131 Chorzów Batory – Tczew (linia łącząca Górnośląski, Częstochowski Okręg Przemysłowy oraz Rybnicki Okręg Węglowy z węzłem kolejowym w Tczewie) i 218 Myślice – Szlachta, która na odcinku Opalenie Tczewskie – Smętowo zmienia numer na linię 238. Linia 131 jest magistralą o znaczeniu państwowym i funkcjonuje jako część linii C-E 65, która jest międzynarodowym ciągiem transportowym i podobnie jak autostrada A1 i DK 91 należy do VI Europejskiego Korytarza Transportowego. Linia ta jest dwutorowa, zelektryfikowana, normalnotorowa. Natomiast linia 238 jest jednotorowa, nieelektryfikowana, normalnotorowa, zamknięta obecnie w stronę Opalenia Tczewskiego, a nieprzejezdna w stronę Skórcza.

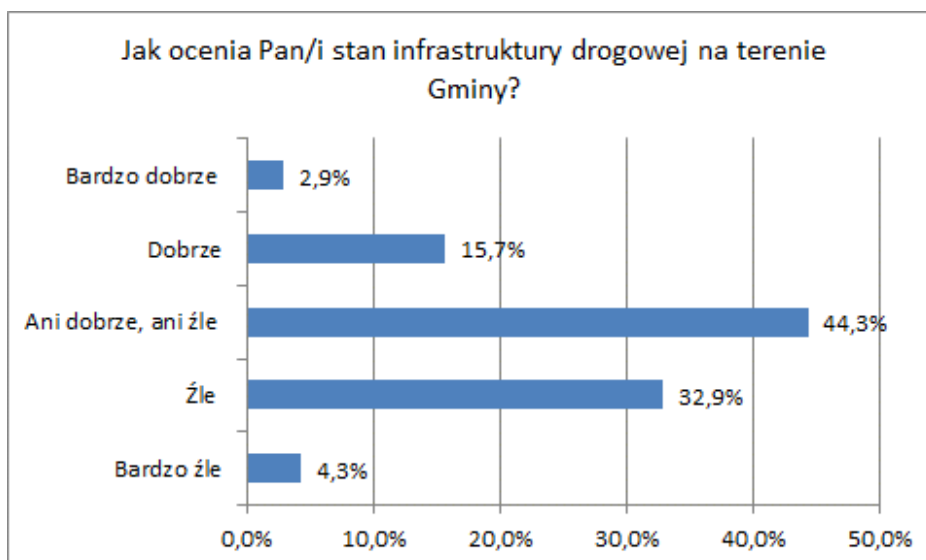
Do Smętowa Granicznego kursują pociągi regionalne zapewniające połączenie Gminy z Trójmiastem. Czas podróży to około 1,5 h. Istnieje też możliwość podróżowania pociągami z przesiadką w Tczewie lub Laskowicach Pomorskich. Zgodnie z informacjami dostępnymi na stronie internetowej rozkład-pkp.pl na trasie Smętowo Graniczne- Gdynia Główna w ciągu dni roboczych w godzinach 4-21 funkcjonuje 17 połączeń, z których 12 to połączenia bezpośrednie.

Aktualnie obok niskiej jakości dróg gminnych problemem Gminy jest niewystarczająca ilość miejsc parkingowych, co przy zwiększającej się liczbie użytkowników samochodów (od roku 2012 do 2014 liczba samochodów w całym powiecie wzrosła o 4 812 szt., osiągając 2014 roku wartość 60 593 szt.) staje się sprawą wymagającą pilnych działań. w szczególności miejsca parkingowe są niezbędne przy miejscach użyteczności publicznej, jak np. dworzec PKP w Smętowie Granicznym, który zyskuje na znaczeniu jako punkt przesiadkowy.

W przeprowadzonych badaniach ankietowych mieszkańcy Gminy bardzo dobrze ocenili jej dostępność komunikacyjną. 72,8% ankietowanych uznało sieć powiązań drogowych z Trójmiastem i innymi ośrodkami miejskimi za dobrą i bardzo dobrą, wskazując jednocześnie w pytaniach otwartych - jako jedną z najczęstszych - mocną stronę Gminy w postaci autostrady A1 i węzła Kopytkowo, zlokalizowanych na jej terenie.

Rysunek 1.4 Wyniki badań dotyczących oceny dostępności komunikacyjnej gminy Smętowo Graniczne*Źródło: opracowanie własne*

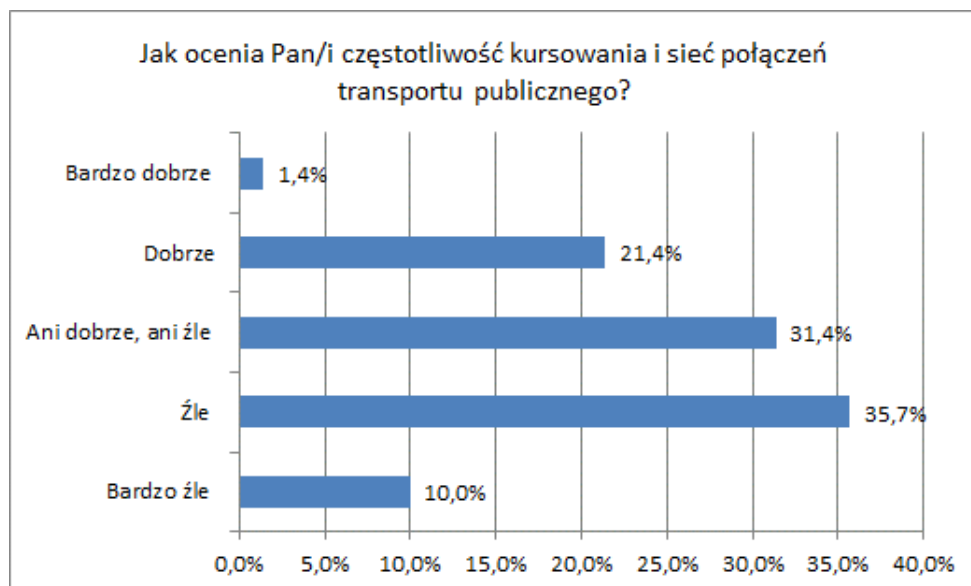
Jako główne obszary problemowe w zakresie infrastruktury transportowo – komunikacyjnej mieszkańcy wskazywali zły stan dróg, brak ścieżek rowerowych oraz miejsc parkingowych, a także małą częstotliwość kursowania środków transportu publicznego (szczególnie poza dniami nauki szkolnej).

Rysunek 1.5 Wyniki badań dotyczących rozwoju infrastruktury transportowo-komunikacyjnej*Źródło: opracowanie własne*

Według oceny 37,2% mieszkańców Gminy, stan infrastruktury drogowej jest zły lub bardzo zły, a tylko 18,6% uważa, że spełnia ona ich oczekiwania. Niemalże połowa ankietowanych

(45,7%) wskazuje także na złą i bardzo złą sieć połączeń transportu publicznego, a jedynie 22,8% uważa ją za wystarczającą.

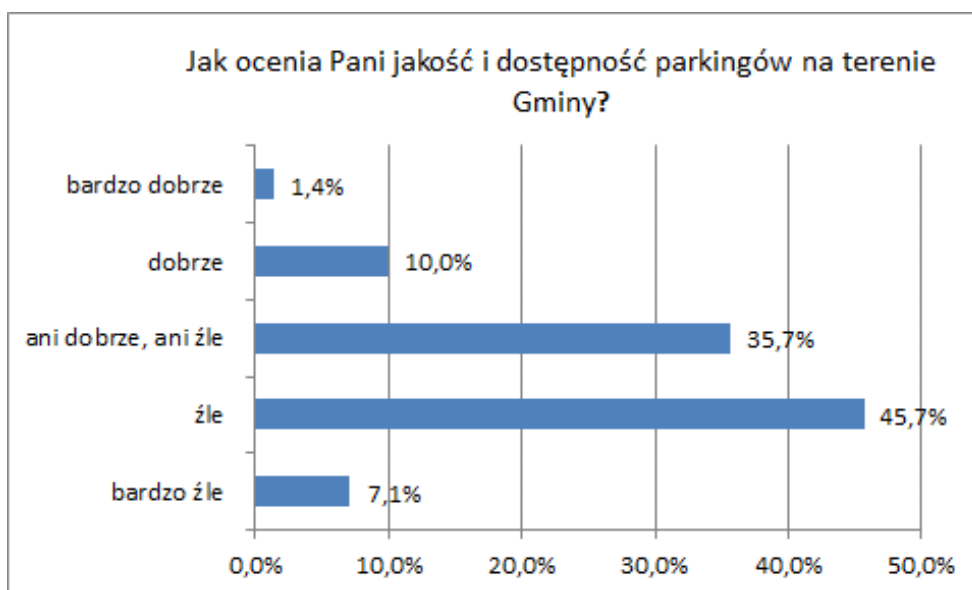
Rysunek 1.6 Wyniki badań dotyczących transportu publicznego

Źródło: opracowanie własne

Podobnie przedstawia się ocena dostępności i jakości parkingów w Gminie – niezadowolonych z obecnej sytuacji jest 52,8% mieszkańców, a jedynie 11,4% ocenia, że dostępność miejsc parkingowych jest dobra. Należy zauważyć, że na wszystkie trzy pytania, odpowiedzi świadczące o braku zdania ankietowanych stanowiły od 31,4% do 44,3%.

Rysunek 1.7 Wyniki badań dotyczące dostępności miejsc parkingowych

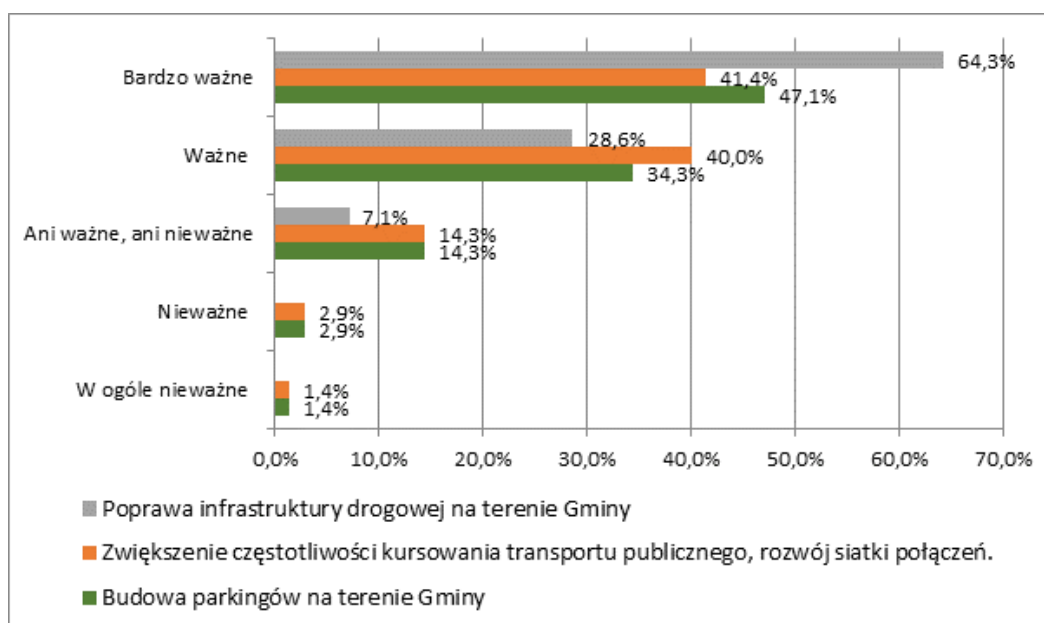

Źródło: opracowanie własne

W odniesieniu do planowanych kierunków rozwoju zapytano mieszkańców, jak istotne są dla nich kwestie dotyczące infrastruktury drogowej i transportowej. Większość pytanых wskazała, że istotna jest poprawa infrastruktury drogowej – aż 64,3% ankietowanych uznało ten aspekt za bardzo ważny, a kolejne 28,6% za ważny. 81,4% respondentów uważa, że zwiększenie częstotliwości kursowania transportu publicznego jest ważne i bardzo ważne, a jedynie 4,3% uważa, że nie jest to kwestia priorytetowa. Identycznie rozkładają się odpowiedzi dotyczące budowy miejsc parkingowych.

Wyniki badań w analizowanym zakresie przedstawiono na poniższym wykresie.

Rysunek 1.8 Ocena priorytetów w zakresie infrastruktury transportowo- komunikacyjnej

Źródło: opracowanie własne

1.1.3 INFRASTRUKTURA TECHNICZNA

Sieć wodno-kanalizacyjna

Poziom skanalizowania Gminy Smętowo Graniczne jest aktualnie bardzo niski - kształtuje się na poziomie ok. 41%. Dla porównania, według danych GUS za rok 2014, odsetek ludności korzystający z kanalizacji w powiecie wynosił 61%, a w całym województwie 82%.

Sieć kanalizacyjna obejmuje miejscowości Smętowo Graniczne (1376 osób, ok. 15 km sieci) i Kopytkowo (818 osób, ok. 3,5 km sieci). Oprócz tego, na terenie Gminy funkcjonuje jeszcze sieć po państwowych gospodarstwach rolnych, z której korzysta około 350 osób, a jej długość wynosi ok 2,5 km.

W najbliższym czasie Gmina planuje dalszą rozbudowę sieci kanalizacyjnej w Smętowie Granicznym oraz częściowo w miejscowości Smętówko. Gospodarstwa domowe nie mające podłączenia do sieci odprowadzają nieczystości do zbiorników bezodpływowych. Według danych GUS za rok 2013, 17 gospodarstw domowych korzysta z przydomowych oczyszczalni ścieków.

Na terenie Gminy funkcjonuje biologiczna oczyszczalnia ścieków zlokalizowana w Kopytkowie o przepustowości Qśrd 552,2 m³/d, która odbiera nieczystości ze Smętowa Granicznego, Kopytkowa i Smętówka. w związku z rozwojem sieci kanalizacyjnej i tym samym zwiększającą się ilością odprowadzanych nieczystości, w kolejnych latach planowana jest jej rozbudowa, która umożliwi odbiór ścieków w ilości 670 m³/d. Oprócz tego, w Gminie funkcjonują też biologiczne oczyszczalnie ścieków położone w miejscowościach Stara Jania, Leśna Jania i Lalkowy, które odbierają nieczystości z terenów po byłych PGR i podobnie jak oczyszczalnia w Kopytkowie, wymagają rozbudowy.

Obecnie, z uwagi na niską przepustowość, oczyszczalnie te nie spełniają wymagań pozwolenia wodnoprawnego w zakresie jakości ścieków oczyszczonych. w związku z tym Gmina realizuje program naprawczy, którego założenia muszą zostać wdrożone do roku 2019. Niewywiązanie się z zapisów programu skutkować będzie nałożeniem na Gminę kar administracyjnych.

Stopień zwodociągowania Gminy jest znacznie wyższy i według danych GUS wynosi ok.97%. Długość sieci wodociągowej to ok. 82 km i w kolejnych latach planowana jest jej rozbudowa z miejscowości Kopytkowo w kierunku miejscowości Bobrowiec. Jednocześnie konieczne są prace remontowe istniejących odcinków sieci, co pozwoli na zmniejszenie awaryjności i poprawi jakość wody dostarczanej mieszkańcom.

Zadania związane z zaopatrzeniem w wodę i odprowadzanie ścieków wykonuje Urząd Gminy.

Gospodarka odpadami

W Gminie Smętowo Graniczne funkcjonuje podział odpadów na biodegradowalne (odpady kuchenne, odpady zielone), surowce (obejmujące papier, metal, tworzywa sztuczne, szkło, styropian i tkaniny) i zmieszane (odpady niesegregowane z wyłączeniem odpadów wielkogabarytowych, zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego, odpadów budowlanych i rozbiórkowych oraz odpadów niebezpiecznych). Organizowaniem odbierania

i zagospodarowania odpadów z terenu Gminy zajmuje się Związek Gmin Wierzyca z siedzibą w Starogardzie Gdańskim. Odbiorem odpadów z terenów wchodzących w skład Związku zajmuje się firma SITA Pomorze Sp. z o.o.

W roku 2014 z terenu Gminy Smętowo Graniczne odebrano ogółem 1010,5 t. odpadów mieszanych, z czego 980,20 pochodziło z gospodarstw domowych.

Tabela 1.1 Zmieszane odpady zebrane w ciągu roku

	2012	2013	2014
Ogółem (w tonach)	414,05	566,68	1010,50
Na 1 mieszkańca (w kg)	77,7	106,3	189,9
Z gospodarstw domowych (w tonach)	355,82	542,18	980,20

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS

W 2013 r. na terenie Gminy zrehabilitowano składowisko odpadów w Bobrowcu, które zamknięte zostało w roku 2012. Prace rekultywacyjne objęły 1,04 ha i miały na celu odtworzenie warunków siedliskowych, które pozwolą na ponowne funkcjonowanie roślinności na miejscu byłego składowiska.

Sieć elektryczna, ciepłownicza i gazowa

Gmina Smętowo Graniczne jest w 100% zelektryfikowana. Dostawcą energii i operatorem systemu dystrybucyjnego jest koncern Energa.

Na terenie Gminy nie funkcjonuje jednak sieć centralnego ogrzewania. Budynki ogrzewane są za pomocą kotłowni indywidualnych opalanych węglem i drewnem. Na terenie powiatu zbiorcze sieci ciepłownicze zaopatrujące w ciepło budynki mieszkalne i publiczne funkcjonują jedynie na obszarze miast: Starogard Gdański, Czarna Woda i Skarszewy. Niestety wpływa to niekorzystnie na stan środowiska naturalnego, w szczególności na zanieczyszczenie powietrza.

Według „Programu ochrony powietrza dla strefy pomorskiej, w której został przekroczony poziom dopuszczalny pyłu zawieszonego PM10 oraz poziom docelowy benzo(a)pirenu” (przyjętym przez Sejmik Województwa Pomorskiego w listopadzie 2013 r.), **Gmina Smętowo Graniczne znajduje się na obszarze, na którym występuje wysoka emisja zanieczyszczeń w postaci toksycznego benzo(a)pirenu, którego poziom docelowego stężenia średniorocznego w powietrzu jest przekraczany.** Głównym źródłem zanieczyszczeń pyłem

PM10 i benzo(a)pirenem jest emisja powierzchniowa, pochodząca przede wszystkim z ogrzewania indywidualnego, gdzie jako podstawowe paliwo używany jest węgiel o niskiej jakości (a więc o dużej zawartości popiołu i siarki), a jako źródło grzewcze - kotły o niskiej sprawności.

Jest to o tyle istotne, że związek chemiczny w postaci benzo(a)pirenu ma szkodliwy wpływ zarówno na ludzkie zdrowie, jak i na roślinność, gleby oraz wodę. Zaliczany jest on do substancji rakotwórczych i wykazuje się dużą toksycznością przewlekłą, co związane jest z jego zdolnością kumulacji w organizmie. Według danych Krajowego Rejestru Nowotworowego w latach 2005-2012 w województwie pomorskim na nowotwory zachorowało 68 439 osób, spośród których 3 070 stanowili mieszkańcy powiatu starogardzkiego. Z uwagi na wysokie koszty inwestycji Gmina nie przewiduje jednak budowy sieci centralnego ogrzewania.

Sieć gazowa

Na terenie Gminy Smętowo Graniczne nie występuje sieć gazowa. Mieszkańcy wykorzystują wyłącznie gaz bezprzewodowy propan-butan (gaz butlowy). Z uwagi na rozproszoną zabudowę i wysokie koszty inwestycji Gmina nie planuje budowy sieci gazowej na swoim terenie.

Sieć teletechniczna

Na terenie Gminy Smętowo Graniczne funkcjonuje dwóch prywatnych dostawców internetu szerokopasmowego, są to PHU Geckonet oraz TELE-SAT Krzysztof Czapiewski. Poza tym mieszkańcy mają dostęp do internetu mobilnego, dostarczanego drogą radiową, oferowanego przez największych operatorów sieci komórkowych: Orange, T-Mobile oraz PLAY. Należy jednak zaznaczyć, że problemem w wielu punktach Gminy jest niska jakość sygnału internetu radiowego.

Dwie miejscowości z gminy Smętowo Graniczne – Frąca oraz Kopytkowo objęte zostały projektem „Szerokopasmowe pomorskie – budowa sieci szkieletowo - dystrybucyjnej na terenie województwa pomorskiego” realizowanego przez Orange Polska, który objął 253 miejscowości z całego województwa.

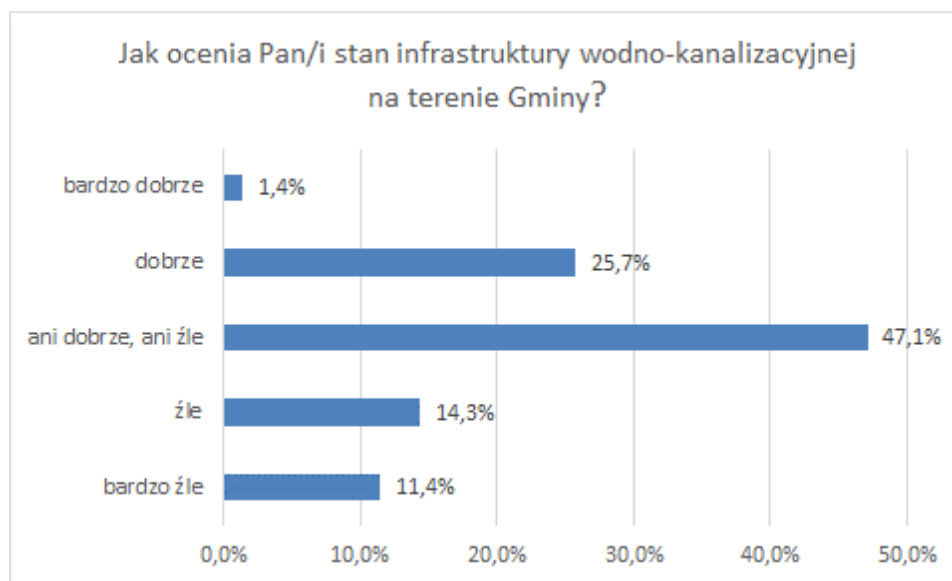
Warto zaznaczyć, że internet w dzisiejszych czasach służyć może nie tylko jako narzędzie rozrywki, ale wykorzystywany jest również jako narzędzie edukacyjne i jest niezbędny

z punktu widzenia funkcjonowania firm i urzędów. Przyspiesza proces komunikacyjny (poczta elektroniczna) i daje możliwości nawiązania współpracy z podmiotami znajdującymi się w dużej odległości od siedziby przedsiębiorstwa lub miejsca zamieszkania.

Biorąc pod uwagę wyniki ankiety przeprowadzonej wśród mieszkańców Gminy można wnioskować, że w większości nie dostrzegają oni większych problemów związanych z funkcjonowaniem sieci wodno-kanalizacyjnej. 27,1% badanych stan infrastruktury ocenia dobrze albo nie ma na ten temat zdania (47,1%). Jedynie nieco ponad 20% odpowiadających miało negatywne zdanie o infrastrukturze wodno-kanalizacyjnej (czemu niektórzy respondenci dali także wyraz w pytaniach otwartych).

Stosunkowo dobra opinia na temat infrastruktury wodno-kanalizacyjnej może wynikać z faktu, że większość respondentów, to osoby mające już dostęp do kanalizacji zbiorczej, lub też jest efektem przyzwyczajenia lub niskiego poziomu świadomości ekologicznej mieszkańców. Często nie zdają sobie oni sprawy, że odprowadzanie ścieków do nieszczelnych zbiorników umożliwia przedostawanie się nieczystości do gleby oraz wód gruntowych i powierzchniowych, co odbija się na jakości środowiska i zdrowiu ludzi. Zważywszy, że stopień skanalizowania Gminy wynosi ok. 41% należy uznać, że jest to kwestia niezwykle istotna zarówno z punktu widzenia jakości życia jak i rozwoju gospodarczego. Na wykresie poniżej przedstawiono informacje w tym zakresie.

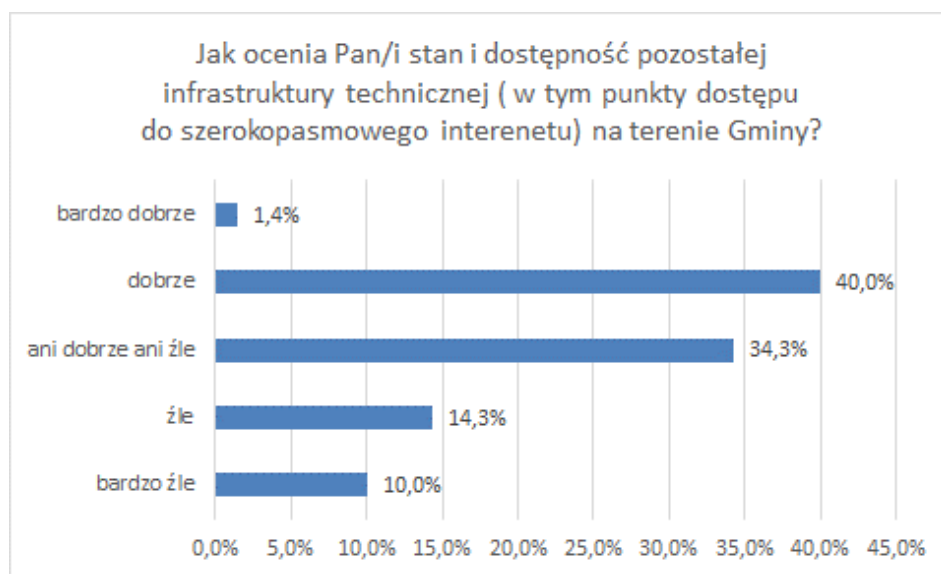
Rysunek 1.9 Wyniki badań dotyczących oceny infrastruktury wodno-kanalizacyjnej

Źródło: opracowanie własne

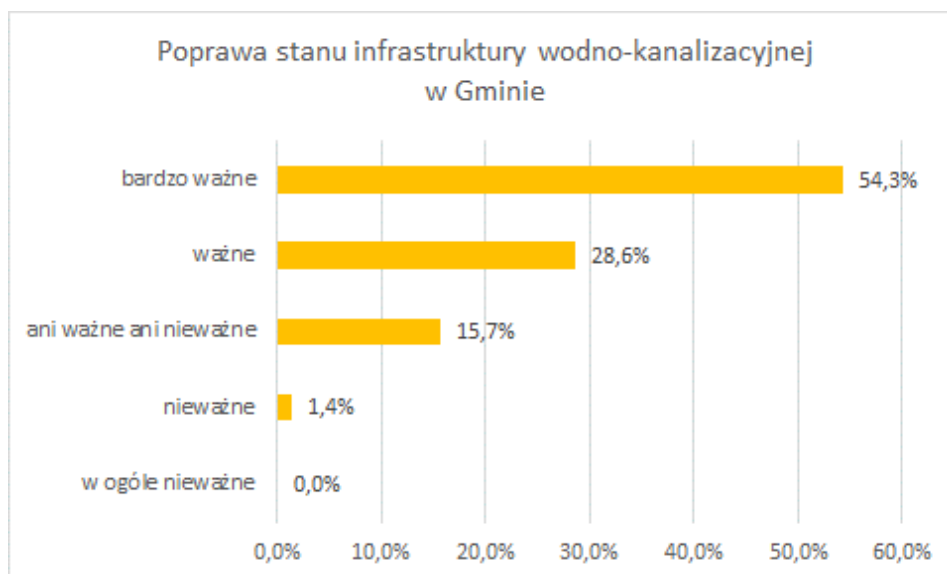
Jednocześnie większość badanych raczej pozytywnie wypowiedziała się na temat pozostałej infrastruktury funkcjonującej w Gminie. 40% oceniło ją dobrze, a ponad 30% nie miało określonego zdania w tej dziedzinie. Około 25% wyraziło się w tym temacie negatywnie. Można wnioskować, że część mieszkańców ma zastrzeżenia do braku sieci ciepłowniczej i gazowej oraz, na co sporadycznie wskazywano w pytaniach otwartych, do niskiej dostępności internetu. Ponieważ w Gminie istnieje sieć szerokopasmowa, brak dostępu do łącza najprawdopodobniej odnosi się do internetu dostarczanego drogą radiową przez operatorów sieci komórkowych, na co niestety władze Gminy nie mają bezpośredniego wpływu.

Rysunek 1.10 Wyniki badań dotyczących pozostałej infrastruktury technicznej

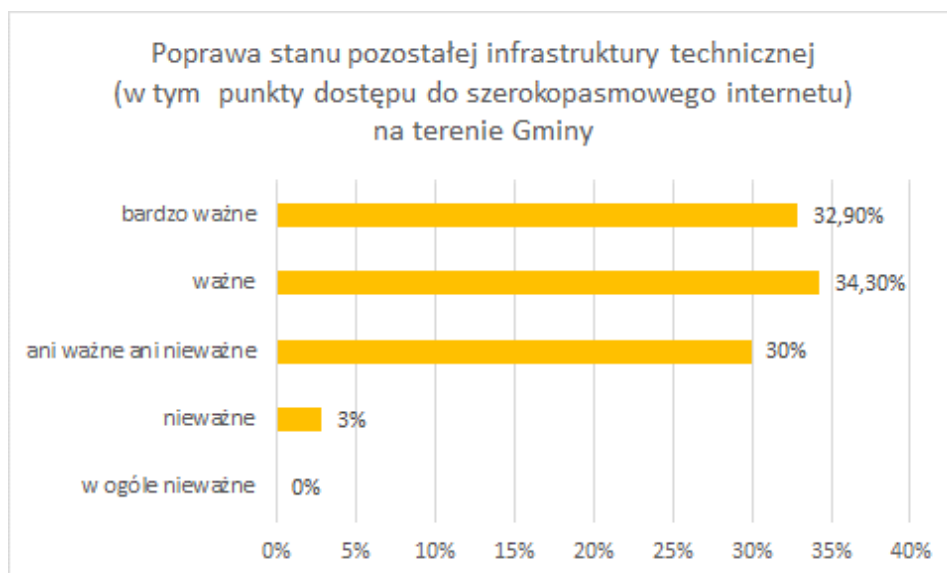

Źródło: opracowanie własne

W ankietach zapytano mieszkańców, czy ich zdaniem rozwój infrastruktury wodno-kanalizacyjnej jest istotny z punktu widzenia rozwoju Gminy. W tym wypadku zdecydowana większość badanych (82,9%) uważa, że potrzebne są dalsze inwestycje w tym zakresie, a jedynie 1,4% nie widzi takiej potrzeby. Niecałe 16% respondentów nie ma opinii w tym temacie.

Rysunek 1.11 Ocena priorytetów w zakresie infrastruktury wodno-kanalizacyjnej*Źródło: opracowanie własne*

Podobna ilość respondentów uznała, że warto rozwijać pozostałą infrastrukturę techniczną, która wpływa na jakość życia mieszkańców oraz funkcjonowanie podmiotów gospodarczych i publicznych, w tym zwiększenie dostępu do internetu.

Rysunek 1.12 Ocena priorytetów w zakresie pozostałej infrastruktury technicznej*Źródło: opracowanie własne*

1.1.4 ŚRODOWISKO, WALORY PRZYRODNICZE I KULTUROWE

Obszar Gminy Smętowo Graniczne leży w mezoregionie Pojezierza Starogardzkiego. Większość krajobrazu zdominowana jest przez tereny niezalesione. Największą powierzchnię

zajmują użytki rolne obejmujące ponad 70% powierzchni Gminy. Łąki i pastwiska znajdują się na terenie każdej ze wsi wchodzących w obręb Gminy Smętowo Graniczne.

Gmina położona jest w dorzeczu Wisły, w zlewniach rzek: Struga Młyńska, Wierzyca, Wda oraz Mątawa. Głównym ciekim wodnym jest rzeka Janka (dopływ Wierzycy), która przepływa przez zachodnią część Gminy. Ponadto przez południowo-wschodni obszar Gminy przepływa rzeka Młyńska Struga uchodząca do Wisły w rejonie Jażwisk. Największym zbiornikiem wodnym w Gminie jest Jezioro Smarzewskie, leżące częściowo na terenie gminy Gniew.

Na pozostałym obszarze występują jedynie niewielkie oczka wodne.

Charakterystyczną cechą terenu Pojezierza Starogardzkiego, a tym samym Gminy Smętowo Graniczne jest występowanie licznych gatunków zarośli i roślin muraw kserotermicznych (ciepło- i sucholubnych), które wędrują tu z Doliny Dolnej Wisły poprzez dolinę Wierzycy oraz Janki.

W zachodniej części Gminy, gdzie zlokalizowany jest kompleks leśny i tereny przyległe do lasów w granicach wsi Rynkówka oraz w zachodnich częściach wsi: Kościelna Jania, Leśna Jania, Frąca i Kamionka, znajdują się tereny Obszaru Chronionego Krajobrazu Bory Tucholskie, które zajmują na terenie Gminy powierzchnię 1250 ha.

Na obszarze Gminy znajduje się Obszar Specjalnej Ochrony Ptaków „Bory Tucholskie” PLB 220009, należący do europejskiej sieci Natura 2000. Jest to jedno z najważniejszych w kraju ostoi lęgowych ptaków wodno-błotnych i drapieżnych. Występuje tu około 29 gatunków ptaków wymienionych w załączniku i Dyrektywy Ptasiej m.in. łabędź krzykliwy, kania czarna, kania ruda, puchacz i zimorodek. Ponadto 9 ze stwierdzonych tu gatunków znajduje się na liście gatunków zagrożonych: bielik, kania czarna, kania ruda, puchacz, bąk, podgorzałka, błotniak zbożowy, rybołów, rybitwa białowąsa.

Oprócz Borów Tucholskich na terenie Gminy leży drugi kompleks leśny w okolicy Jeziora Smarzewskiego, wsi Czerwińsk i Stary Bobrowiec, a szereg małych skupisk drzew, głównie liściastych (lipa, klon, jesion), rozrzuconych jest w różnych miejscach na tym terenie. Około 20% powierzchni Gminy zajmują obszary leśne.

Niestety te wyjątkowe walory przyrodnicze narażone są na negatywne skutki działalności człowieka, co wiąże się przede wszystkim z niskim rozwojem sieci kanalizacyjnej

oraz odprowadzaniem nieczystości do gruntu i wód, nieodpowiednim poziomem oczyszczania ścieków oraz powstawaniem nielegalnych wysypisk śmieci.

Na terenie Gminy występuje również duża ilość roślinności kulturowej: stare parki z XVIII/XIX w. w Kopytkowie, Leśnej Jani i Starej Jani, aleje lipowe z XVIII w. we Frący i Leśnej Jani, aleje dębowe z XIX w. w Leśnej Jani i Starej Jani, lipy krymskie w Rynkówce. Część z nich stanowi pomniki przyrody, których na obszarze Gminy jest 12.

Gmina Smętowo Graniczne jest atrakcyjna kulturowo z uwagi na występowanie obiektów kultury materialnej oraz wspomnianych powyżej – walorów przyrodniczych. Na szczególną uwagę zasługują następujące zabytki architektury wpisane do rejestru zabytków nieruchomych województwa pomorskiego:

- zespół dworsko - parkowy z końca XVIII w. w Leśnej Jani,
- zespół dworsko - parkowy z folwarkiem z XIX w. w Starej Jani,
- zespół pałacowo - parkowy z XIX w. w Kopytkowie,
- neogotycki pałac z końca XIX w. w Rynkówce,
- dworzec kolejowy wraz z zabudowaniami w Smętowie Granicznym,
- zespół kościoła parafialnego p.w. Krwi Pańskiej z plebanią z początku XX w. w Smętowie Granicznym,
- gotycki kościół parafialny p.w. Św. Barbary z XVI w. w Lalkowach,
- kościół parafialny p.w. Św. Trójcy z XVII w. w Kościelnej Jani.

W wojewódzkiej ewidencji zabytków, prowadzonej przez Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków, widnieje 90 obiektów leżących na terenie gminy Smętowo Graniczne.

Warto zauważyć, że na terenie Gminy znajdują się także zabytkowe cmentarze z XIX i XX wieku (Bobrowiec, Czerwińsk, Frąca, Stara Jania, Kopytkowo, Lalkowy, Leśna Jania) oraz liczne stanowiska archeologiczne, wskazujące na ślady osadnictwa w większości z okresu późnego średniowiecza, rozmieszczone na terenie całej Gminy.

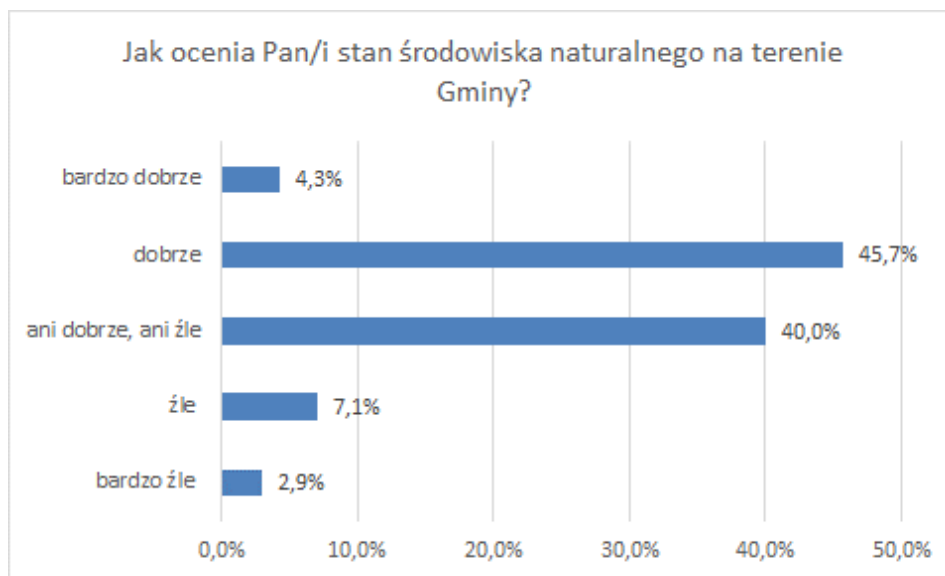
Gmina bez wątpienia posiada wysoką atrakcyjność turystyczną łączącą wyjątkowe walory środowiskowe z walorami dziedzictwa kulturowego. Niestety dość słabo jest tu rozwinięta baza turystyczna w postaci miejsc noclegowych i zaplecza gastronomicznego.

Przez teren Gminy przebiegają trzy szlaki turystyczne:

- szlak rowerowy zielony o nazwie „Grzymisława” prowadzący z Tczewa do Twardej Góry, przebiegający na terenie Gminy przez miejscowości Czerwińsk, Bobrowiec, Kościelna Jania, Stara Jania, Leśna Jania, Frąca, Lalkowy. Łączna długość szlaku wynosi 95,2 km.
- szlak rowerowy czerwony o nazwie „Borowiacki” ze Smętowa Granicznego do Czarnej Wody, który na terenie Gminy prowadzi przez miejscowości Smętowo Graniczne, Kopytkowo, Leśna Jania oraz Leśnictwo Leśna Jania. Łączna długość szlaku wynosi 56,5 km.
- szlak pieszy zielony o nazwie „Ziemie Tczewskiej im. Romana Klima” z Tczewa do Rakowca, który na terenie Gminy prowadzi przez miejscowości Smętowo Graniczne, Smarzewo. Łączna długość szlaku wynosi 78,9 km.

Z badań ankietowych przeprowadzonych wśród mieszkańców Gminy wynika, że połowa z nich ocenia stan środowiska naturalnego w Gminie jako dobry i bardzo dobry, a negatywną opinię w tym zakresie ma tylko 10% ankietowanych, przy czym 40% nie ocenia go ani dobrze, ani źle, co znaczy, że na co dzień nie przywiązują do tej kwestii większej wagi.

Rysunek 1.13 Wyniki badań dotyczących oceny stanu środowiska gminy Smętowo Graniczne

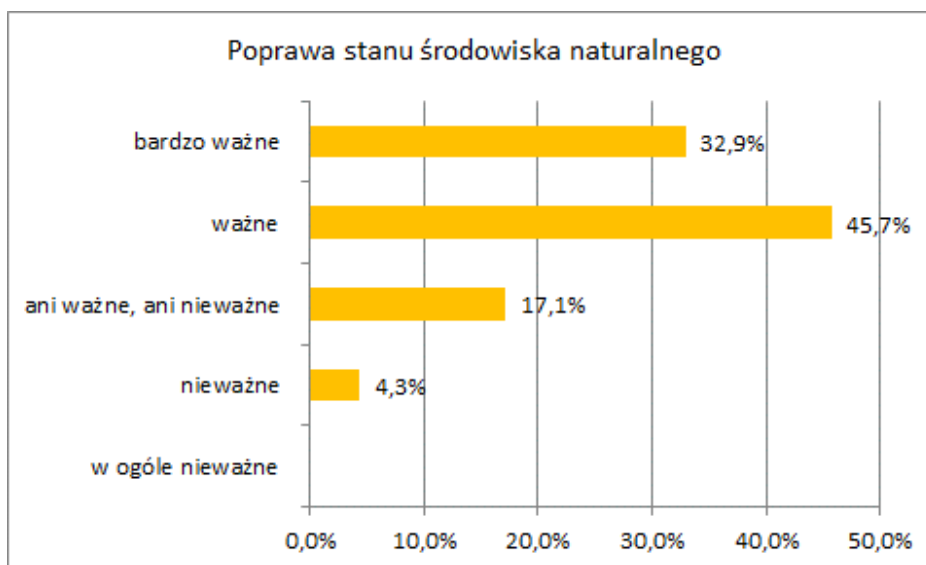

Źródło: opracowanie własne

W badaniu ankietowym zapytano także w jaki sposób mieszkańcy postrzegają rolę środowiska naturalnego w rozwoju Gminy. 32,9% badanych wskazało, że jest to kwestia bardzo ważna, a 45,7%, że ważna. Jedynie 17,1% ankietowanych nie ma w tym zakresie

konkretnej opinii, a 4,3% nie przywiązuje wagi do kwestii środowiska w perspektywie rozwoju. Taki wynik może świadczyć o tym, że jednak znaczna część mieszkańców zdaje sobie sprawę z wyjątkowych walorów przyrodniczych Gminy, które przekładają się na jakość życia i jednocześnie mogą zostać wykorzystane do rozwoju gospodarki, szczególnie w zakresie turystyki i rekreacji. Także w pytaniach otwartych wskazywano na walory krajobrazowe Gminy, związane z położeniem na skraju Borów Tucholskich.

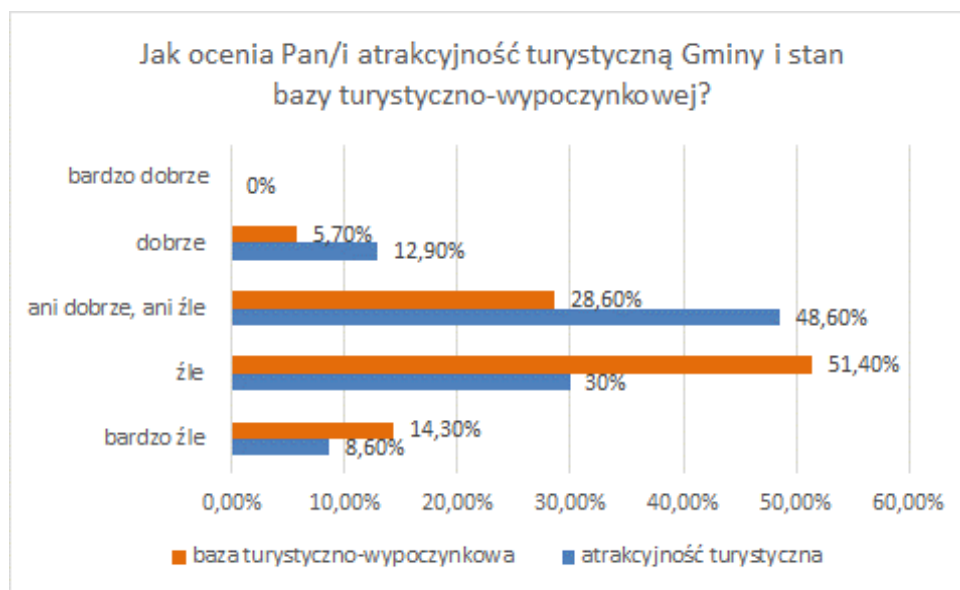
Rysunek 1.14 Ocena priorytetów w zakresie poprawy stanu środowiska naturalnego

Źródło: opracowanie własne

Wyniki ankiety przeprowadzonej na potrzeby niniejszej diagnozy wskazują, że zdecydowana większość mieszkańców obecnie nie ma zdania na temat atrakcyjności turystycznej Gminy – 48,6%. Zaś 30% źle ocenia jej walory pod tym względem. Jednocześnie 65% odpowiadających ma złą opinię o stanie bazy turystycznej. Można zatem wnioskować, że turystyka jest jeszcze słabą stroną Gminy i nie ma ona wielkiego wpływu na jej rozwój społeczny i gospodarczy.

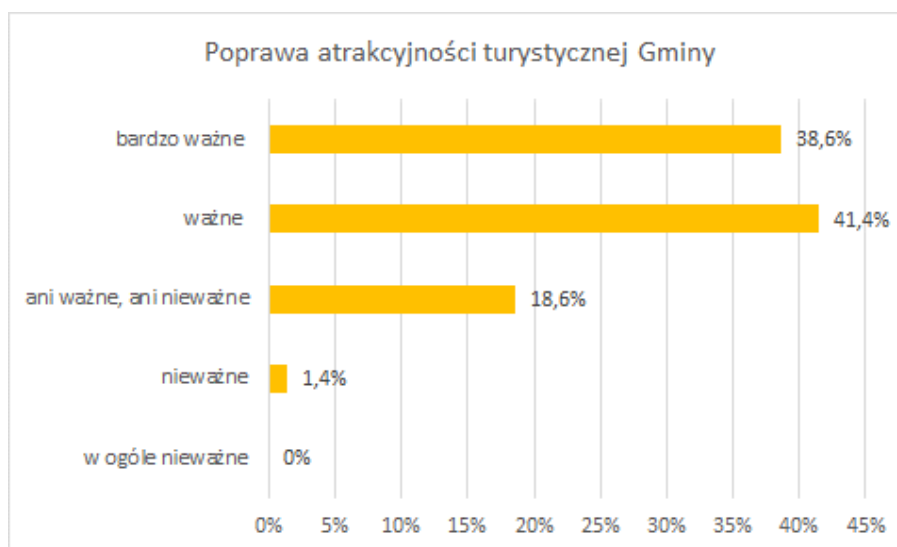
Rysunek 1.15 Wyniki badań dotyczących potencjału turystycznego

Źródło: opracowanie własne

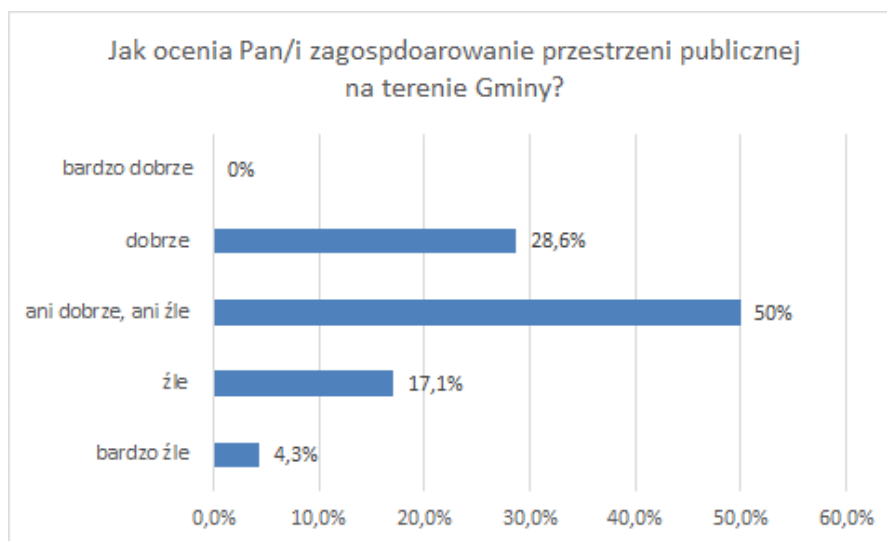
Za poprawą atrakcyjności turystycznej opowiada się 80% mieszkańców Gminy. Biorąc pod uwagę poparcie społeczne związane z potrzebą poprawy stanu środowiska naturalnego można uznać, że to zagadnienie powinno zostać rozważone jako istotny czynnik rozwoju gospodarczego.

Rysunek 1.16 Ocena priorytetów w zakresie rozwoju turystyki.

Źródło: opracowanie własne

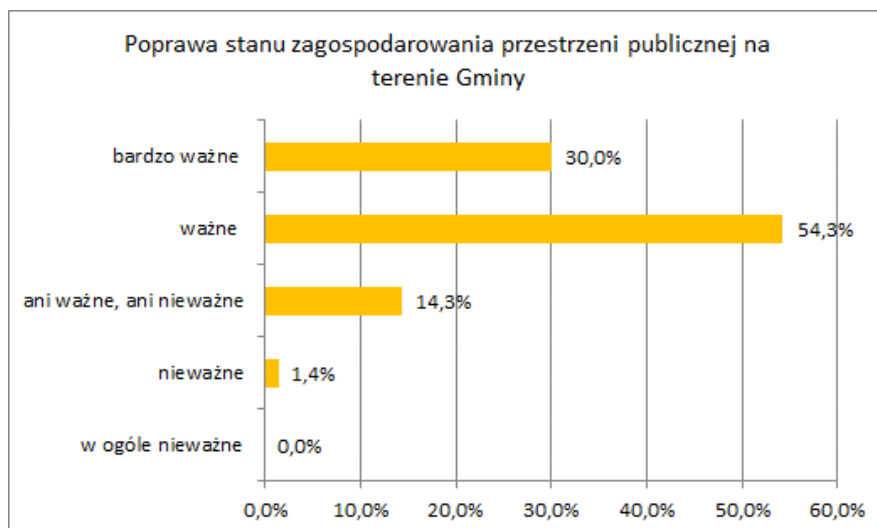
W badaniach zapytano jeszcze, jak mieszkańcy oceniają stan zagospodarowania Gminy. 28,6% dobrze ocenia przestrzeń publiczną, a 21,4% postrzega ją źle i bardzo źle. Połowa respondentów nie ma na ten temat zdania.

Rysunek 1.17 Wyniki badań dotyczących zagospodarowania przestrzeni publicznej.

Źródło: opracowanie własne

W przypadku poprawy stanu zagospodarowania przestrzeni publicznej, aż 84,3% badanych uznało, że jest to kwestia ważna i bardzo ważna. Jedynie 14,3% respondentów nie ma konkretnych wymagań w tym zakresie, a 1,4% uznaje tę kwestię za nieistotną. Taki stan rzeczy może świadczyć, że mieszkańcy Gminy przywiązują dużą wagę do swojego otoczenia i oczekują, że w kolejnych latach władze Gminy dołożą wszelkich starań do podniesienia jakości przestrzeni publicznej. Warto przy tym zaznaczyć, że kwestia zagospodarowania przestrzennego jest też ważnym czynnikiem z punktu widzenia rozwoju turystyki i postrzegania Gminy przez przyjezdnych.

Rysunek 1.18 Ocena priorytetów w zakresie poprawy stanu zagospodarowania przestrzeni publicznej Gminy Smętowo Graniczne.

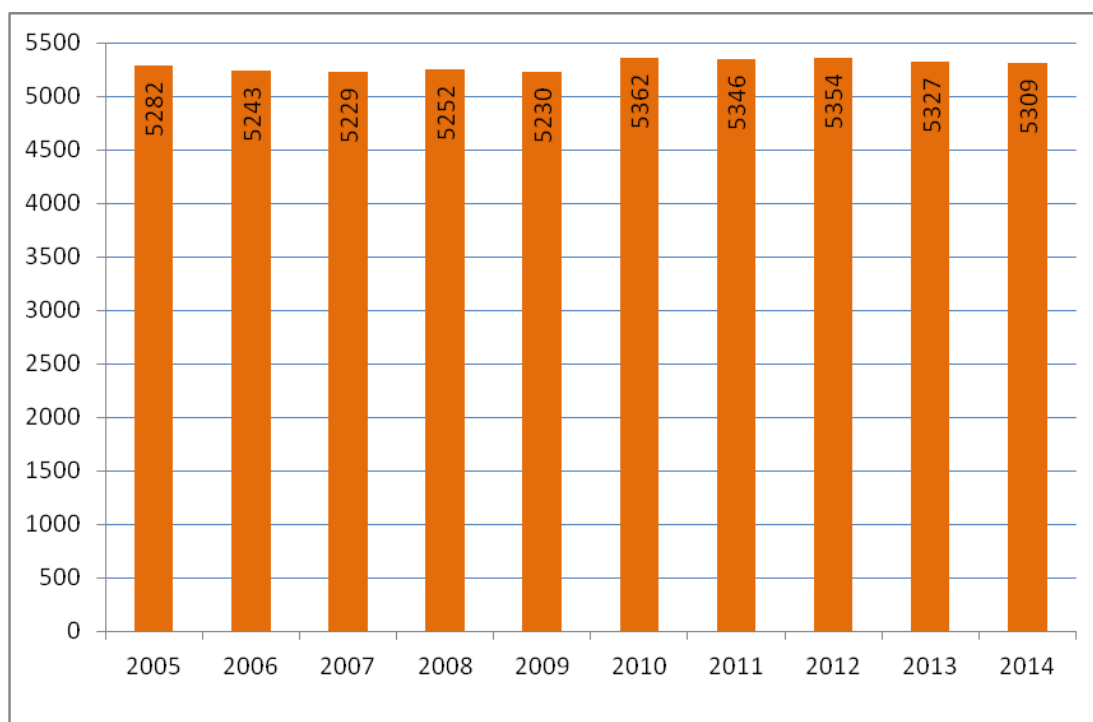
Źródło: opracowanie własne

1.2 SPOŁECZEŃSTWO I GOSPODARKA

1.2.1 DEMOGRAFIA

Według danych GUS w 2014 roku Gminę Smętowo Graniczne zamieszkiwało 5309 osób, które stanowiły 4,2% ludności powiatu starogardzkiego i 0,23% mieszkańców województwa pomorskiego. Gęstość zaludnienia na terenie Gminy Smętowo Graniczne była niezmienna od 2010 roku i wynosiła 62 osoby na km² powierzchni. W roku 2014 była ona znacząco niższa niż w województwie (126 osób na km²) i w powiecie (95 osób na km²). Wśród mieszkańców Gminy Smętowo Graniczne przeważają kobiety - wskaźnik feminizacji wynosił 102 kobiety przypadające na 100 mężczyzn i utrzymywał się on na stałym poziomie w latach 2010-2014, w których liczba kobiet przewyższała liczbę mężczyzn średnio o 58 osób. Liczba ludności ogółem wykazuje w ostatnich latach zmienne tendencje – spadkowe w latach 2005-2007, naprzemiennie: spadkowe i wzrastające w latach 2007-2012 i ponownie spadkowe od 2012 roku. Łącznie w latach 2005-2014 nastąpił jednak niewielki wzrost populacji mieszkańców Gminy Smętowo Graniczne, co szczegółowo przedstawia poniższy wykres.

Rysunek 1.19 Liczba ludności gminy Smętowo Graniczne w latach 2005-2014

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych GUS

Zmienna liczba ludności Gminy Smętowo Graniczne w analizowanym dziesięcioleciu wynikała przede wszystkim ze zróżnicowanego poziomu przyrostu naturalnego, który od 2013 roku przyjmuje wartość ujemną, co oznacza, że liczba zgonów w danym roku jest wyższa od liczby urodzeń. Na koniec 2014 roku przyrost naturalny w gminie Smętowo Graniczne kształtował się na poziomie -0,4‰.

W ostatnich 10 latach, na obszarze Gminy wskaźnik salda migracji, liczony jako różnica między napływem a odpływem ludności z danego obszaru, tj. między liczbą osób zameldowanych

a wymeldowanych, przyjmował ujemne wartości. Oznacza to, że liczba osób wymeldowanych z Gminy była wyższa od liczby osób zameldowanych. Należy jednak nadmienić, że w tym okresie następowały znaczne wahania wskaźnika migracji (z poziomu -4 w 2005 roku do poziomu -63 w 2006 roku, z poziomu -30 w 2007 roku do poziomu -8 w 2008 roku, czy z poziomu -14 w 2010 roku do poziomu -35 w 2011 roku, a także z poziomu -26 w 2013 roku do -4 w 2014 roku).

Zaznaczyć także należy, że rzeczywista liczba mieszkańców jest mniejsza niż liczba osób zameldowanych na terenie Gminy, co związane może być w szczególności

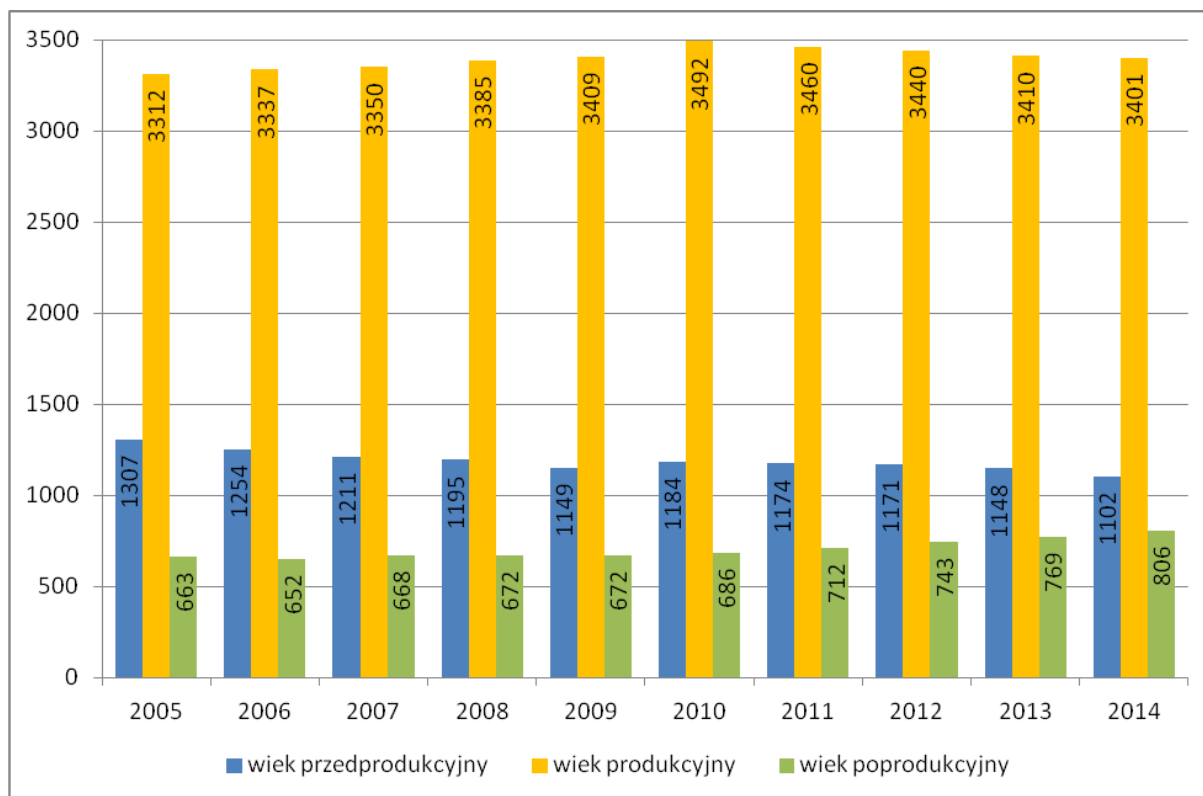
z nieodnotowywaną w oficjalnych statystykach migracją zagraniczną oraz wyjazdami do większych ośrodków miejskich w celach zarobkowych.

Strukturę wieku mieszkańców Gminy Smętowo Graniczne można obecnie określić jako korzystną, co związane jest ze stosunkowo dużym udziałem osób w wieku przedprodukcyjnym (21%) i produkcyjnym (64%), których liczba znacznie przekracza liczbę mieszkańców w wieku poprodukcyjnym stanowiących 15% ogółu mieszkańców.

Jednocześnie jednak w populacji Gminy zaobserwować można spadek liczby mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym i systematyczny wzrost liczby mieszkańców w wieku poprodukcyjnym, co świadczy o starzeniu się społeczeństwa i jest wynikiem wskazanej wyżej malejącej liczby urodzeń oraz występującego powszechnie wzrostu długości życia. Tendencja ta jest charakterystyczna również dla całego województwa pomorskiego i powiatu starogardzkiego.

Liczba mieszkańców Gminy w wieku produkcyjnym sukcesywnie wzrastała w latach 2005–2010, jednak od roku 2011 zaobserwować można spadek liczebności w tej grupie, od 3492 osób w 2010 roku do 3401 osób w 2014 roku. Mieszkańcy Gminy Smętowo Graniczne w wieku produkcyjnym stanowią zaledwie 0,24% tej grupy wiekowej mieszkańców województwa i 4,21% mieszkańców powiatu. Szczegółową strukturę wieku mieszkańców gminy Smętowo Graniczne przedstawia poniższy wykres.

Rysunek 1.20 Struktura wieku ludności gminy Smętowo Graniczne w latach 2005-2014

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych GUS

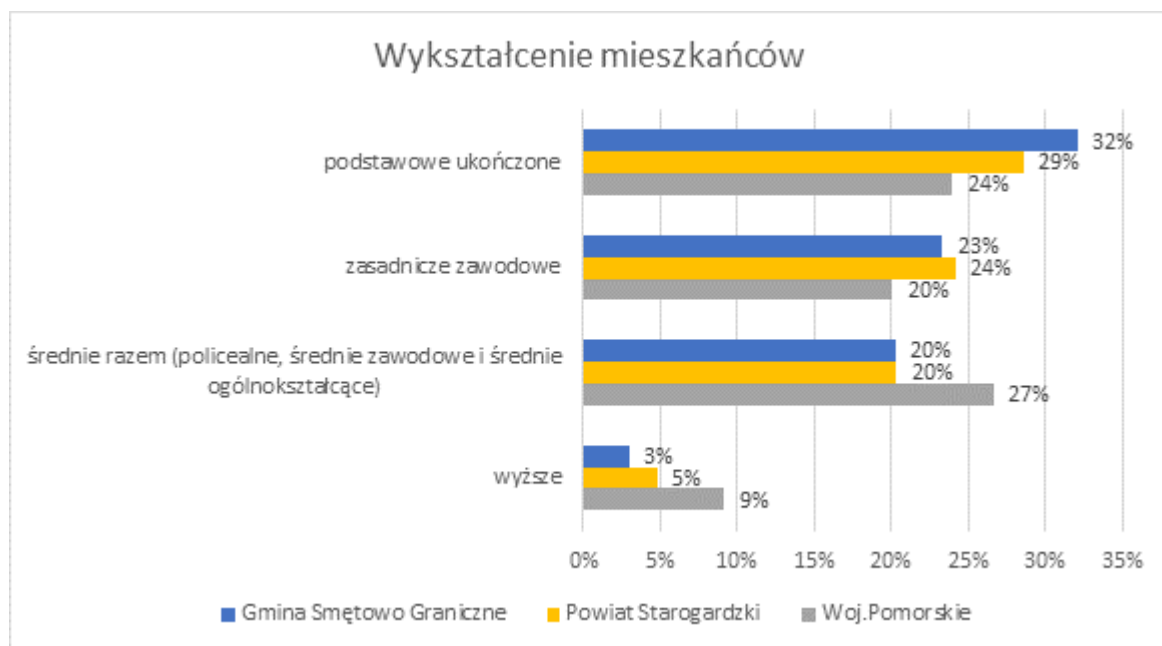
1.2.2 STRUKTURA WYKSZTAŁCENIA MIESZKAŃCÓW

Dane GUS związane z poziomem wykształcenia mieszkańców w podziale na gminy dostępne są dla roku 2002 i pochodzą ze spisu powszechnego. Dane z późniejszych lat prezentowane są jedynie na poziomie powiatów. Według danych z roku 2002 na terenie Gminy Smętowo Graniczne przeważały osoby z wykształceniem podstawowym – 32% i osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym – 23%. Liczba osób z wykształceniem średnim obejmowała 20% mieszkańców Gminy. Najmniej było osób z wykształceniem wyższym – jedynie 3%. Wśród osób z wyższym poziomem edukacji przeważały kobiety, a wśród mężczyzn dominowały osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym.

W skali województwa na porównywalnym poziomie kształtował się odsetek osób z wykształceniem zawodowym. Odsetek osób z wykształceniem średnim jest nieco wyższy i osiąga poziom 27%, jednak liczba osób posiadających wykształcenie wyższe jest aż trzykrotnie wyższa niż na terenie Gminy i obejmuje 9% ludności. Zdecydowanie wyższy jest natomiast w Gminie Smętowo Granicznym odsetek osób posiadających jedynie wykształcenie podstawowe.

Można jednak wnioskować, że położenie w niedalekiej odległości od Trójmiasta sprzyjać będzie podnoszeniu poziomu wykształcenia wśród mieszkańców Gminy, choć powodować może jednocześnie odpływ młodych ludzi do Aglomeracji Trójmiejskiej lub Torunia, który również pełni funkcję ważnego ośrodka akademickiego. Na wykresie poniżej pokazano poziom wykształcenia mieszkańców Gminy Smętowo Graniczne, powiatu starogardzkiego oraz województwa pomorskiego.

Rysunek 1.21 Poziom wykształcenia mieszkańców gminy Smętowo Graniczne na tle województwa pomorskiego i powiatu starogardzkiego w roku 2002

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych

1.2.3 STRUKTURA ZATRUDNIENIA I RYNEK PRACY

W ostatnich trzech latach zauważyć można pozytywny trend związany ze wzrostem liczby osób pracujących w Gminie Smętowo Graniczne. w latach 2012-2014 liczba ta zwiększyła się o około 22% i zgodnie z danymi GUS za rok 2014 wynosi 433 osoby. Ta stosunkowo niewielka liczba osób pracujących wynika z faktu, że Gmina ma charakter typowo rolniczy i zdecydowana większość mieszkańców prowadzi indywidualne gospodarstwa rolne, które nie są ujmowane w statystykach, podobnie jak przedsiębiorstwa zatrudniające do 9 osób oraz osoby prowadzące działalność gospodarczą.

Według danych GUS za rok 2013¹ na terenie Gminy Smętowo Graniczne najwięcej osób zatrudnionych było w usługach (88%) i jest to wskaźnik wyższy niż dla całego powiatu, gdzie w usługach pracowało 59% zatrudnionych. Z kolei poziom zatrudnienia w rolnictwie wynosi 8% w Gminie i odpowiednio 2% na terenie powiatu. Największa różnica w liczbie zatrudnionych związana jest z sektorem budownictwa, w którym w Gminie Smętowo Graniczne pracuje jedynie 1% osób, a w powiecie aż 42%. Statystyki te związane są bez wątpienia z faktem, że wśród pracujących przeważają kobiety, które stanowią 59% zatrudnionych. W tabeli poniżej przedstawiono najważniejsze wskaźniki związane z zatrudnieniem w Gminie, powiecie i województwie pomorskim.

Tabela 1.2 Liczba pracujących na terenie Gminy Smętowo Graniczne, Powiecie Starogardzkim oraz województwie pomorskim.

Jednostka terytorialna	Ogółem		
	2012	2013	2014
	Osoba	Osoba	Osoba
Województwo Pomorskie	495196	507251	519593
Powiat starogardzki	21801	22171	23296
Gmina Smętowo Graniczne	338	433	436

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS

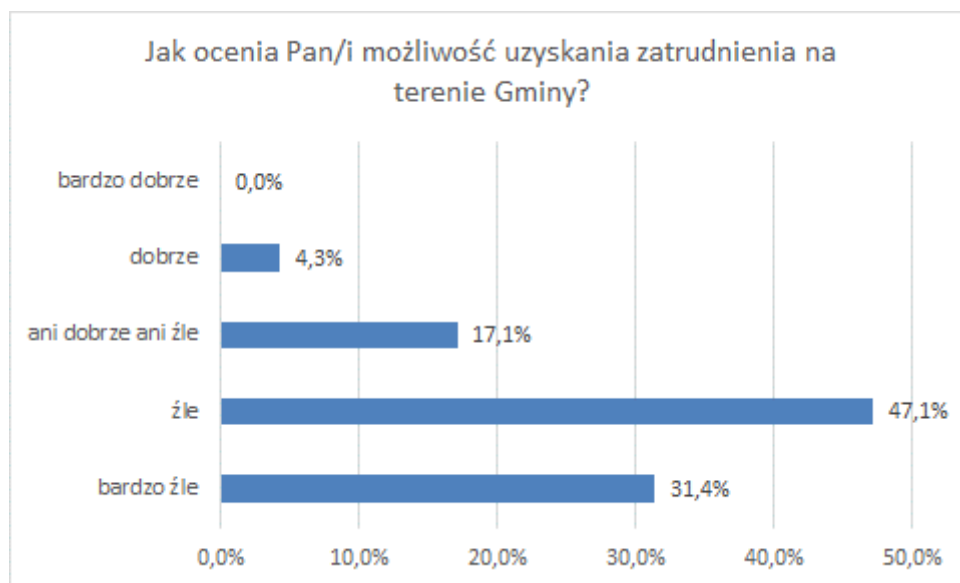
Biorąc pod uwagę, że Gmina ma charakter głównie rolniczy i na jej terenie nie funkcjonują żadne większe zakłady pracy, również wskaźnik zatrudnienia na 1000 osób jest stosunkowo niski i wynosi jedynie 82 osoby. Od 2012 roku wykazuje on jednak tendencję wzrostową (o 23%). Dla porównania wskaźnik ten wynosi odpowiednio 183 osoby dla powiatu i 226 dla województwa.

W ankietach prowadzonych na potrzeby niniejszej diagnozy respondenci zapytani o słabe strony Gminy wskazywali głównie na brak miejsc pracy. Jednocześnie mieszkańcy dali temu wyraz w pytaniu zamkniętym związanym z możliwością zatrudnienia. Blisko 80% respondentów nie widzi możliwości znalezienia zatrudnienia na terenie Gminy i uznać można, że przyciąganie inwestorów i tworzenie miejsc pracy jest jedną z najpilniejszych potrzeb społeczności lokalnej. Warto przy tym zaznaczyć, że nowe inwestycje i możliwości zatrudnienia pozwolą zatrzymać w Gminie młodych ludzi, co przełoży się zarówno na jej

¹ Według faktycznego miejsca pracy i rodzaju działalności bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób oraz pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie.

wzrost gospodarczy, jak też pozytywnie wpłynie na demografię. Wyniki badania zaprezentowano poniżej.

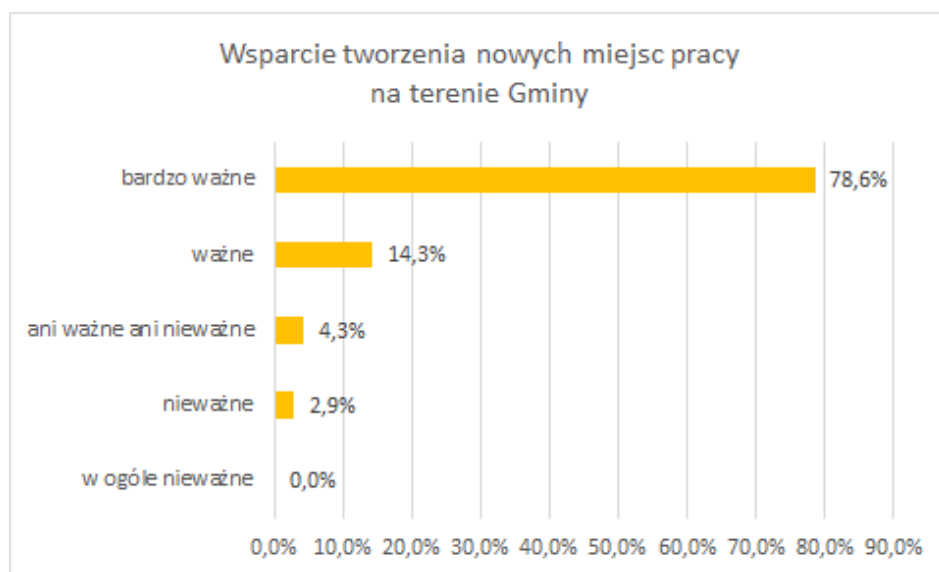
Rysunek 1.22 Wyniki badań dotyczących rynku pracy

Źródło: opracowanie własne

Znaczenia temu zagadnieniu dodaje fakt, że w potencjalnych kierunkach rozwoju blisko prawie 80 % odpowiedzi wskazało, że jest to bardzo ważne, a 14%, że ważne. Jedynie niecałe 3% odpowiadających uznało tworzenie miejsc pracy za nieistotne. Poniżej zaprezentowano głosy respondentów w zakresie potrzeby tworzenia nowych miejsc pracy.

Rysunek 1.23 Ocena priorytetów w zakresie rynku pracy

Źródło: opracowanie własne

1.2.4 BEZROBOCIE

W czerwcu 2015 r. w Powiatowym Urzędzie Pracy w Starogardzie Gdańskim zarejestrowanych było 5 165 osób z terenu powiatu starogardzkiego, z czego 249 osób z Gminy Smętowo Graniczne. Nieprzerwanie od 2010 roku największą grupę bezrobotnych stanowią kobiety i jest to zjawisko powszechne zarówno w skali województwa jak i powiatu.

Największa liczba wśród zarejestrowanych bezrobotnych to osoby pozostające bez pracy powyżej 2 lat. Niepokojący jest fakt, że pod względem wieku przeważają osoby młode między 25 a 34 rokiem życia, które z uwagi na brak zatrudnienia nie mogą zdobywać doświadczenia

i podnosić swoich kwalifikacji. Potwierdzają to dane PUP w Starogardzie Gdańskim, zgodnie z którymi wśród zarejestrowanych przeważają osoby posiadające staż pracy nie większy niż 5 lat.

W ostatnim czasie widoczny jest spadek odsetka bezrobotnych w stosunku do liczby osób w wieku produkcyjnym, choć liczba ta jest nadal dość wysoka. Oznacza to, że coraz więcej ludzi młodych znajduje zatrudnienie lub zmienia miejsce zamieszkania i wymeldowuje się z terenu Gminy. W tabeli poniżej zamieszczono informację w tym zakresie.

Tabela 1.3 Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym

	Ogółem				
	2010	2011	2012	2013	2014
	%	%	%	%	%
Województwo Pomorskie	7,1	7,3	7,8	7,8	6,7
Powiat starogardzki	10,4	11,1	11,3	10,3	8,1
Gmina Smętowo Graniczne	12,3	11,3	11,8	9,7	8,6

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

Podobnie jak w przypadku liczby bezrobotnych, wśród osób w wieku produkcyjnym kobiety z terenu Gminy stanowiły w 2014 r. 11,4%, a mężczyźni 6,2%. Biorąc pod uwagę zapisy punktu 1.3.1, w którym szerzej omówiono opiekę żłobkową i przedszkolną można założyć, że jedną z przeszkód - oprócz niskich kwalifikacji - jest brak możliwości powrotu na rynek pracy po urodzeniu dziecka.

Pod względem wykształcenia, wśród osób bezrobotnych z terenu Gminy Smętowo Graniczne przeważają osoby z wykształceniem gimnazjalnym i poniżej (78 osób). W drugiej kolejności

są osoby z wykształceniem policealnym i średnim zawodowym (69 osób), a następnie zasadniczym zawodowym (65 osób).

Szczegółowe informacje w tym zakresie prezentuje tabela poniżej.

Tabela 1.4 Bezrobotni według wieku, poziomu wykształcenia, stażu pracy i czasu pozostawania bez pracy w gminie Smętowo Graniczne – stan na dzień 30.06.2015 r.

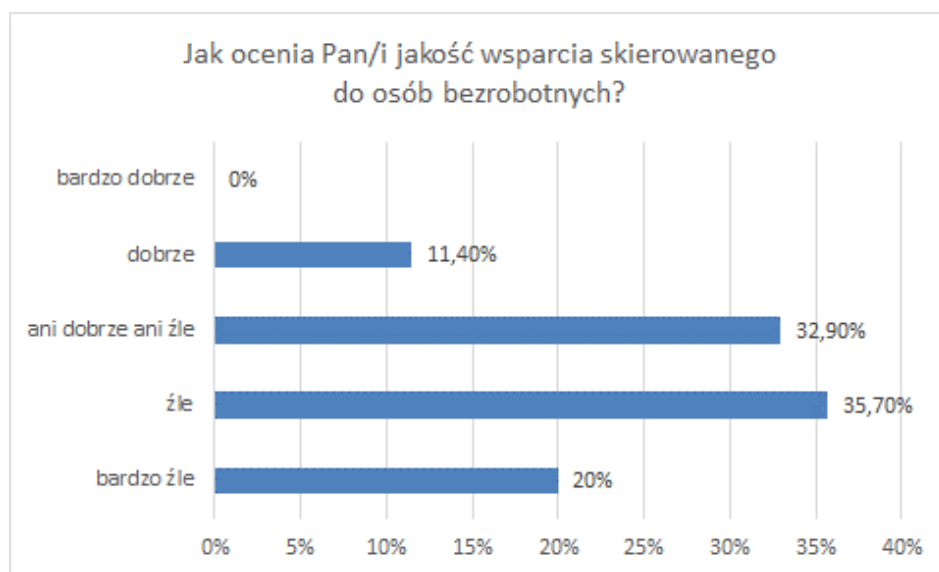
Wyszczególnienie		Liczba bezrobotnych
Czas pozostawania bez pracy w m-c	do 1	27
	od 1 do 3	20
	od 3 do 6	48
	od 6 do 12	44
	od 12 do 24	44
	pow.24	66
Wiek	18-24	37
	25-34	67
	35-44	66
	45-54	43
	55-59	30
	60lat i więcej	6
Wykształcenie	wyższe	12
	Policealne i średnie zawodowe.	69
	Średnie ogólnokształcące	25
	zasadnicze zawodowe	65
	gimnazjalne i poniżej	78
Staż pracy ogółem	do 1 roku	51
	od 1 do 5 lat	51
	od 5 do 10 lat	48
	od 10 do 20 lat	24
	od 20 d 30 lat	21
	30 lat i więcej	11
	bez stażu	43
Liczba bezrobotnych ogółem		249

Źródło: PUP w Starogardzie Gdańskim

Z danych Powiatowego Urzędu Pracy w Starogardzie Gdańskim wynika, że w I półroczu 2015 r. do urzędu zgłoszono 12 ofert pracy z terenu Gminy, które w sumie oferowały 17 wakatów. 16 osób, spośród 43 zgłoszonych przez Urząd, otrzymało zatrudnienie. Oferty były mocno zróżnicowane. Pracodawcy poszukiwali nauczyciela techniki, robotnika ds. melioracji, robotnika gospodarczego, pracownika budowlanego, ale też psychologa i opiekunów osób niepełnosprawnych.

Podczas badania prowadzonego na potrzeby diagnozy zapytano mieszkańców jak oceniają system wsparcia osób bezrobotnych. Niestety podobnie jak przy pytaniu dotyczącym możliwości zatrudnienia większość odpowiadających miała w tym zakresie negatywną opinię (55,7%). Oznacza to, że nie widzą oni możliwości podnoszenia kwalifikacji ani ich zmiany, co może świadczyć o tym, że działania obecnie prowadzone przez PUP są nieodpowiednie i nieadekwatne do potrzeb lub też niedostępne.

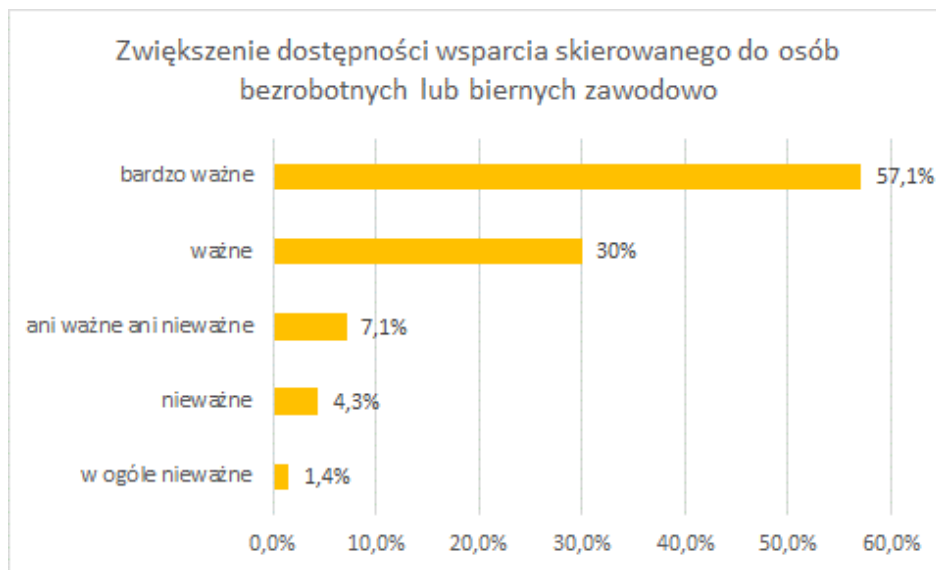
Rysunek 1.24 Wyniki badań dotyczące jakości wsparcia osób bezrobotnych

Źródło: opracowanie własne

Powyższe dane potwierdzają odpowiedzi na pytanie, czy konieczne jest podejmowanie działań w zakresie wsparcia osób bezrobotnych. Prawie 60% badanych uznało, że jest to bardzo ważne, a 30%, że ważne. W połączeniu z wynikami badania dotyczącymi konieczności tworzenia nowych miejsc pracy można wnioskować, że mieszkańcy zdają sobie sprawę jak istotne jest posiadanie zatrudnienia i dostosowywanie kwalifikacji do potrzeb rynku pracy.

Rysunek 1.25 Ocena priorytetów w zakresie wsparcia osób bezrobotnych

Źródło: opracowanie własne

1.2.5 PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ

Na terenie Gminy Smętowo Graniczne w roku 2014 zarejestrowanych było 306 podmiotów gospodarczych (58 na 1000 mieszkańców). W latach 2010-2014 liczba przedsiębiorstw zwiększyła się o 9% i choć skok ten nie jest znaczny, w skali Gminy odczytać należy go jako zdecydowanie pozytywny i zgodny ze zjawiskiem rozwoju przedsiębiorczości na terenie powiatu i województwa, gdzie liczba przedsiębiorstw w tym samym okresie zwiększyła się odpowiednio o 2% i 6%.

Najwięcej podmiotów funkcjonujących w Gminie zalicza się do sektora mikroprzedsiębiorstw, które zatrudniają nie więcej niż 9 osób i jest to zjawisko występujące powszechnie zarówno na terenie powiatu jak i województwa, przy czym zaznaczyć należy, że wśród tych podmiotów ponad 90% należy do osób fizycznych. Oprócz tego w 2014 r. w gminie funkcjonowało 11 małych firm (zatrudniających od 10 do 49 pracowników) oraz 2 średnie przedsiębiorstwa (zatrudniające od 50 do 249 pracowników).

Według sekcji PKD 2007 najwięcej podmiotów zajmuje się handlem (78), budownictwem (50) i przetwórstwem przemysłowym (37). Dane te są zgodne ze strukturą zatrudnienia wskazaną w punkcie 1.2.3, gdzie według danych statystycznych największa liczba osób pracuje właśnie w szeroko pojętych usługach. Choć z zaprezentowanych danych wynikało, że budownictwem zajmuje się jedynie ok. 1% zatrudnionych, to biorąc pod uwagę strukturę

przedsiębiorstw wnioskować można, że w większości są to właśnie osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą, które nie były uwzględnione w danych GUS dotyczących zatrudnienia. Poniżej w tabeli zaprezentowano podział podmiotów według sekcji PKD 2007.

Tabela 1.5 Podmioty prywatne według sekcji PKD 2007 w roku 2014.

Kod PKD 2007	Przedmiot działalności	Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych
Sekcja A	Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	11
Sekcja B	Górnictwo i wydobywanie	-
Sekcja C	Przetwórstwo przemysłowe	37
Sekcja D	Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	1
Sekcja E	Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	-
Sekcja F	Budownictwo	50
Sekcja G	Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	78
Sekcja H	Transport i gospodarka magazynowa	17
Sekcja I	Zakwaterowanie	9
Sekcja J	Informacja i komunikacja	1
Sekcja K	Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	7
Sekcja L	Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	4
Sekcja M	Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	10
Sekcja N	Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	1
Sekcja O	Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	6
Sekcja P	Edukacja	15
Sekcja Q	Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	16

Kod PKD 2007	Przedmiot działalności	Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych
Sekcja R	Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	9
Sekcja S i T	Pozostała działalność usługowa oraz gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby	34
Sekcja U	Organizacje i zespoły eksterytorialne	-
RAZEM		306

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

Poziom przedsiębiorczości w Gminie ulega stopniowemu wzrostowi. W roku 2014 osób korzystających z formy tzw. samozatrudnienia było 228, co stanowiło wzrost o 20% w stosunku do roku 2012.

Jednocześnie wskaźniki dla Gminy w zakresie liczby osób prowadzących działalność gospodarczą są nieco niższe niż dla powiatu i województwa, co wynikać może m.in. z jej rolniczego charakteru. Niższy wskaźnik przedsiębiorczości może być także związany z faktem, że osoby pragnące prowadzić własną firmę nie wiedzą jak to zrobić. Nie mają dostępu do informacji i pomocy np. jak pozyskać fundusze na rozpoczęcie działalności, jak rozliczać się z US, jak prowadzić działania promocyjne i wejść na rynek. Dane dla województwa, powiatu i gminy obrazujące liczbę osób prowadzących działalność gospodarczą w przeliczeniu na 1000 osób oraz 100 osób w wieku produkcyjnym zaprezentowano w tabeli poniżej.

Tabela 1.6 Osoby prowadzące działalność gospodarczą w przeliczeniu na 1000 ludności i 100 osób w wieku produkcyjnym.

	Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 1000 ludności			Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 100 osób w wieku produkcyjnym		
	2012	2013	2014	2012	2013	2014
Województwo Pomorskie	84	86	86	13,2	13,5	13,7
Powiat starogardzki	70	71	71	10,9	11,1	11,2
Gmina Smętowo Graniczne	35	42	43	5,5	6,6	6,7

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

Za pozytywny pod względem przedsiębiorczości należy uznać trend większej liczby rejestrowanych podmiotów niż podmiotów wykreślanych z rejestru REGON. W latach 2009- 2014 rocznie rejestrowanych było około 28 nowych firm, a wykreślanych około 20. Rekordowy pod tym względem był rok 2013, w którym na 50 nowych podmiotów wyrejestrowano jedynie 15, choć niestety w kolejnym roku 2014 liczba nowych podmiotów spadła już niemal o połowę do poziomu z lat poprzednich. Szczegółowe dane w tym zakresie w zestawieniu z danymi województwa i powiatu zaprezentowano w tabeli poniżej.

Tabela 1.7 Podmioty nowo zarejestrowane i wyrejestrowane z rejestru REGON w latach 2012-2014

	Podmioty nowo zarejestrowane w rejestrze REGON			Podmioty wyrejestrowane z rejestru REGON		
	2012	2013	2014	2012	2013	2014
Woj. Pomorskie	25 261	25 875	25 883	18 496	19 269	21 644
Powiat Starogardzki	986	974	983	711	794	851
Gmina Smętowo Graniczne	27	50	28	24	15	15

źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

Jednym z głównych czynników rozwoju przedsiębiorczości jest dostępność terenów inwestycyjnych. Na terenie Gminy Smętowo Graniczne dostępne są dwa tereny inwestycyjne o łącznej powierzchni 192 ha. Tereny te są własnością osób prywatnych i wynoszą odpowiednio 45,9 ha oraz 147 ha (w tym 120 ha na odcinku Kopytkowo- Stara Jania).

O tym jak istotna dla rozwoju Gminy jest dostępność atrakcyjnie zlokalizowanych terenów inwestycyjnych świadczą pierwsze zrealizowane inwestycje. Największą w ostatnich latach inwestycją w Gminie była budowa w Kopytkowie centrum logistycznego firmy Netto. W wyniku inwestycji utworzono 90 nowych miejsc pracy, z których ok. 2/3 zajęły osoby pochodzące z Gminy Smętowo Graniczne. Na dalszych terenach planowana jest m.in. budowa obszernego centrum parkingowo – paliwowego dla samochodów ciężarowych i osobowych. Chociaż tereny inwestycyjne są własnością prywatną, ważne jest zaangażowanie Władz Gminy w promocję gospodarczą Gminy oraz tworzenie sprzyjającego klimatu dla potencjalnych inwestorów.

Należy jednak pamiętać o zachętach dla osób dopiero rozpoczynających działalność jak i dla podmiotów już funkcjonujących na terenie Gminy. Najpopularniejszą metodą wspierającą

rozwój przedsiębiorczości jest m.in. zwolnienie lub zmniejszenie należności podatkowych, np. od nieruchomości.

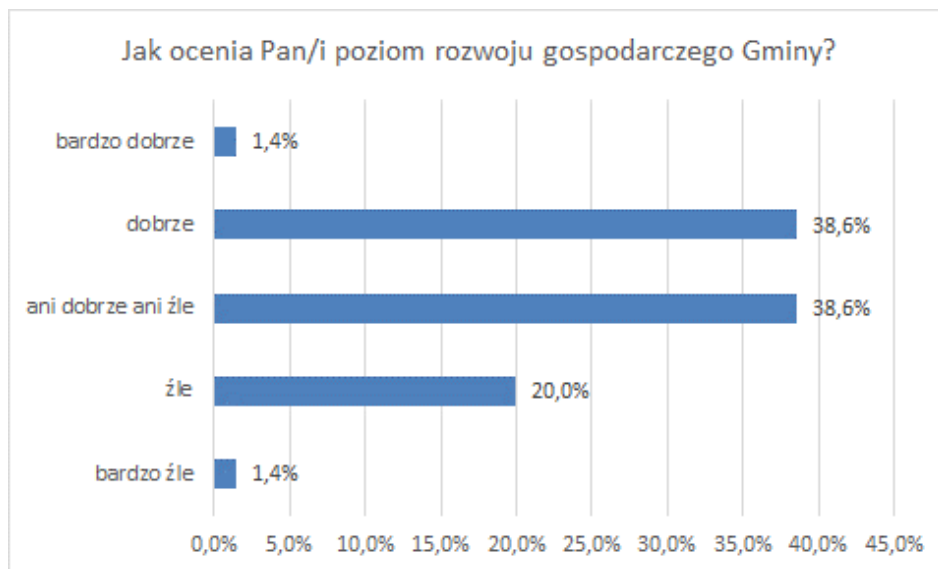
Pod względem inwestycyjnym niezaprzeczalnym atutem Gminy jest lokalizacja na jej terenie węzła autostradowego oraz niewielka odległość od Gdańska – stolicy województwa i portu lotniczego (ok. 80 km).

Dużym plusem ułatwiającym procesy inwestycyjne jest pokrycie terenów przeznaczonych pod zainwestowanie miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego. Gmina Smętowo Graniczne posiada cztery obowiązujące plany zagospodarowania przestrzennego:

1. Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla fragmentu wsi Kopytkowo, gmina Smętowo Graniczne, zatwierdzony uchwałą Nr XI/87/2012 Rady Gminy Smętowo Graniczne z dnia 3 lutego 2012 roku.
2. Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla fragmentu wsi Stara Jania oraz Leśna Jania, gmina Smętowo Graniczne, zatwierdzony uchwałą Nr XIV/109/2012 Rady Gminy Smętowo Graniczne z dnia 27 czerwca 2012 roku.
3. Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla fragmentu wsi Smętowo Graniczne, gmina Smętowo Graniczne, zatwierdzony uchwałą Nr VIII/45/2015 Rady Gminy Smętowo Graniczne z dnia 22 kwietnia 2015 roku.
4. Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla fragmentu wsi Kopytkowo, gmina Smętowo Graniczne zatwierdzony uchwałą Nr IX/52/2015 Rady Gminy Smętowo Graniczne z dnia 24 czerwca 2015 roku.

Obecnie trwają prace nad kolejnymi planami zagospodarowania przestrzennego, które obejmują miejsca przeznaczone pod zabudowę mieszkaniową w miejscowości Smętowo Graniczne i fragmentów wsi Kopytkowo, Czerwińsk i Lalkowy. W tym kontekście warto nadmienić, że obecnie w Gminie brakuje mieszkań, w tym szczególnie mieszkań komunalnych, a ich budowa jest działaniem pilnym do realizacji.

W trakcie badań ankietowych mieszkańców zapytano jak oceniają poziom rozwoju gospodarczego Gminy. Większość z nich zachowała w tym zakresie umiarkowany optymizm wskazując, że poziom gospodarczy jest dobry (38,6%) lub że nie mają zdania w tej kwestii (38,6%).

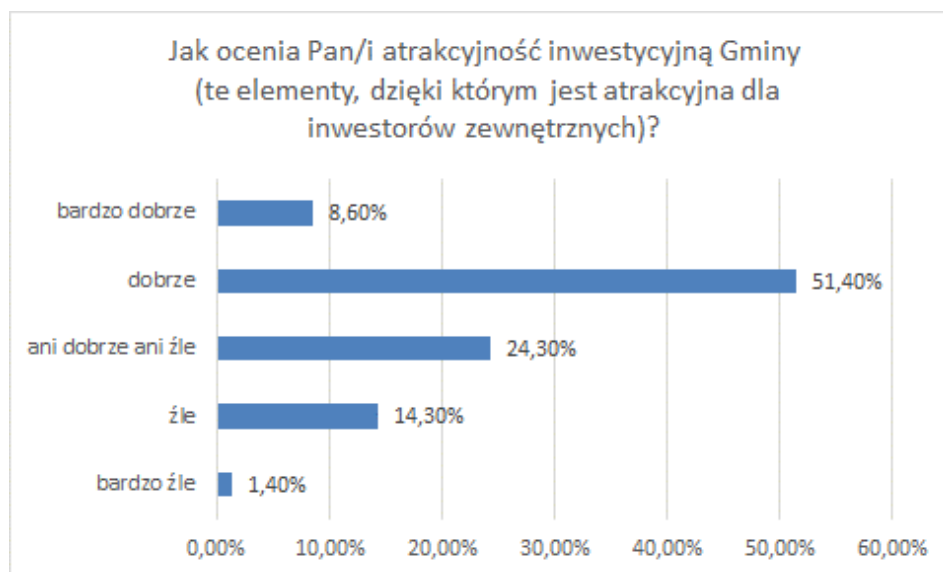
**Rysunek
Wyniki****1.26
badań**

dotyczących rozwoju gospodarczego

Źródło: opracowanie własne

Następnie zapytano ankietowanych jak oceniają atrakcyjność inwestycyjną Gminy i większość z nich uznała, że posiada odpowiednie warunki do przyciągania nowych inwestycji (60%), podkreślając przy tym w pytaniach otwartych położenie przy węźle autostradowym. Jedynie około 16% odpowiadających było odmiennego zdania, co może świadczyć, że zdaniem mieszkańców Gmina nie do końca wykorzystuje swój ogromny potencjał.

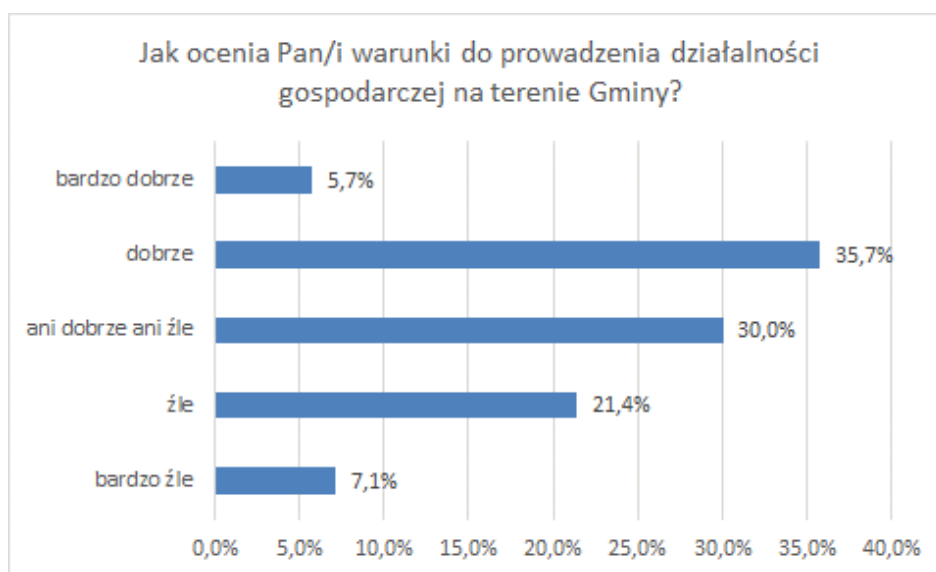
Rysunek 1.27 Wyniki badań dotyczących atrakcyjności gospodarczej

Źródło:

opracowanie własne

Na koniec ankietowani zostali poproszeni o ocenę warunków do prowadzenia działalności gospodarczej. Opinie były podzielone. Nieco ponad 40% respondentów miało w tej kwestii dobre zdanie. Negatywnie wypowiedziało się nieco mniej – 28,5% badanych, a blisko 30% w ogóle nie miało zdania w tym zakresie. Może to świadczyć o niewielkiej liczbie prowadzonych firm i jednocześnie wskazywać, że część z nich nie radzi sobie dobrze w obecnej sytuacji gospodarczej.

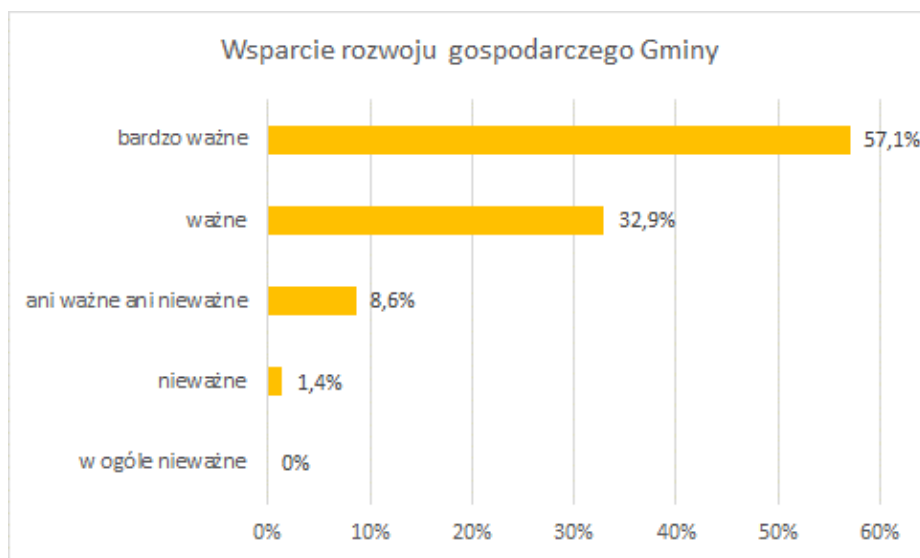
Rysunek 1.28 Wyniki badań dotyczących warunków do prowadzenia działalności gospodarczej

Źródło: opracowanie własne

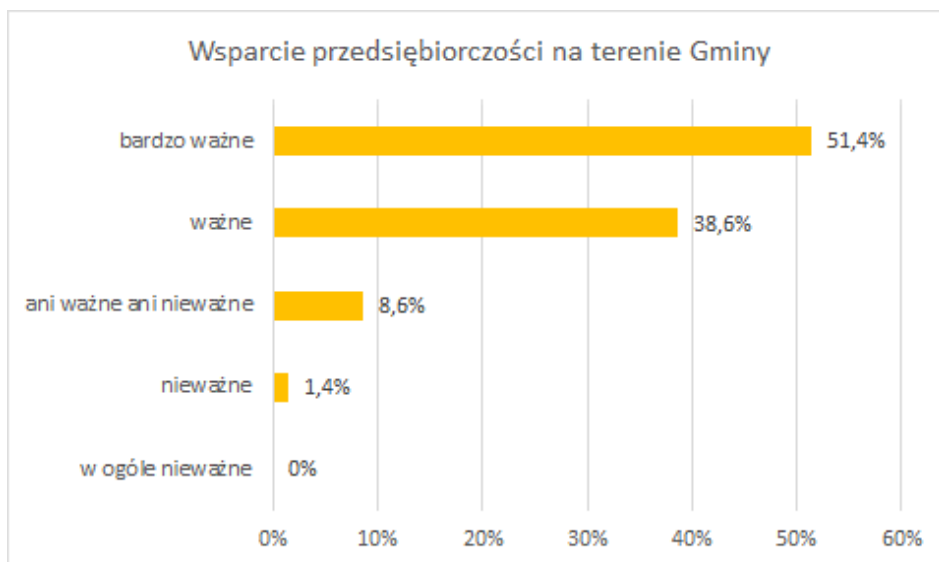
W części związanej ze wskazaniem kierunków priorytetowych mieszkańcy zgodnie uznali, że działaniem najważniejszym jest pozyskanie inwestorów zewnętrznych oraz wsparcie lokalnej, drobnej przedsiębiorczości (co pozwoli na tworzenie nowych miejsc pracy) oraz podnoszenie rozwoju gospodarczego, sporadycznie wskazując na konieczność odchodzenia od profilu rolniczego Gminy. Informacje w tym zakresie przedstawiono na wykresach poniżej.

Rysunek 1.29 Ocena działań priorytetowych w zakresie rozwoju gospodarczego

Źródło: opracowanie własne

Rysunek 1.30 Ocena działań priorytetowych w zakresie wsparcia przedsiębiorczości

Źródło: opracowanie własne

1.3 UWARUNKOWANIA SPOŁECZNE

1.3.1 EDUKACJA

Opieka żłobkowa

W lipcu 2014 roku na terenie Gminy, w miejscowości Smętówko, powstał Niepubliczny Klub Dziecięcy „Pluszowa Chatka”. Punkt ten otacza opieką dzieci w wieku żłobkowym do 3 lat i jest jedyną tego typu placówką w Gminie. I choć od 2013 roku widoczny jest spadek liczby

dzieci w tym wieku, to jednak stwierdzić można że dostępność opieki żłobkowej na terenie Gminy jest dość niska.

Tabela 1.8 Liczba ludności w wieku 0-3 lat na terenie Gminy Smętowo Graniczne

	2010	2011	2012	2013	2014
Gmina Smętowo Graniczne	290	284	284	254	227

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS

Opieka przedszkolna

Na terenie Gminy funkcjonuje Samorządowe Przedszkole utworzone dnia 1 września 1985r., wchodzące w skład Zespołu Kształcenia i Wychowania w Smętowie Granicznym. W przedszkolu funkcjonują 3 oddziały, a liczba miejsc dla dzieci wynosi 55.

Według danych GUS liczba dzieci w wieku przedszkolnym w latach 2010-2014 systematycznie wzrastała, co powodowało, że przedszkole przyjmowało znacznie więcej podopiecznych. Z tego względu wskazana byłaby rozbudowa placówki o nową salę integracyjną. Biorąc pod uwagę jakość wyposażenia i stan techniczny budynku uznać można, że jest ono zadowalające (w ostatnim czasie zakupiono wyposażenie i wykonano remont łazienek). Niezbędne są jednak inwestycje dotyczące infrastruktury zewnętrznej, przede wszystkim utworzenie nowego placu zabaw. Obecnie jest on zaniedbany, wykorzystywane sprzęty są zużyte i nie spełniają obowiązujących norm, co odbija się na bezpieczeństwie dzieci. w tabeli poniżej zaprezentowano liczbę dzieci uczęszczających do Samorządowego Przedszkola w Smętowie Granicznym w ostatnich pięciu latach.

Tabela 1.9 Liczba dzieci uczęszczających do Samorządowego Przedszkola

	Liczba miejsc w przedszkolu	Liczba dzieci przyjętych do przedszkola publicznego				
		2010	2011	2012	2013	2014
Gmina Smętowo Graniczne	55	72	67	72	65	66

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

W zakresie opieki przedszkolnej, oddziały przedszkolne (tzw. „zerówki”) funkcjonują także przy szkołach: Publicznej Szkole Podstawowej w Kamionce oraz Publicznej Szkole Podstawowej w Kopytkowie.

Biorąc pod uwagę liczbę dzieci w wieku 3-6 lat, odsetek dzieci objętych opieką przedszkolną w Gminie kształtował się na poziomie około 40% z wyjątkiem roku 2013, kiedy opieką objętych zostało zaledwie 36,5% dzieci. Szczegółowe dane na ten temat przedstawiono w tabeli poniżej.

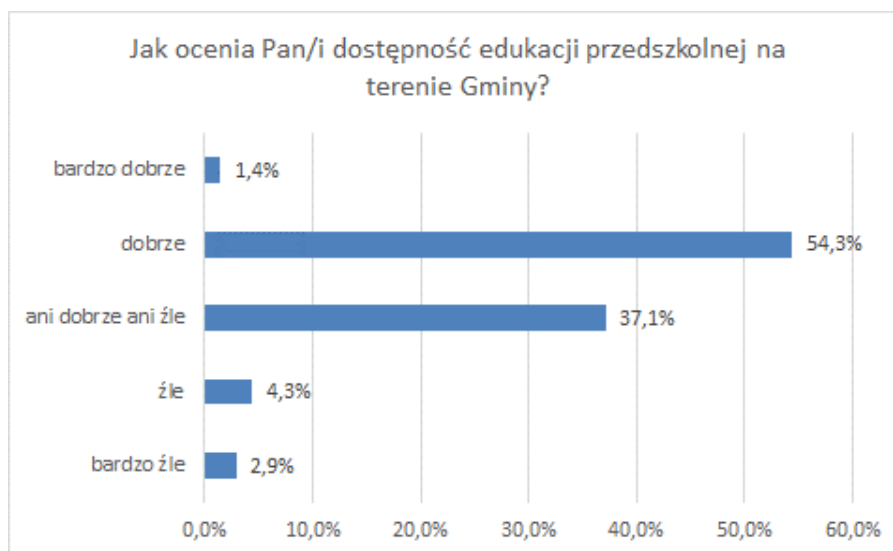
Tabela 1.10 Liczba osób w wieku 3-6 lat oraz odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym

	Dzieci w wieku 3 - 6 lat					Odsetek dzieci w wieku 3-6 lat objętych wychowaniem przedszkolnym				
	2010	2011	2012	2013	2014	2010	2011	2012	2013	2014
Gmina Smętowo Graniczne	245	254	282	297	295	42,4	42,5	36,5	42,1	42,4

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

Odsetek maluchów uczęszczających do przedszkola jest na terenie Gminy dość niski w porównaniu z powiatem, gdzie wskaźnik ten osiągał poziom 58% i województwem wskazującym, że odsetek dzieci objętych opieką wynosi 62%. Taka sytuacja negatywnie oddziałuje na sytuację kobiet na rynku pracy, które z uwagi na brak możliwości zapewnienia opieki nad dziećmi, mają utrudnione warunki podejmowania zatrudnienia.

Biorąc pod uwagę powyższe, niezbyt dobre warunki infrastrukturalne i dostępność opieki przedszkolnej, zaskakujące zdają się być wyniki badania ankietowego przeprowadzonego wśród mieszkańców Gminy. Z jednej strony brak opieki przedszkolnej był obok miejsc pracy i niskiej jakości infrastruktury najczęściej wymienianą słabą stroną Gminy, jednak w odpowiedzi na pytanie o dostępność opieki przedszkolnej ponad połowa ankietowanych (55,7%) wypowiedziała się pozytywnie, a blisko 40% pytanych nie miało w tym temacie określonego zdania.

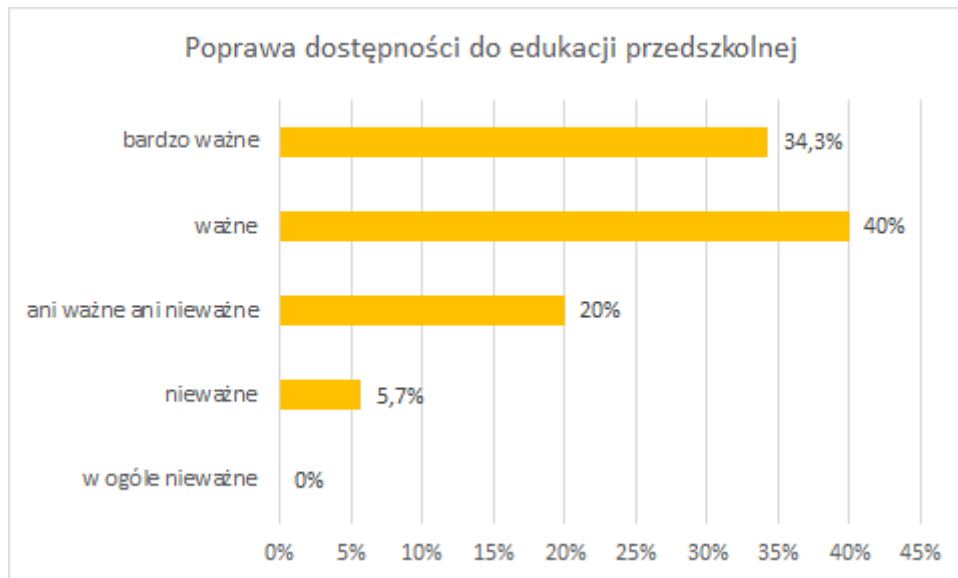
Rysunek 1.31 Wyniki badań dotyczących dostępności do edukacji przedszkolnej

Źródło: opracowanie własne

Jednocześnie respondenci zapytani o konieczność poprawy dostępności edukacji przedszkolnej na terenie Gminy zdecydowanie uznali, że jest to kwestia wymagająca

poprawy. 40% ankietowanych wskazało, że jest to sprawa ważna i prawie tyle samo (34,3%) uznało ją za bardzo ważną.

Rysunek 1.32 Ocena priorytetów w zakresie dostępności do edukacji przedszkolnej

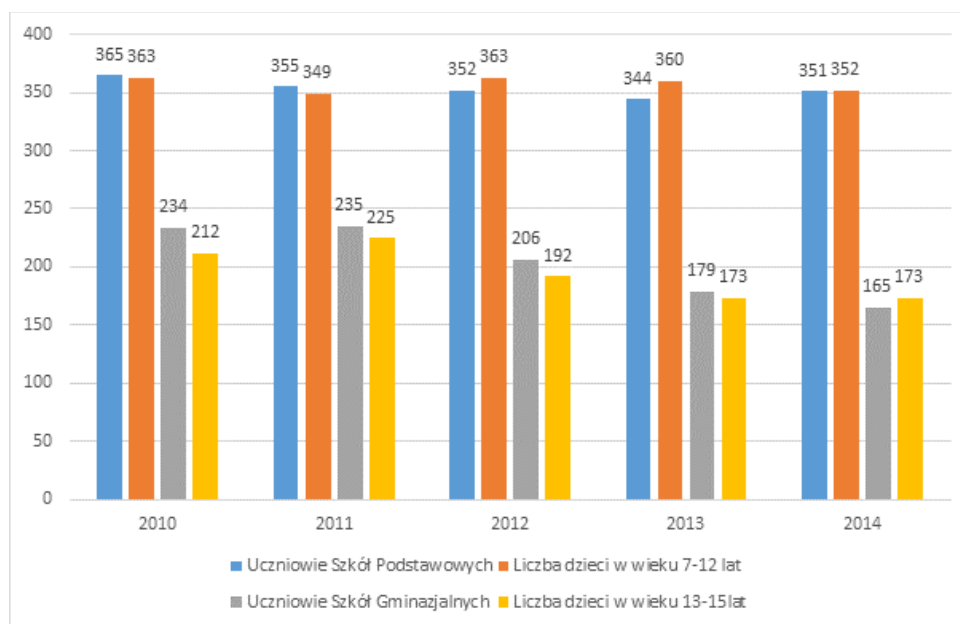
Źródło: opracowanie własne

Szkoły podstawowe i gimnazja

Na terenie Gminy Smętowo Graniczne funkcjonuje Zespół Kształcenia i Wychowania, w skład którego wchodzi: Publiczna Szkoła Podstawowa w Smętowie Granicznym oraz Publiczne Gimnazjum w Smętowie Granicznym im. Ks. P. Szyrwelskiego, a także Samorządowe Przedszkole. Poza tym funkcjonuje tutaj Publiczna Szkoła Podstawowa w Kamionce oraz Publiczna Szkoła Podstawowa w Kopytkowie.

Według danych GUS liczba uczniów szkół podstawowych i szkół gimnazjalnych na terenie Gminy jest w dużej mierze adekwatna do liczby osób w wieku 7-12 lat (dla szkół podstawowych) i 13-15 (dla szkół gimnazjalnych).

Rysunek 1.33 Uczniowie Szkół podstawowych i gimnazjalnych w zestawieniu z liczbą dzieci w wieku szkolnym i gimnazjalnym

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych, GUS

Widoczne są jedynie niewielkie odchylenia od tych wartości co świadczyć może, że pojedyncze osoby z Gminy uczęszczają do szkół poza jej granicami, jak i że do szkół zlokalizowanych na jej obszarze dojeżdżają uczniowie z gmin ościennych.

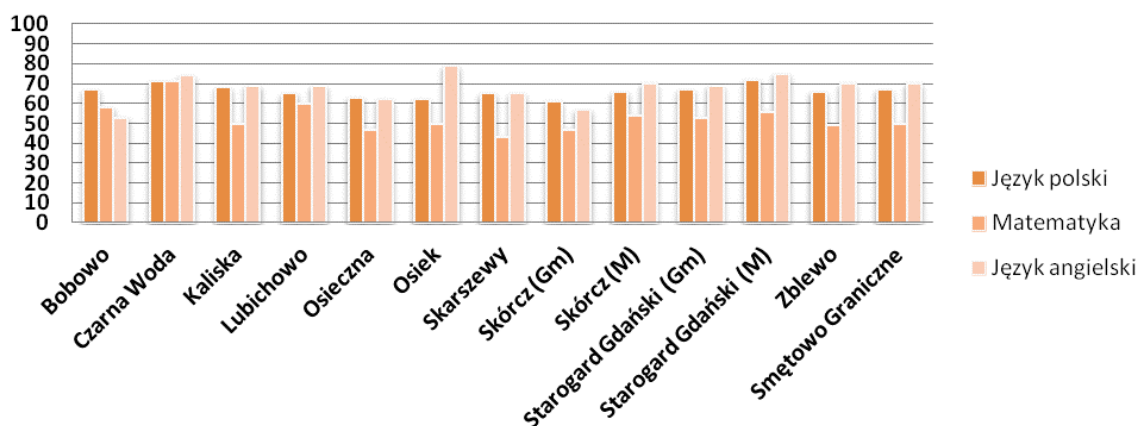
Aktualnie jednym z problemów Gminy jest niezadowalająca infrastruktura szkół. Wymagają one remontu i termomodernizacji. W szczególności związane jest to z budynkiem Publicznej Szkoły Podstawowej w Kopytkowie oraz Zespołu Kształcenia i Wychowania w Smętowie Granicznym. Szkoła w Kamionce przeznaczona jest do reorganizacji.

Widoczne są także duże potrzeby w zakresie przyszkolnej bazy sportowej. W miejscowości Kamionka szkoła nie jest wyposażona w salę sportową, a przyszkolne boisko jest niepełnowymiarowe. Przy szkole w Kopytkowie uczniowie w ogóle nie mają możliwości skorzystania z boiska, z kolei w Smętowie Granicznym, szkolna sala gimnastyczna jest niepełnowymiarowa. Potrzebą wszystkich placówek jest wyposażenia w nowoczesny sprzęt m.in. komputery i tablice multimedialne.

W odniesieniu do jakości kształcenia można uznać, że poziom nauczania jest dość przeciętny i kształtuje się podobnie jak w innych gminach powiatu. W zakresie testu szóstoklasisty przeprowadzanego wśród uczniów szkół podstawowych, średni wynik dla części pierwszej obejmującej język polski i matematykę wynosił 58% (przy średnim wyniku powiatu 60%), natomiast w części drugiej dotyczącej znajomości języka angielskiego 70% i był tożsamy

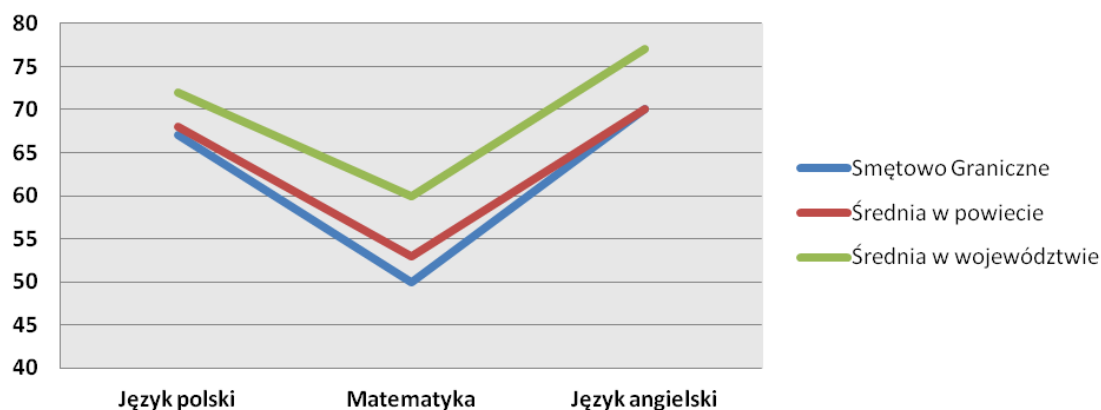
ze średnim rezultatem w powiecie. W porównaniu z całym województwem pomorskim wyniki sprawdzianu szóstoklasisty wypadają słabiej niż przeciętna, bowiem w skali wojewódzkiej średni wynik w zakresie znajomości języka polskiego i matematyki wynosił 66%, natomiast w zakresie języka obcego nowożytnego 77%. Na wykresie poniżej wskazano wyniki sprawdzianu w 2015 r. w gminach powiatu starogardzkiego (rysunek 1.35.) oraz średnik wynik dla Gminy, powiatu i województwa (rysunek 1.36).

Rysunek 1.34 Wyniki sprawdzianu w 2015 roku w gminach powiatu starogardzkiego (w %)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie <http://www.oke.gda.pl>

Rysunek 1.35 Wyniki sprawdzianu szóstoklasisty w Gminie Smętowo Graniczne na tle powiatu starogardzkiego i województwa pomorskiego w 2015 r.

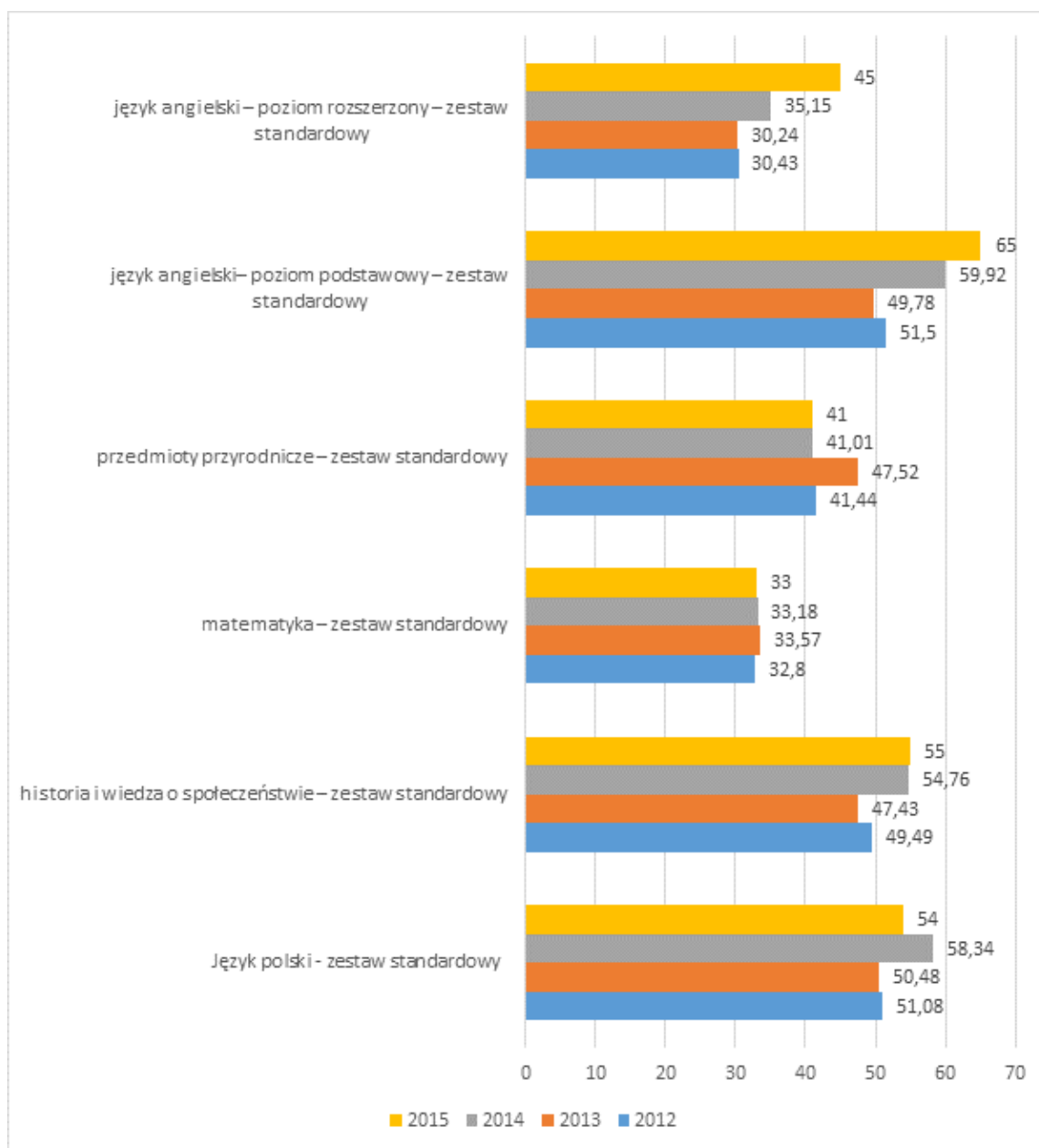

Źródło: Opracowanie własne na podstawie <http://www.oke.gda.pl>

Podobnie wygląda sytuacja w przypadku nauczania na poziomie gimnazjalnym. w ostatnich latach 2012-2015 widocznie podniósł się stopień wiedzy w zakresie języka polskiego, historii i wiedzy o społeczeństwie oraz znajomość języka angielskiego. Niestety w zakresie

przedmiotów ścisłych: matematyki i nauk przyrodniczych poziom wiedzy uczniów jest niezadowolający. Jest to o tyle istotne, że właśnie wiedza w tym zakresie powinna być determinującą w zakresie wyboru ścieżki dalszego kształcenia i umożliwiać zdobycie umiejętności, które są najwyżej cenione na rynku pracy. Na wykresie poniżej zaprezentowano wyniki egzaminu gimnazjalnego w Gminie Smętowo Graniczne.

Rysunek 1.36 Wyniki egzaminu gimnazjalnego w latach 2012-2015 (wynik średni w %)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie <http://www.oke.gda.pl>

Niestety wyniki osiągane przez uczniów gimnazjum są zdecydowanie niższe niż wyniki uczniów z pozostałych gmin w powiecie, w szczególności w zakresie wspomnianych

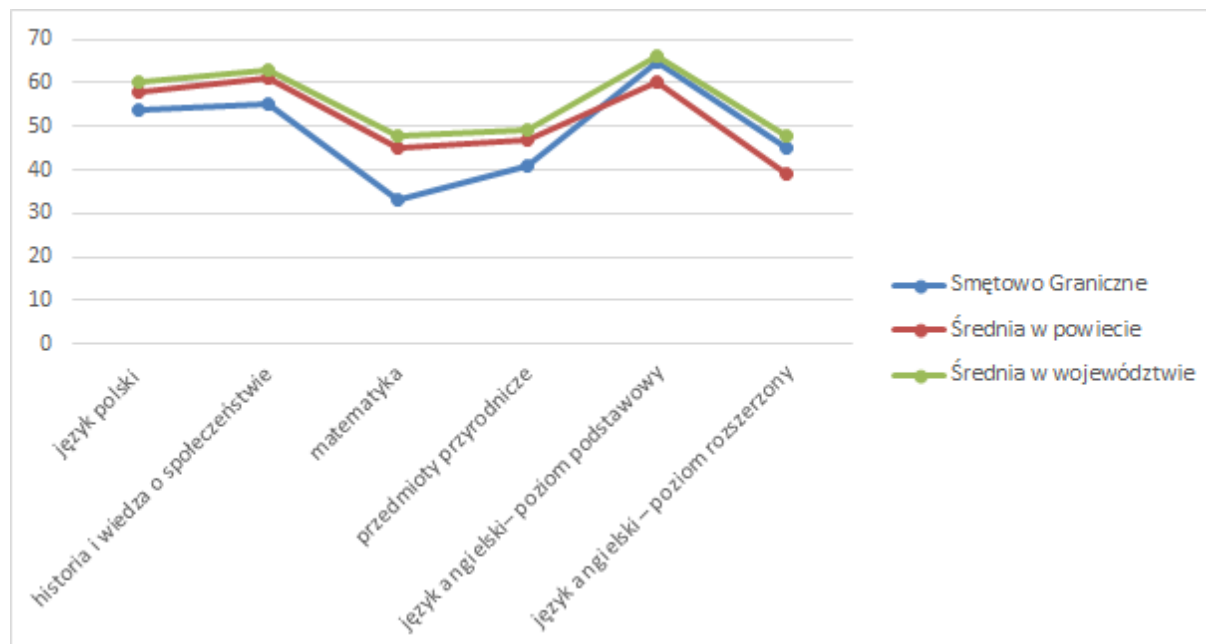
już przedmiotów ścisłych, jak i historii i wiedzy o społeczeństwie. Szczegółowe dane w tym temacie przedstawiono w tabeli poniżej oraz w formie graficznej za pomocą wykresu.

Rysunek 1.37 Średnie wyniki egzaminu gimnazjalnego z poszczególnych przedmiotów w Gminie Smętowo Graniczne, Powiecie starogardzkim i województwie pomorskim w 2015 r. (wynik średni w %)

	Język polski - zestaw standardowy	Historia i wiedza o społeczeństwie – zestaw standardowy	Matematyka – zestaw standardowy	Przedmioty przyrodnicze – zestaw standardowy	Język angielski – poziom podstawowy – zestaw standardowy	Język angielski – poziom rozszerzony – zestaw standardowy
Gmina Smętowo Graniczne	54	55	33	41	65	45
Powiat Starogardzki	58	61	45	47	60	39
Województwo Pomorskie	60	63	48	49	66	48

Źródło: Opracowanie własne na podstawie <http://www.oke.gda.pl>

Rysunek 1.38 Wyniki egzaminu gimnazjalnego w Gminie Smętowo Graniczne na tle powiatu starogardzkiego i województwa pomorskiego w roku 2015 (średni wynik w %)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie <http://www.oke.gda.pl>

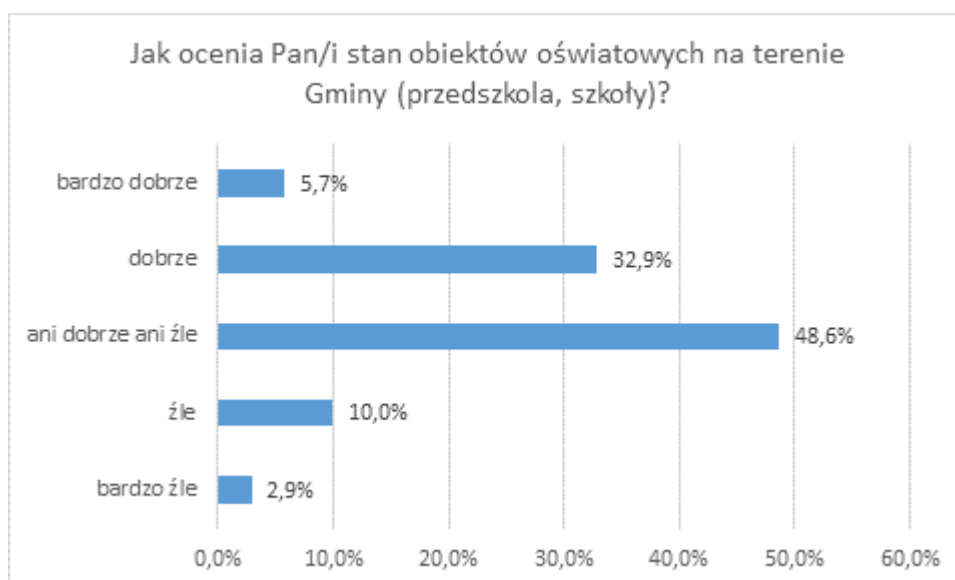
Szkoły ponadgimnazjalne

Na terenie Gminy Smętowo Graniczne funkcjonuje Zespół Szkół Gospodarki Żywnościowej prowadzony przez Powiat Starogardzki. W jego strukturach funkcjonują:

- Szkoła Policealna dla dorosłych, gdzie oferowane jest kształcenie na kierunkach technik rolnik, technik administracji, technik rachunkowości, opiekunka środowiskowa,
- Technikum kształcące w kierunkach: technik żywienia i usług gastronomicznych, technik kelner, technik obsługi turystycznej,
- Liceum Ogólnokształcące dla dorosłych oferujące możliwość zdobycia średniego wykształcenia.

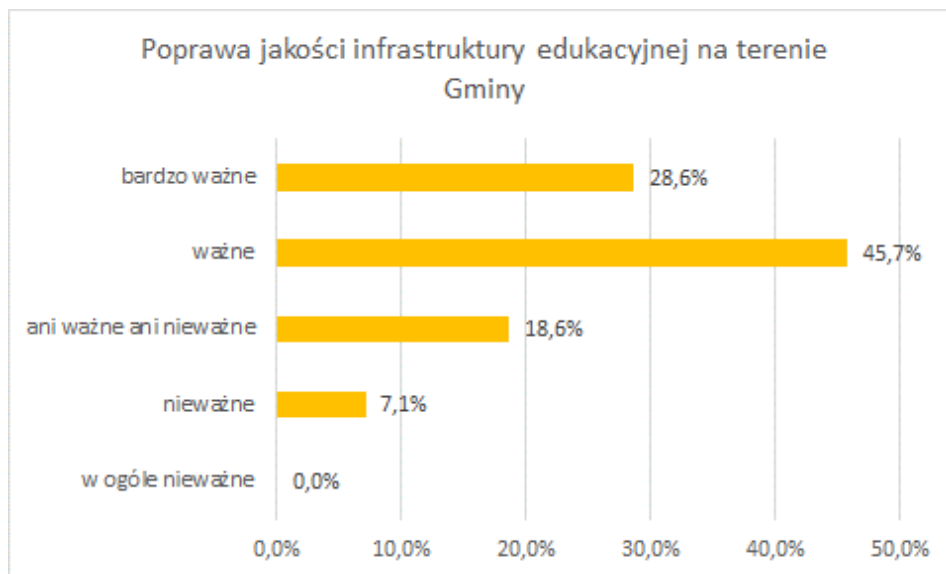
W trakcie badania ankietowego poproszono mieszkańców o określenie jakości infrastruktury edukacyjnej w Gminie. Większość mieszkańców nie ma na ten temat określonego zdania. 32,9% uznało że są one w dobrym stanie, a blisko 6% uznało, że ich stan jest bardzo dobry.

Rysunek 1.39 Wyniki badań dotyczące stanu obiektów oświatowych

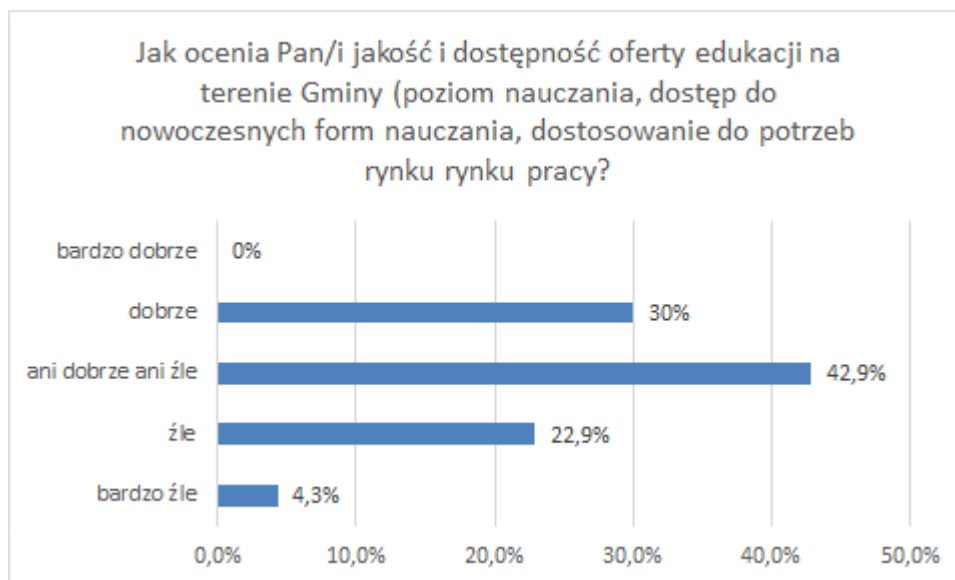
Źródło: opracowanie własne

Ogólnie mieszkańcy uznają stan obiektów za zadowalający, choć są zdania, że jeśli pojawia się taka możliwość konieczne jest prowadzenie działań podnoszących jakość infrastruktury. Ponad 74,3% ankietowanych uważa tę kwestię za istotną. w pytaniach otwartych mieszkańcy wskazywali m.in. na konieczność budowy orlika w Smętowie Granicznym.

Rysunek 1.40 Ocena priorytetów w zakresie poprawy jakości infrastrukturalnej Gminy

Źródło: opracowanie własne

W odniesieniu do jakości kształcenia 30% mieszkańców uważa, że jest ono prowadzone na odpowiednim poziomie, a blisko 43 % nie ma w tej kwestii żadnego zdania. W pytaniach otwartych jako dobrą stronę Gminy wskazywano możliwość zdania egzaminu maturalnego bez konieczności wyjazdu do innych ośrodków w powiecie.

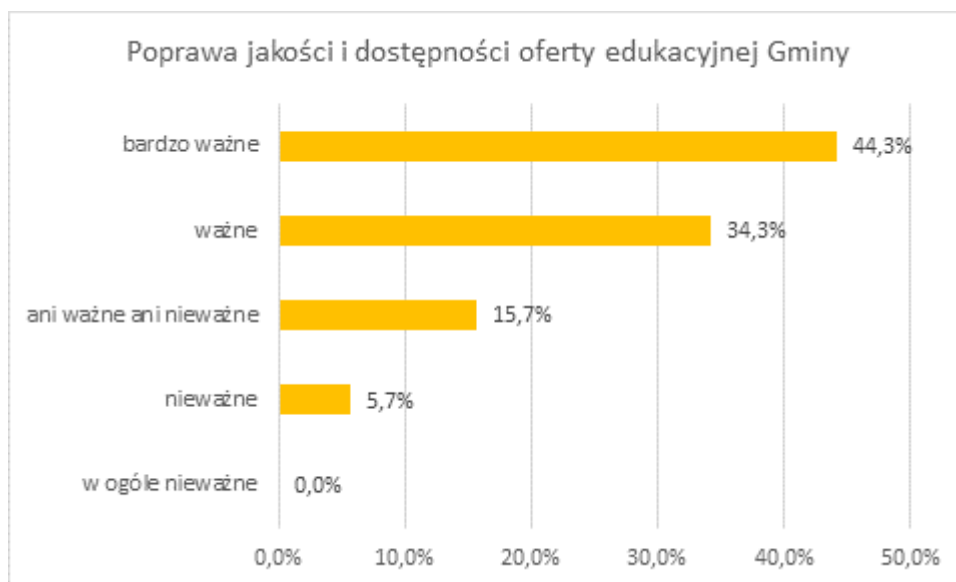
Rysunek 1.41 Wyniki badania w zakresie jakości i dostępu do edukacji

Źródło: opracowanie własne

Mimo, że znaczna część mieszkańców nie wie, jaki jest poziom edukacji w Gminie, to jednak uważają oni, że poprawa dostępności i jakości oferty edukacji jest zadaniem priorytetowym. Aż 44,3% uważa tę kwestię za bardzo ważną, a 34,3% za ważną. Nieco ponad 15% nie ma

w tym temacie zdania, a niecałe 6% uważa, że kwestia ta jest nieistotna. Wyniki te jasno wskazują, że mieszkańcy zdają sobie sprawę, że lepszy poziom edukacji może przełożyć się w kolejnych latach na większe szanse znalezienia zatrudnienia, co obecnie jest bolączką wielu mieszkańców.

Rysunek 1.42 Ocena priorytetów w zakresie dostępności do oferty edukacyjnej

Źródło: opracowanie własne

1.3.2 OCHRONA ZDROWIA

Na terenie Gminy funkcjonują dwa ośrodki zdrowia: w Smętowie Granicznym i w Kopytkowie. Przychodnia Lekarska w Smętowie Granicznym stanowi filię Samodzielnego Zakładu Opieki Zdrowotnej „Przychodnia Lekarska” w Starogardzie Gdańskim. Mieszkańcy w ramach podstawowej opieki zdrowotnej mają dostęp do:

- gabinetu zabiegowego- punktu pobrań krwi,
- lekarza rodzinnego,
- poradni ogólnej,
- poradni dziecięcej,
- poradni ginekologicznej.

Za dodatkową opłatą mają możliwość skorzystania z prywatnych gabinetów:

- poradni endokrynologicznej,
- poradni neurologicznej,
- poradni kardiologicznej,

- poradni otolaryngologicznej,
- gabinetu stomatologa.

Badania i poradnie specjalistyczne dla pacjentów ośrodka prowadzi SPZOZ Przychodnia Lekarska ze Starogardu Gdańskiego (oddalonego o ok. 30 km). Należy w tym miejscu podkreślić, że Przychodnia Lekarska w Starogardzie Gdańskim oferuje najbardziej kompleksową po Trójmieście ofertę i pacjenci mogą tam skorzystać z porady lekarzy 22 specjalności.

W miejscowości Kopytkowo funkcjonuje ośrodek zdrowia prowadzony przez Zespół Opieki Zdrowotnej Medical sp. z o.o. w Turzy, spółki z powiatu tczewskiego. W ramach ośrodka funkcjonują:

- poradnia lekarza POZ,
- poradnia medycyny szkolnej,
- poradnia położnej środowiskowo-rodzinnej,
- poradnia pielęgniarki środowiskowo-rodzinnej,
- poradnia ginekologiczno-położnicza,
- poradnia rehabilitacyjna,
- pracownia fizjoterapii,
- poradnia stomatologiczna.

Ośrodek w Kopytkowie prowadzi też nocną i świąteczną opiekę lekarską w Gminie.

Badania i poradnie specjalistyczne dla pacjentów ośrodka prowadzi Ośrodek Zdrowia w Gniewie, gdzie funkcjonuje m.in. poradnia chirurgii ogólnej, poradnia otolaryngologiczna, dermatologiczna i okulistyczna, jak również pracownia RTG i poradnia medycyny pracy². Bezpośrednio przy przychodniach zdrowia zlokalizowane są apteki.

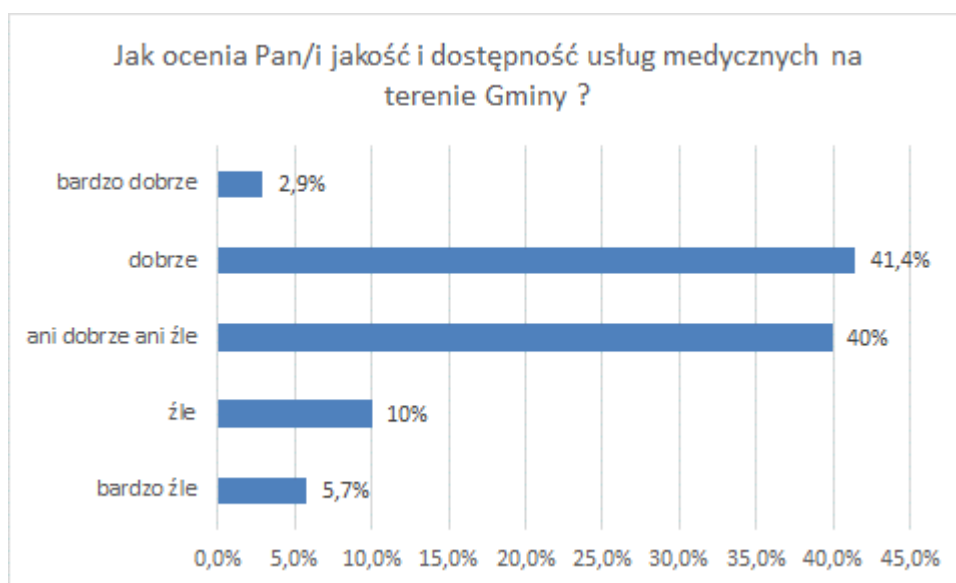
Jakość świadczeń zdrowotnych w ramach POZ uznać można za zadowalającą, jednakże problemem jest odpłatny dostęp do lekarzy specjalistów, których jest stosunkowo niewielu i związana z tym konieczność dojazdu do Starogardu Gdańskiego. Jest to szczególnie uciążliwe w przypadku osób starszych lub rodzin z małymi dziećmi.

² <http://www.zozmedical.pl/zespol-opieki-zdrowotnej/przychodnie/31>

Warto także wspomnieć, że Gmina Smętowo Graniczne dysponuje dobrze zorganizowanymi i wyposażonymi dwiema jednostkami Ochotniczych Straży Pożarnych, które należą do Krajowego Systemu Ratowniczo – Gaśniczego. Jednostki te stacjonują w Smętowie Granicznym oraz Leśnej Jani. OSP w Smętowie Granicznym oprócz dwóch nowoczesnych wozów bojowych posiada również nowoczesną bazę w postaci niedawno powstałej remizy strażackiej. Natomiast jednostka z Leśnej Jani dysponuje nowoczesnym wozem bojowym do ratownictwa drogowego. Jest to istotne z punktu widzenia mieszkańców, którzy mogą być narażeni na niespodziewane zjawiska atmosferyczne. W 2012 r. przez gminę Smętowo Graniczne przeszedł huragan, który zniszczył wiele domów, gospodarstw i infrastrukturę techniczną (m.in. słupy elektryczne).

Podczas badań ankietowych prowadzonych wśród mieszkańców Gminy, poproszono ich o wyrażenie opinii na temat dostępności usług medycznych. 41% osób uznało, że w tej kwestii nie widzi trudności, a kolejne 40% że nie ma w tym temacie określonego zdania. 15% badanych uznało, że istnieje problem z dostępnością do usług medycznych. Patrząc na wyniki ankiety można założyć, że najwięcej osób korzysta w Gminie z podstawowej opieki medycznej i w tym zakresie rzeczywiście nie występują problemy. Osoby niezadowolone ze świadczeń medycznych być może częściej potrzebują porady specjalistów.

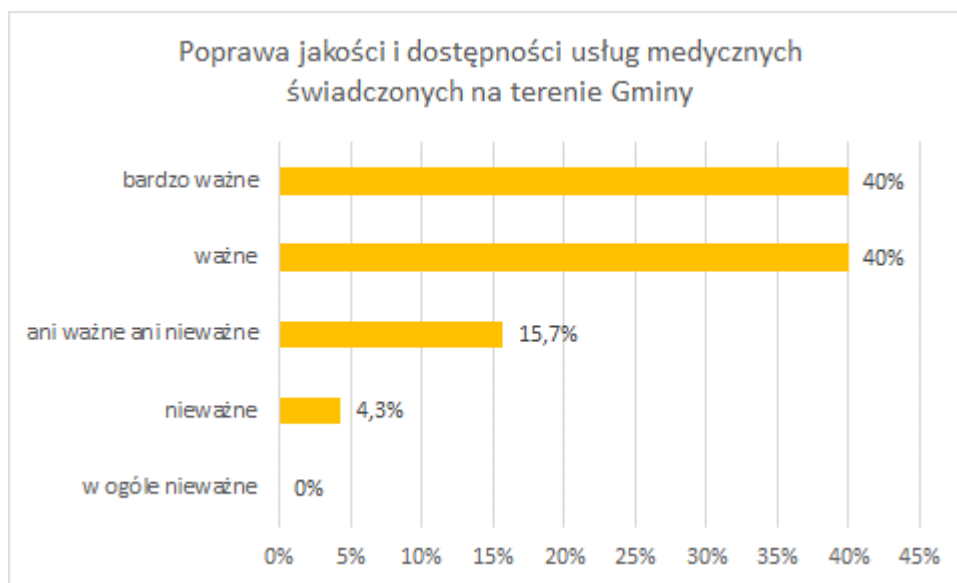
Rysunek 1.43 Wyniki badań dotyczące dostępności usług medycznych

Źródło: opracowanie własne

Mimo, że znaczna grupa osób jest zadowolona z dostępnej opieki medycznej, to jednak spora część mieszkańców poproszona o określenie działań związanych z opieką zdrowotną w kolejnych latach wskazała, że działania na rzecz poprawy jakości tych usług i ich dostępności są bardzo istotne (80% badanych). Jedynie niewiele ponad 4% uznało, że zagadnienia te nie są ważne, a 15,7% nie miało na ten temat żadnego zdania.

Rysunek 1.44 Ocena priorytetów w zakresie jakości i dostępności usług medycznych

Źródło: opracowanie własne

1.3.3 SPORT

Sport jest znaczącym elementem historii Gminy Smętowo Graniczne. Od 65 lat na terenie Gminy działa klub piłkarski Ludowy Zespół Sportowy Pogoń Smętowo, w którym swoją przygodę z piłką rozpoczynali m.in. Bogdan Lizak, Jacek Manuszewski, Tomasz Świdorski czy Grzegorz Pyrkowski, którzy następnie wchodzili w skład drużyn II i I-ligowych. Organizowane są tutaj liczne imprezy rekreacyjno-sportowe, m.in. biegi przełajowe, turnieje piłki nożnej, turnieje ping-ponga czy też zlot motorowy „u Czapli”. w dużej mierze za organizację imprez sportowych na terenie Gminy odpowiada Gminny Ośrodek Kultury, Sportu i Rekreacji.

Na terenie Gminy działają stowarzyszenia prowadzące zajęcia dla dzieci i młodzieży oraz funkcjonują obiekty umożliwiające trenowanie różnych dyscyplin sportowych. Aktualnie są to: boisko do piłki nożnej, boisko do siatkówki plażowej, boisko do koszykówki, kort

tenisowy oraz liczne place zabaw. Niestety stan niektórych obiektów wymaga pilnej interwencji i dostosowania do obecnie obowiązujących norm. Przede wszystkim dotyczy to boiska do piłki nożnej, boiska do koszykówki o nawierzchni asfaltowej, kortu tenisowego i boiska do siatkówki plażowej, które wymagają przebudowy, ze szczególnym uwzględnieniem wymiany nawierzchni. Poniżej zaprezentowano zdjęcia wybranych obiektów.

Rysunek 1.45 Boisko piłki nożnej i boisko do koszykówki

Źródło: <http://goksirmsmetowo.pl/osrodek/obiekty/>

W najlepszym stanie znajdują się place zabaw, które powstały w ostatnich latach w wyniku realizacji wielu projektów finansowanych ze źródeł zewnętrznych i środków własnych Gminy. W miejscowości Kamionka funkcjonuje Centrum Sportowo – Rekreacyjne, które zostało oddane do użytku w 2014 r. Przy Centrum znajduje się m.in. plac zabaw i miejsce na ognisko.

Rysunek 1.46 Plac zabaw przy Centrum Sportowo – Rekreacyjnym w Kamionce

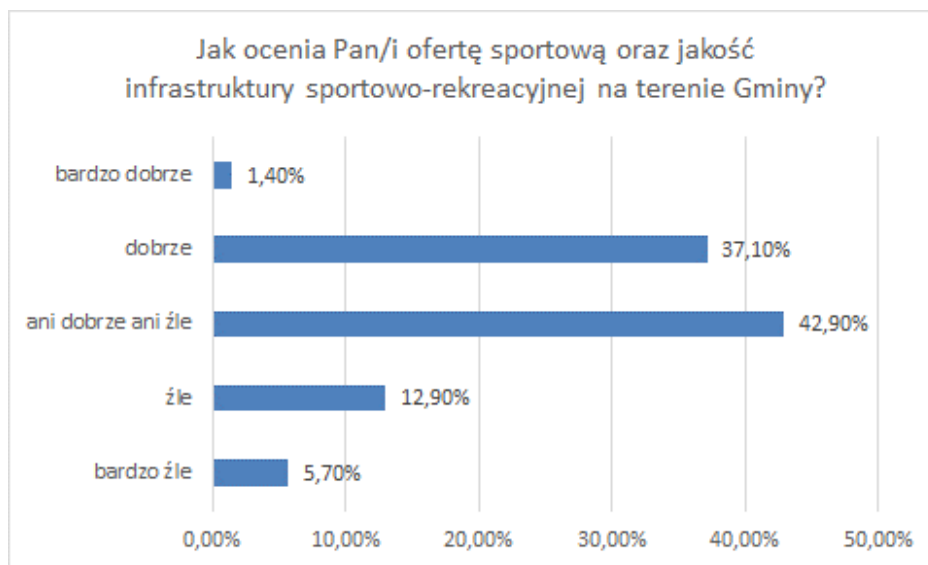
Źródło: Informacja UG Smętowo Graniczne dot. realizowanych przedsięwzięć.

Ponadto w trosce o rozwój integracji i aktywizacji społecznej dokonano modernizacji budynku w Kościelnej Jani, w której powstało Centrum Integracji Społecznej. Powstało tam zaplecze rekreacyjne obejmujące m.in. plac zabaw, oczko wodne i altanę.

Biorąc pod uwagę zrealizowane projekty nie sposób nie zauważyć, że Gmina przeprowadziła szereg inwestycji zmierzających do rozwoju infrastruktury dla dzieci, jednak znacznie mniej uwagi przywiązano do rozwoju fizycznego dorosłych. W tym zakresie widoczne są braki w infrastrukturze rekreacyjnej. Jedną z potrzeb mieszkańców są m.in. siłownie na świeżym powietrzu. Obecnie dwa tego typu stanowiska zlokalizowane są przy GOSKiR, jednak ich ilość nie jest wystarczająca.

W badaniach ankietowych mieszkańcy mieli możliwość wypowiedzieć się między innymi na temat dostępnej oferty sportowej. W pytaniach otwartych wiele osób wskazywało na możliwość uprawiania sportu. Wyniki ankiety pokazują, że prawie 40% osób jest zadowolonych z oferty sportowej Gminy, a 42% nie ma w tej kwestii określonej opinii, co może jednak wskazywać, że infrastruktura w Gminie nie budzi większych zastrzeżeń. Przeciwnego zdania było 12,9% badanych, którzy jakość infrastruktury sportowo-rekreacyjnej i jakość oferty ocenili źle. Niecałe 6 % uznało, że jest ona bardzo zła.

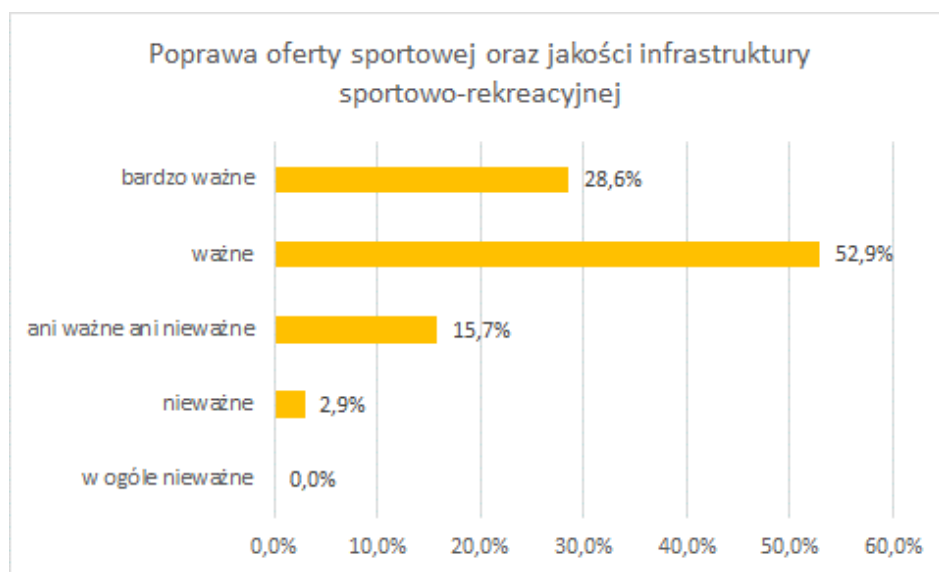
Rysunek 1.47 Wyniki badań dotyczących oferty i jakości infrastruktury sportowo-rekreacyjnej

Źródło: opracowanie własne

Jednocześnie wskazując kierunki rozwoju na kolejne lata przeszło 80% udzielających odpowiedzi w badaniu uznało, że konieczna jest poprawa oferty i jakości infrastruktury sportowej. Zapewne wynika to w dużej mierze ze sportowych tradycji Smętowa Granicznego i faktu, że mieszkańcy są raczej zainteresowani aktywnym wypoczynkiem. Jedynie 15,7% pytanych nie miało w tym aspekcie zdania, a 2,9% uznało go za nieważny.

Rysunek 1.48 Ocena priorytetów w zakresie poprawy oferty sportowej i jakości infrastruktury sportowo-edukacyjnej

Źródło: opracowanie własne

1.3.4 KULTURA

W Gminie Smętowo Graniczne od 1976 r. funkcjonuje Gminny Ośrodek Kultury, Sportu i Rekreacji (GOKSiR), będący samorządową instytucją kultury. Celem GOKSiR jest włączenie społeczności do aktywnego uczestnictwa w kulturze, sporcie oraz zaspokajanie potrzeb i zainteresowań mieszkańców Gminy bez względu na wiek.

W ofercie Ośrodka jest nauka gry na instrumentach, warsztaty malarskie, szkolenia trening, treningi piłki nożnej. Oferta ta skierowana jest głównie do dzieci i młodzieży. Wychodząc jednak naprzeciw oczekiwaniom mieszkańców, Ośrodek prowadzi też Klub Seniora, w ramach którego osoby starsze co tydzień mają sposobność uczestniczenia w próbach chóru „Złota Jesień” oraz spotkaniach o różnej tematyce. Ponadto w Ośrodku prowadzony jest kurs nauki jazdy i spotkania grupy Anonimowych Alkoholików.

Oferta GOSKiR dostępna jest we wszystkich świetlicach na terenie Gminy. Obecnie funkcjonuje ich 9 w miejscowościach: Bobrowiec, Kamionka, Kopytkowo, Kościelna Jania, Lalkowy, Leśna Jania, Rynkówka, Smętówko, Stara Jania. Pełnią one funkcje integracyjne i społeczne. Odbywają się tutaj zajęcia dla dzieci, spotkania integracyjne, imprezy okolicznościowe jak i spotkania Kół Gospodyń Wiejskich, organizacje pozarządowych oraz zebrania wiejskie.

Do najczęściej realizowanych zajęć należą: pomoc w odrabianiu lekcji, zajęcia plastyczne,

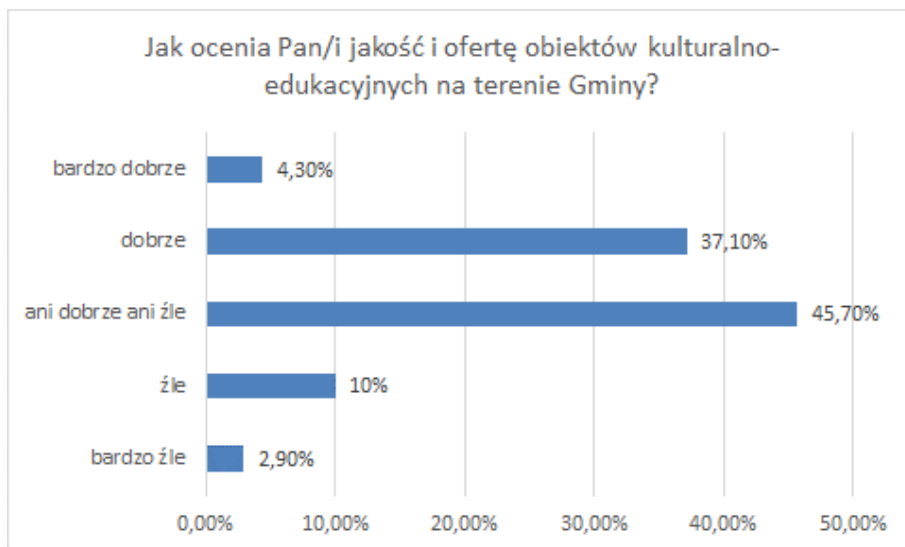
zajęcia kulinarne, robótki ręczne, zajęcia teatralne, zajęcia sportowe i wycieczki plenerowe. Świetlice wiejskie znajdują się w dobrym stanie technicznym i mają odpowiednie wyposażenie.

Istotnym miejscem działalności kulturalnej jest też dawna Kuźnia w miejscowości Lalkowy. Obecnie Kuźnia pełni funkcję Centrum Kultury Kociewskiej i stała się miejscem aktywizacji i integracji społeczności lokalnej. Odbywają się tutaj imprezy kulturalne, plenerowe i wystawiennicze. Ponadto w miejscowości Frąca funkcjonuje Centrum Historyczno-Edukacyjne. Składa się ono z ruin zabytkowego pałacu z XIX wieku oraz zabytkowego parku. Jest to miejsce pełniące funkcje kulturalne i społeczne, które służy do organizacji zajęć dla dzieci i dorosłych.

Na terenie Smętowa Granicznego funkcjonuje również Gminna Biblioteka Publiczna powstała w roku 2004 i posiadająca wpis do rejestru placówek kultury prowadzonego przez Urząd Gminy. Biblioteka posiada filię, która zlokalizowana jest w miejscowości Kopytkowo. Według danych GUS księgozbiór biblioteki obejmuje 22 951 pozycji, a w ciągu roku korzysta z niej około 480 osób. Organizowane są tu zajęcia dla dzieci, jak również spotkania z autorami i znanymi osobami.

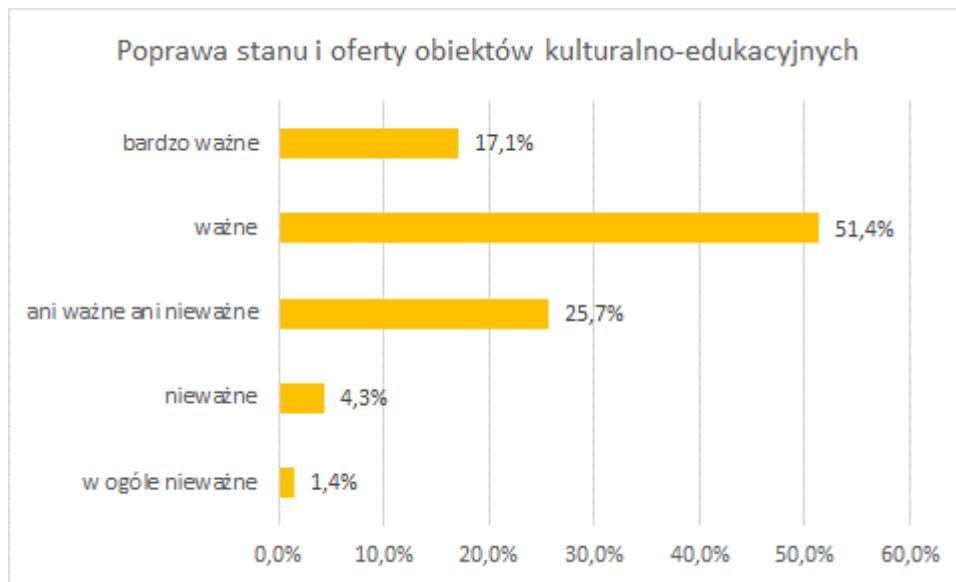
Gmina co roku organizuje szereg imprez kulturalnych dla mieszkańców jak na przykładą dożynki, dni Smętowa, występy kabaretów i zespołów muzycznych. Imprezy te cieszą się dużym zainteresowaniem wśród mieszkańców.

W badaniu ankietowym przeprowadzonym na potrzeby niniejszej diagnozy poproszono mieszkańców o określenie ich zadowolenia z jakości i oferty obiektów kulturalno-edukacyjnych w Gminie. Niewiele ponad 40% respondentów oceniło je jako dobre, natomiast 45,7% nie miało w tej kwestii określonego zdania, co najprawdopodobniej oznacza, że nie angażują się oni w organizowane na terenie Gminy wydarzenia. Około 13% badanych wyraziło swoje niezadowolenie. W pytaniach otwartych mieszkańcy wskazywali m.in. niewielkie zaangażowanie mieszkańców w życie kulturalne Gminy.

Rysunek 1.49 Wyniki badań dotyczących oferty kulturalno-edukacyjnej

Źródło: opracowanie własne

Jednocześnie niecałe 70% badanych opowiedziało się za koniecznością rozwoju dostępnej oferty kulturalnej oraz poprawą stanu obiektów. Jedynie 25,7% badanych uznało, że nie trzeba podejmować żadnych działań w tym zakresie, a nieco ponad 5%, iż temat jest zupełnie nieważny.

Rysunek 1.50 Ocena priorytetów w zakresie poprawy stanu i oferty obiektów kulturalno - edukacyjnych

Źródło: opracowanie własne

1.3.5 SEKTOR POZARZĄDOWY

Na terenie Gminy funkcjonują 4 formalne organizacje pozarządowe i jedna nieformalna. Są to:

1. SKF LZS Pogoń Smętowo – najstarsze stowarzyszenie, funkcjonujące od 66 lat (od 1949 roku). Początkowo działało jako klub piłkarski w Ludowych Zespołach Sportowych, od 2010 roku jako SKF. W swojej działalności drużyna występowała na boiskach od B i A –klasy do okręgówki. Stowarzyszenie promuje aktywność fizyczną oraz zdrowy tryb życia.
2. Stowarzyszenie „Przyjaciół Osób Niepełnosprawnych i Potrzebujących Wsparcia” z siedzibą w Lalkowach, działające od roku 2004. Stowarzyszenie realizuje szereg działań o charakterze integracyjnym, leczniczym i rehabilitacyjnym. Od 2006 roku prowadzi również Warsztaty Terapii Zajęciowej. Jest to placówka dziennego pobytu, z której korzysta 20 osób niepełnosprawnych.
3. Towarzystwo Przyjaciół Lalków – stowarzyszenie działa od 2010 roku. Inicjuje oraz współorganizuje wiele spotkań kulturalno-rekreacyjnych dla lokalnej społeczności, które sprzyjają integracji, m.in.: rozgrywki sportowe, dzień dziecka, dzień seniora, noc świętojańska, spływy kajakowe i inne. Organizacja angażuje się również w prace porządkowe i remontowe na terenie wsi Lalkowy. Efektem tych starań było zajęcie drugiego miejsca na szczelbu wojewódzkim w konkursie „Piękna Wieś Pomorska 2014”.
4. LLKS Ziemi Kociewskiej w Smętowie Granicznym – stowarzyszenie propaguje idee aktywności fizycznej w dziedzinie lekkoatletyki. w klubie trenuje wielu utalentowanych biegaczy, reprezentujących Gminę na arenie krajowej. Klub jest także organizatorem czwartków lekkoatletycznych na terenie Smętowa Granicznego, które cieszą się dużym zainteresowaniem wśród mieszkańców.
5. Uczniowski Klub Sportowy Gaudium działający przy Szkole Podstawowej w Kamionce. Stowarzyszenie zrzeszające uczniów, ich rodziców, nauczycieli i sympatyków. Działalność Klubu skupia się wokół popularyzacji zdrowego trybu życia, organizacji zajęć sportowych i zawodów. Klub prowadzi sekcje: siatkówki, piłki nożnej, aerobiku i tańca młodzieżowego.

Oprócz wymienionych organizacji na terenie Gminy działają 4 Koła Gospodarstw Wiejskich, w miejscowościach Leśna Jania, Stara Jania, Lalkowy i w Kopytkowie. W 2015 r. KGW Leśna Jania obchodziło 10 lecie istnienia. Koła prowadzą działalność społeczno-kulturalną, przyczyniając się do integracji mieszkańców.

Ponadto od 2002 r. prężnie działa tu Koło Emerytów i Rencistów, które skupia 128 członków. Koło organizuje liczne wycieczki, imprezy i spotkania dla osób lubiących aktywnie spędzać czas i chcących poszerzać swoje horyzonty i kontakty.

Jak wykazano powyżej, większość z funkcjonujących organizacji ma charakter sportowy. Jest to związane z aktywnym udziałem mieszkańców w różnego rodzaju zajęciach i drużynach. Działanie tych organizacji jest niezwykle ważne przede wszystkim z punktu widzenia dzieci i młodzieży, które od najmłodszych lat mogą rozwijać swoje umiejętności i nabierać nawyków aktywnego wypoczynku.

Jednakże niewielka liczba formalnych organizacji świadczy o niskim poziomie zaangażowania mieszkańców w życie społeczne. W ankietach zapytano respondentów jak oceniają aktywność mieszkańców oraz organizacji społecznych na rzecz aktywności i rozwoju lokalnej społeczności. W większości (44,3%) oceniono ten aspekt źle, a w dalszych 10% bardzo źle. 27,1% odpowiadających nie miało w tej kwestii zdania, natomiast tylko 18,6% ankietowanych wypowiedziało się w tym temacie pozytywnie.

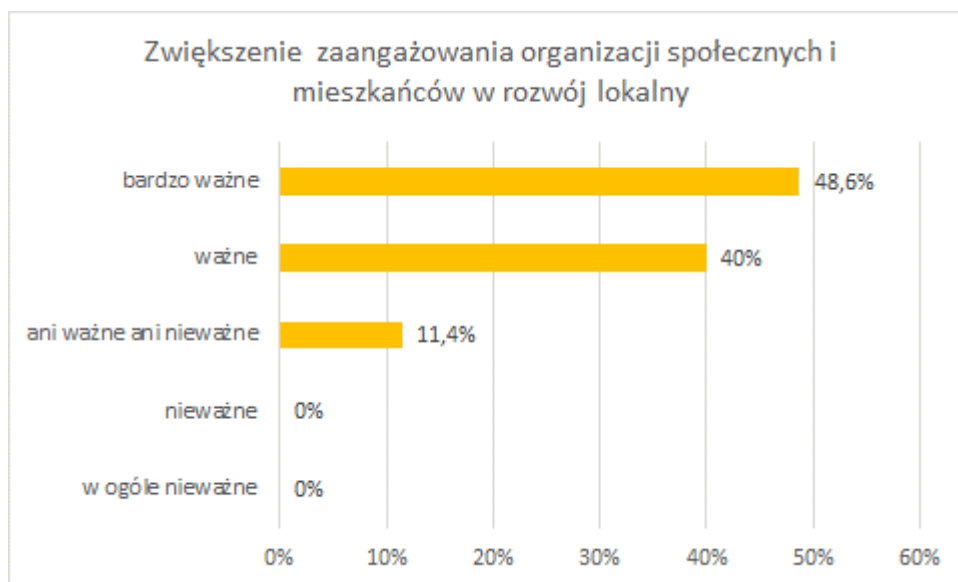
Rysunek 1.51 Wyniki badań dotyczących aktywności mieszkańców i organizacji społecznych

Źródło: opracowanie własne

Taka sytuacja jasno wskazuje na niski poziom integracji i zaangażowania mieszkańców w działalność na rzecz ich najbliższego otoczenia. Była to również jedna ze słabych stron Gminy, którą wskazywano w pytaniach otwartych. Z tego względu mieszkańcy mogąc wypowiedzieć się na temat priorytetowych kierunków rozwoju na kolejne lata w 88,6% wskazali, że istotne jest zwiększenie zaangażowania organizacji społecznych i mieszkańców w rozwój lokalny. 11,4% wskazało, że nie ma zdania w tym temacie, natomiast żaden z ankietowanych nie uznał, że kwestia ta jest nieważna. Można więc wnioskować, że mieszkańcy zdają sobie sprawę, że wspólnie są w stanie zrobić i osiągnąć więcej, ale brakuje im odpowiednich bodźców. Szczegółowe wyniki zaprezentowano poniżej.

Rysunek 1.52 Ocena priorytetów w zakresie zaangażowania organizacji społecznych i mieszkańców w rozwój lokalny.

Źródło: opracowanie własne

2 PODSUMOWANIE POTENCJAŁU

2.1 ANALIZA SWOT

Analiza SWOT należy do podstawowych narzędzi wykorzystywanych w planowaniu strategicznym, gdyż – bazując na zidentyfikowanej sytuacji wyjściowej – pozwala tak sformułować cele i założenia rozwojowe, by wykorzystać mocne strony obszaru i minimalizować jego słabości, jednocześnie umożliwiając wykorzystanie występujących w otoczeniu szans oraz uniknięcie potencjalnych zagrożeń.

Analiza SWOT Gminy Smętowo Graniczne dokonana została o przeprowadzoną diagnozę oraz badania ankietowe wśród mieszkańców Gminy. Wyniki ankiet w zestawieniu ze stanem aktualnym pozwoliły na określenie mocnych i słabych stron Gminy oraz określenia szans i zagrożeń dla jej dalszego rozwoju. Wyniki analizy zaprezentowano w tabeli poniżej.

Tabela 2.1 Analiza SWOT

Mocne strony	Słabe strony
<ol style="list-style-type: none">1. Strategiczne i centralne położenie w stosunku do przebiegu autostrady A1, DK 91 i linii kolejowej 131 w ciągu VI Transeuropejskiego Korytarza Transportowego.2. Tereny inwestycyjne (prywatne) zlokalizowane przy węźle autostradowym Kopytkowo.3. Obwodnica Smętowa Granicznego i Kopytkowa.4. Tereny atrakcyjne do prowadzenia turystyki rekreacyjnej (szlaki piesze, trasy rowerowe); bogate dziedzictwo historyczne i kulturowe (zabytki, parki).5. Dobrze rozwinięta infrastruktura publiczna – place zabaw, świetlice wiejskie.6. Wysoki poziom zaplecza logistycznego w zakresie bezpieczeństwa obywateli.7. Korzystna struktura demograficzna wśród mieszkańców.	<ol style="list-style-type: none">1. Niski poziom rozwoju lokalnej infrastruktury kanalizacyjnej i drogowej.2. Bezrobocie na wysokim poziomie, bierność zawodowa.3. Przeciętny poziom edukacji na poziomie podstawowym i gimnazjalnym.4. Braki w infrastrukturze edukacyjnej (stara baza szkolna).5. Niski poziom wykształcenia mieszkańców.6. Brak mieszkań komunalnych.7. Brak inicjatyw na rzecz wspierania lokalnej przedsiębiorczości.8. Niewielka aktywność mieszkańców w zakresie działalności na rzecz Gminy i społeczności lokalnej.9. Słabo zagospodarowana przestrzeń publiczna w infrastrukturę rekreacyjną.10. Niski poziom rozwoju usług

	turystycznych. 11. Wysoki poziom zanieczyszczenia powietrza. 12. Niska dostępność miejsc parkingowych.
Szanse	Zagrożenia
<ol style="list-style-type: none">1. Wzrost liczby inwestycji gospodarczych przy węźle autostradowym Kopytkowo.2. Napływ środków unijnych oraz możliwość ich efektywnego wykorzystania.3. Rozwój turystyki lokalnej oraz bazy kulturalnej.4. Lepsze wykorzystanie infrastruktury publicznej (świetlice wiejskie).5. Wzrost aktywności obywatelskiej, w tym partycypacji społecznej w procesach zarządzania w życiu publicznym.6. Zmiana postaw społecznych, w tym również w zakresie edukacji.7. Rozwój ekonomii społecznej.8. Lepsze wykorzystanie przyrody (tereny Natura 2000, Obszary Chronionego Krajobrazu) dla celów rekreacyjnych i promocyjnych.9. Rozwój współpracy z sąsiednimi gminami.	<ol style="list-style-type: none">1. Odpływ ludzi młodych do większych aglomeracji miejskich oraz emigracja zagraniczna.2. Rosnące ryzyko wystąpienia negatywnych efektów presji działalności ludzkiej na środowisko naturalne.3. Rosnące ryzyko wystąpienia ekstremalnych zjawisk naturalnych oraz innych sytuacji kryzysowych o większym zasięgu.4. Nasilenie negatywnych procesów demograficznych, przede wszystkim starzenie się społeczeństwa oraz spadek liczby urodzeń.

Źródło: opracowanie własne

2.2 ANALIZA POTENCJAŁU

Mocne strony

Najistotniejszym potencjałem Gminy Smętowo Graniczne jest jej strategiczne i centralne położenie w stosunku do północnego odcinka autostrady A-1 (który przebiega centralnie z północy na południe Gminy) wraz z lokalizacją węzła komunikacyjnego Kopytkowo

oraz drogi krajowej nr 91 i linii kolejowej nr 131 Chorzów Batory – Tczew (o znaczeniu państwowym). Ciąg wspomnianych sieci drogowo – kolejowych stanowi VI Transeuropejski Korytarz Transportowy łączący północ Europy z południem. Wspomniane szlaki komunikacyjne wraz z istniejącą obwodnicą Kopytkowa i Smętowa Granicznego mają silny wpływ na wysoką dostępność transportową Gminy, a także na dostęp mieszkańców Smętowa Granicznego do rynku pracy w Trójmieście.

Powyższe mocne strony mają coraz większy wpływ na rozwój Gminy, tworząc korzystne warunki dla nowych inwestycji. W połączeniu z terenami inwestycyjnymi położonymi w bezpośredniej bliskości węzła autostradowego Kopytkowo (łączna powierzchnia 192 ha oraz uchwalony plan zagospodarowania przestrzennego dla tego terenu) stawiają one Gminę Smętowo Graniczne w pierwszym rzędzie samorządów gminnych o największym potencjale rozwojowo - gospodarczym w południowej części województwa pomorskiego. Ponadto dodatkowym atutem jest fakt, że istnieje możliwość włączenia wspomnianych terenów do Pomorskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej.

Budowa przed kilku laty mostu na Wiśle w pobliżu Opaleniu (odległość ok. 11 km) otworzyła nowe możliwości współpracy gospodarczej i turystycznej ze wschodnią częścią województwa pomorskiego położoną na prawym brzegu rzeki. Jest to rozwiązanie korzystne z uwagi na systematycznie zwiększający się, w okresie od wiosny do jesieni, ruch turystyczny. Coraz więcej turystów preferujących turystykę aktywną - rowerową przyjeżdża na teren Gminy Smętowo Graniczne z powiatu kwidzyńskiego.

Potencjał turystyczny jest kolejną mocną stroną Gminy Smętowo Graniczne. Istniejąca ogólnodostępna infrastruktura turystyczna stworzona przez samorząd gminny wraz z Lokalną Organizacją Turystyczną Kociewie (trasy rowerowe Borowiacki i Grzymisława wraz z Punktami Infrastruktury Turystycznej) oraz pieszy Szlak Ziemi Tczewskiej im. Romana Klima, prowadzą turystów po najciekawszych zakątkach Gminy. Dodatkowym atutem turystycznym są istniejące od kilku stuleci zespoły pałacowo – parkowe w Rynkówce, Kopytkowie, Starej Jani, Leśnej Jani i Smętówku. Ponadto miejscowy krajobraz podkreślają gotyckie budowle sakralne z zabytkowym późnogotyckim i barokowym wyposażeniem w Łalkowych i Kościelnej Jani oraz neogotycka świątynia w Smętowie Granicznym z 1904 r. jak i Centrum Historyczno – Edukacyjne we Frący otoczone również starym zrewitalizowanym parkiem, czy na końcu Centrum Kultury Kociewskiej KUŹNIA w Łalkowych.

Kolejnym potencjałem, który należy jednoznacznie uznać za silną stronę Gminy jest zaplecze logistyczne i techniczne dotyczące bezpieczeństwa. Gmina Smętowo Graniczne dysponuje dobrze zorganizowanymi i wyposażonymi dwiema jednostkami Ochotniczych Straży Pożarnych, które należą do Krajowego Systemu Ratowniczo – Gaśniczego. Są to OSP w Smętowie Granicznym i Leśnej Jani. Ta pierwsza, obok dwóch nowoczesnych wozów bojowych, posiada również nowoczesną bazę w postaci niedawno powstałej remizy strażackiej. Natomiast jednostka z Leśnej Jani dysponuje nowoczesnym wozem bojowym do ratownictwa drogowego.

Na koniec należy wspomnieć również o istniejącej infrastrukturze publicznej. Gmina przeprowadziła szereg inwestycji związanych z budową i doposażeniem placów zabaw oraz doposażeniem i remontami świetlic wiejskich. Infrastruktura ta stanowi o możliwości rozwoju życia społecznego i jego integracji.

Słabe strony

Na drodze do zrównoważonego rozwoju Gminy Smętowo Graniczne stoi również wiele barier. Jedną z głównych jest niski poziom rozwoju lokalnej infrastruktury drogowej i kanalizacyjnej. W tym obszarze Gmina Smętowo Graniczne ma największe opóźnienia. W przypadku dróg gminnych, stan wielu z nich wymaga szybkiej modernizacji lub utwardzenia. W sytuacji kiedy przed kilku laty powstały obwodnice Smętowa Granicznego i Kopytkowa, samorząd smętowski przejął od Zarządu Dróg Wojewódzkich trzykilometrowy odcinek dawnej drogi wojewódzkiej (Kopytkowo – Smętowo Graniczne), która znajduje się w złym stanie technicznym. Sytuacja jest tym bardziej niekorzystna, że droga ta ma ogromne znaczenie dla wewnętrznej komunikacji w Gminie. Podobnie jak stan drogi gminnej Kopytkowo – Frąca, która w chwili obecnej stanowi istotną barierę rozwojową tej części Gminy.

Mankamentem jest obecnie nieznaczne skanalizowanie obszaru Gminy, wynoszące ok. 41 %. Niski poziom rozwoju kanalizacji znacznie obniża jakość życia i jednocześnie stanowi zagrożenie dla środowiska naturalnego. Często bowiem zdarza się, że nieczystości odprowadzane do zbiorników bezodpływowych przedostają się do gleby i wód gruntowych.

Kolejną barierą rozwojową jest wysoka liczba bezrobotnych (226 os. na k. III kwartału 2015). Jak wynika z danych statystycznych największą grupę wśród bezrobotnych stanowią osoby

długotrwale bezrobotne (aż 134) oraz - co jest równie niepokojące - w kategorii wiekowej do 30 lat (71 osób). W przypadku tej pierwszej, największej grupy bezrobotnych, głównym problemem społeczno-gospodarczym jest bierność zawodowa.

Dokonując oceny poziomu edukacji przez pryzmat wyników egzaminów zewnętrznych, w przypadku uczniów szkół podstawowych i gimnazjalnych w Gminie Smętowo Graniczne, należy uznać poziom oświaty za przeciętny lub słaby, co istotnie wpływa na słabszy rozwój społeczno-gospodarczy i zdecydowanie stanowi słabą stronę Gminy.

O ile wyniki testów dla klas szóstych z 2015 r. (dane: Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Gdańsku) pokazują przeciętny poziom tych egzaminów z języka polskiego, matematyki i języka angielskiego na tle innych gmin powiatu starogardzkiego (liczby punktów są blisko średniej powiatowej lub nieznacznie poniżej oraz poniżej średniej wojewódzkiej), o tyle negatywnie należy ocenić 4 z 6 wyników egzaminów gimnazjalnych. Z języka polskiego młodzież z gminy Smętowo Graniczne uzyskała wynik 54 pkt., z historii i wiedzy o społeczeństwie 55 pkt., z matematyki 33 pkt., a z przedmiotów przyrodniczych 41 pkt (zestawy standardowe). Są to wyniki poniżej średniej jakie uzyskała młodzież w powiecie starogardzkim jak i województwie pomorskim w 2015 r. Szczególnie niepokojący jest wynik z matematyki, najgorszy wśród młodzieży z wszystkich gmin w powiecie starogardzkim. Na pewno pozytywnie należy ocenić na tym tle wyniki z egzaminów z języka angielskiego (poziom podstawowy i rozszerzony – odpowiednio 65 pkt. i 45 pkt). Niestety wyniki z 2015 r. w porównaniu z latami ubiegłymi są na podobnym poziomie, co wskazuje na stały trend i może mieć w konsekwencji wpływ na słabe wykształcenie mieszkańców, które jest kolejnym hamulcem rozwojowym Gminy.

Informacje dotyczące słabego wykształcenia mieszkańców z 2002 r., potwierdzają dane statystyczne pochodzące z Powiatowego Urzędu Pracy w Starogardzie Gdańskim. Analiza danych dotyczących bezrobotnych (stan na 30 czerwca 2015 r.) pod względem wykształcenia pokazuje, że wśród bezrobotnych największą grupę stanowią osoby z wykształceniem gimnazjalnym i poniżej oraz zasadniczym zawodowym (razem 143 os. na 249 bezrobotnych). Najmniejszą grupę stanowią osoby z wykształceniem wyższym (12 osób).

Istotną barierę w zakresie podnoszenia poziomu procesu edukacyjnego stanowi standard infrastruktury i wyposażenia części placówek oświatowych. W szczególności dotyczy

to Publicznej Szkoły Podstawowej w Kopytkowie. Z racji technologii w jakiej została wykonana oraz upływu czasu od chwili kiedy powstała obecny standard nie odpowiada wymogom współczesnej edukacji. Z kolei największa placówka w Gminie, czyli Zespół Kształcenia i Wychowania w Smętowie Granicznym również wymaga działań modernizacyjnych,

aby odpowiadał współczesnym potrzebom (brak termomodernizacji wewnętrznej). Natomiast trzecia placówka w Kamionce musi przejść reorganizację. W tym miejscu należy wspomnieć o stosunkowo słabej szkolnej infrastrukturze sportowej. Jej stan jest niezadowalający i wymaga zarówno przebudowy jak i rozbudowy.

Obecne władze Gminy przywiązują również dużą wagę do wychowania i nauczania przedszkolnego. W tym przypadku pewien kłopot dla samorządu smętowskiego stanowi infrastruktura Samorządowego Przedszkola w Smętowie Granicznym. Obiekt wymaga rozbudowy, gdyż obecnie zbyt mała powierzchnia tej placówki oraz standard infrastruktury zewnętrznej nie zaspokajają obecnych potrzeb.

Podobnie sytuacja wygląda w kwestii braku inicjatyw na rzecz wspierania lokalnej przedsiębiorczości. W sytuacji kiedy na lokalnym rynku funkcjonują małe i średnie firmy, konieczne jest wspieranie ich przez samorząd oraz instytucje otoczenia biznesu. Wskazane są także działania zachęcające do podejmowania działalności gospodarczej.

Widoczne jest tutaj także niewielkie zaangażowanie mieszkańców w życie Gminy, czego odzwierciedleniem jest niewielka liczba działających organizacji pozarządowych.

Jednym z głównych problemów z jakimi boryka się Gmina Smętowo Graniczne jest zanieczyszczenie powietrza i przekroczenie poziomu docelowego benzo(a)pirenu w powietrzu. Jak wynika z analizy stanu jakości powietrza znajdującego się w „*Programie ochrony powietrza dla strefy pomorskiej, w której został przekroczony poziom dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM₁₀ oraz poziom docelowy benzo(a)pirenu*”, który został przyjęty uchwałą nr 753/XXXV/13 Sejmiku Województwa Pomorskiego w dniu 25 listopada 2013 r. źródłem tego stężenia są przede wszystkim domowe kotłownie, w których wykorzystuje się do spalania różne, często niedozwolone paliwa (śmieci).

Kolejną słabą stroną jest brak wystarczającej infrastruktury rekreacyjnej w miejscach publicznych. W chwili obecnej brakuje elementów infrastruktury, które pozwoliłyby

mieszkańcom aktywnie wykorzystać wolny czas (np. siłownie na wolnym powietrzu). W tym obszarze samorząd dysponuje gminnym ośrodkiem sportowym jakim jest stadion w Smętowie. On również z racji wyeksploatowania wymaga działań modernizacyjnych (głównie płyta boiska).

Jednym z istotnych braków Gminy jest obecnie niewielka dostępność usług turystycznych w postaci bazy noclegowej i gastronomicznej, co nie pozwala do końca wykorzystać jej potencjału. Jednocześnie brakuje działań promocyjnych, które pozwoliłyby na zapoznanie się z atrakcjami Gminy przez potencjalnych turystów.

Dobre skomunikowanie Smętowa z innymi, większymi ośrodkami miejskimi powoduje, że w centrum Smętowa już w tej chwili brakuje wolnych miejsc postojowych dla mieszkańców oraz osób, które dojeżdżają autami do stacji kolejowej w tej miejscowości.

Szanse

Zdecydowanie największą szansą rozwojową dla Gminy Smętowo Graniczne jest wzrost liczby inwestycji gospodarczych zlokalizowanych na terenach położonych po obu stronach węzła autostradowego w Kopytkowie. Położenie 192 ha terenów z przeznaczeniem na inwestycje przemysłowe, handlowe lub usługowe oraz w znacznie mniejszej części mieszkaniowe

(27 ha powierzchni) wzdłuż autostrady oraz drogi wojewódzkiej 231 stanowi dużą atrakcję dla potencjalnych inwestorów. Potwierdzeniem tego faktu jest pierwsza duża inwestycja powstała w tym miejscu w ostatnim czasie - Centrum Logistyczne NETTO oraz zaplanowana na przyszły rok inwestycja firmy GLOBAL, która zamierza na powierzchni 6 ha wybudować centrum parkingowo – paliwowe dla samochodów ciężarowych i osobowych oraz zatrudnić 70 osób.

Drugim ważnym czynnikiem, które zdecyduje w perspektywie do 2020 roku o rozwoju Gminy jest możliwość pozyskania środków unijnych na samorządowe inwestycje. Głównym źródłem tych funduszy będą: Regionalny Program Operacyjny Województwa Pomorskiego na lata 2014 – 2020 oraz Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014 – 2020. Już ostatnie lata pokazały, że bez dofinansowania inwestycji infrastrukturalnych Gminie Smętowo Graniczne trudno byłoby zrealizować wiele inwestycji publicznych, co mocno ograniczyłoby

możliwości rozwoju lokalnej infrastruktury. Podobnie wsparcie z wspomnianych źródeł mogą uzyskać projekty edukacyjne, społeczne czy kulturalne.

Położenie Gminy na skrzyżowaniu wielu ważnych szlaków turystycznych stanowi dużą szansę na dalszy rozwój tej ważnej gałęzi gospodarki lokalnej. Najbardziej znane z nich to szlaki rowerowe Grzymistawa oraz Borowiacki. Ponadto położenie na skraju Borów Tucholskich, w sąsiedztwie wielu jezior stanowi dla tego obszaru jedną z głównych szans rozwojowych na płaszczyźnie turystyki. Szczególnie latem i wiosną widoczne jest znaczące zwiększenie ruchu turystycznego. Smętowo oraz okoliczne miejscowości stanowią jeden z najciekawszych obszarów Kociewia dla uprawiania aktywnej turystyki (rowerowej, konnej). Walory turystyczne posiadają również obiekty zabytkowe zlokalizowane na terenie całej Gminy, szczególnie te które w ostatnich latach przeszły proces renowacji: kościoły w Smętowie i Lalkowych, pałac w Rynkówce i obecnie prezentują w całej okazałości swoje walory historyczne i kulturowe.

Jedną z największych szans na rozwój Gminy w najbliższych latach jest wzrost aktywności obywatelskiej, w tym partycypacji społecznej w procesach zarządzania w życiu publicznym. Biorąc pod uwagę organizacje pozarządowe które powstały w ostatnich latach oraz ich aktywność należy stwierdzić, że potencjał Smętowa w tym zakresie jest znaczący. Istotnym impulsem dla rozwoju organizacji może być wsparcie ze strony władz Gminy, w tym zlecanie części zadań publicznych tymże podmiotom w drodze konkursu dla organizacji pozarządowych. Jak pokazują dobre przykłady innych gmin i miast aktywność trzeciego sektora i jego udział w życiu publicznym jest jednym z najskuteczniejszych sposobów rozwoju samorządu w zakresie kultury, sportu itp.

Do katalogu szans Gminy Smętowo Graniczne należy dodać również zmianę postaw społecznych w szczególności w zakresie edukacji. Wyniki uzyskiwane zwłaszcza w egzaminach zewnętrznych (test szóstoklasisty, egzamin gimnazjalny) pokazują, że świadomość rodziców oraz zaangażowanie w rozwój edukacyjny dzieci i młodzieży jest niewystarczający. Zmiana postawy w tym zakresie jest szansą na uzyskiwanie nie tylko lepszych wyników w nauce przez dzieci i młodzież smętowską, ale również świadome kształtowanie swojej przyszłości oraz rozwoju lokalnej społeczności.

Ekonomia społeczna stanowi odpowiedź na problemy społeczne oraz bezrobocie na wskazanym obszarze. Dobre przykłady z innych samorządów pokazują, że jest to jeden z kierunków rozwoju dla osób mniej kreatywnych. Ekonomia społeczna jest to działalność gospodarcza, która łączy w sobie cele społeczne i ekonomiczne. Biorąc pod uwagę poziom bezrobocia oraz jego strukturę w Gminie Smętowo Graniczne, właśnie przedsiębiorczość społeczna stanowi ogromną szansę dla wielu mieszkańców na znalezienie zatrudnienia oraz aktywność zawodową (w postaci powołania do życia spółdzielni socjalnych). Zadeklarowane już zaangażowanie się samorządu w rozwój tego typu przedsiębiorczości stanowi szansę na likwidację wielu problemów społecznych. Gmina Smętowo Graniczne w tym obszarze zamierza współpracować z sąsiednimi gminami.

Zagrożenia

Utrzymywanie się w dalszym ciągu na obecnym poziomie perspektyw rozwoju zawodowego dla najmłodszego pokolenia mieszkańców Gminy Smętowo Graniczne stanowi realne zagrożenie dla dalszego odpływu młodych ludzi do większych aglomeracji miejskich (najczęściej Trójmiasto i Toruń) oraz emigracji zarobkowej za granicę. Smętowo Graniczne jest gminą, która (podobnie jak wiele pomorskich gmin) doświadczyła odpływu ludzi za granicę w ostatnich 10 latach. Jest to dotkliwe dla lokalnej gospodarki – Gminę opuszczają przedsiębiorczy mieszkańcy, którzy w przypadku stworzenia im lepszych warunków na rozwój zawodowy na miejscu, swoją energię i pomysły wykorzystaliby dla dobra lokalnej społeczności.

Utrzymywanie się dalszej presji mieszkańców na środowisko naturalne na obecnym poziomie (w szczególności emisja gazów i pyłów do środowiska, nieszczelności domowych szamb) stanowi poważne zagrożenie dla środowiska naturalnego Gminy i jej otoczenia, ale także dla zdrowia mieszkańców.

Jak pokazują ostatnie lata na terenie Gminy Smętowo Graniczne wystąpiły ekstremalne zjawiska naturalne (huragan). W lipcu 2012 r. w wyniku nawiedzenia części Gminy przez trąbę powietrzną uszkodzonych zostało 21 budynków, w tym 10 mieszkalnych w miejscowościach Smętowo Graniczne – Wybudowania, Kopytkowo, Stara Jania i Leśna Jania. Część z mieszkańców w wyniku tego zdarzenia straciła dorobek całego życia. Ten

przykład pokazuje, że możliwość wystąpienia podobnych zjawisk jest wysoka i zagrożenie to należy traktować bardzo poważnie.

Bardzo realnym zagrożeniem jest dalsze nasilanie się ujemnych tendencji demograficznych oraz szybkie starzenie się społeczeństwa.

3 ROZWÓJ STRATEGICZNY W LATACH 2015 – 2020

3.1 WIZJA I MISJA GMINY SMĘTOWO GRANICZNE

Wizja rozwoju Gminy Smętowo Graniczne stanowi opis pożądanego stanu rzeczywistości oczekiwanego do 2020 roku. Formułuje ona stan docelowy, do którego dążyć będzie cała wspólnota gminy, w tym władze samorządowe, partnerzy publiczni i prywatni oraz sami mieszkańcy. Wskazana wizja Gminy Smętowo Graniczne przewiduje stworzenie warunków do trwałego i zrównoważonego rozwoju społecznego i gospodarczego Gminy z wykorzystaniem posiadanych potencjałów.

Gmina Smętowo Graniczne to atrakcyjny gospodarczo i osiedleńczo samorząd z racji swojego położenia, aktywności społeczności lokalnej oraz kompetentnych i przedsiębiorczych mieszkańców, posiadający wysokiej jakości infrastrukturę i ekologiczne środowisko.

Misja stanowi syntetyczny opis sposobu postępowania w celu realizacji założonej wizji rozwoju Gminy Smętowo Graniczne. Wskazuje ona nadrzędne zasady (wartości), jakimi Gmina powinna się kierować, by zapewnić zrównoważony i trwały rozwój społeczno-gospodarczy całego obszaru.

Gmina Smętowo Graniczne inspirowuje i koordynuje działania w kierunku mobilizacji kapitału społecznego i gospodarczego. Jest zaangażowana w rozwój infrastruktury technicznej i turystycznej przy poszanowaniu środowiska naturalnego i dziedzictwa kulturowego w celu stworzenia wysokiej jakości życia dla mieszkańców samorządu lokalnego.

Osiągnięcie założonych wizji i misji jest możliwe poprzez ukierunkowanie działań rozwojowych oraz skupienie się na ograniczonej liczbie priorytetowych obszarów (celów). Określając cele wzięto pod uwagę szereg czynników, w tym przede wszystkim:

- istniejące uwarunkowania, określone w diagnozie oraz w analizie SWOT,
- priorytety rozwoju wskazane przez mieszkańców w badaniu ankietowym,

- obowiązujące dokumenty planistyczne na poziomie lokalnym, regionalnym i krajowym.

Istniejące uwarunkowania (diagnoza stanu aktualnego oraz analiza SWOT) przedstawione zostały w poprzednich punktach niniejszego dokumentu. Zaprezentowano tam również wyniki badań ankietowych dotyczące poszczególnych dziedzin życia. Odniesienie do dokumentów strategicznych wyższego rzędu opisano w kolejnym punkcie (3.2).

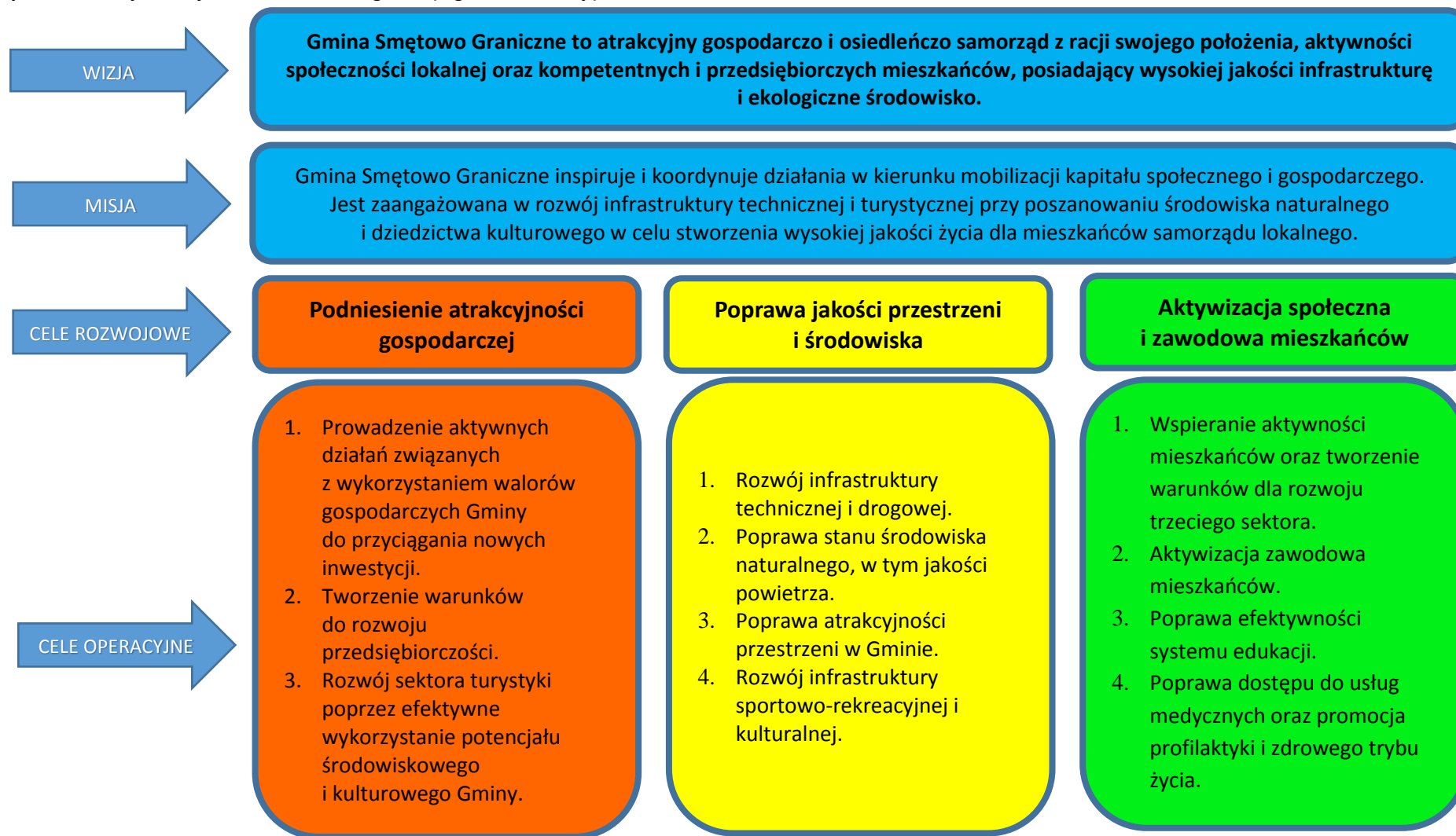
Mając na uwadze powyższe, zostały sformułowane **trzy nadrzędne cele rozwojowe**, skonkretyzowane przez **jedenaście celów operacyjnych**.

Działania rozwojowe Gminy Smętowo Graniczne powinny koncentrować się wokół trzech sfer, odpowiadającym **nadrzędnym celom rozwojowym**:

- I. SFERA GOSPODARCZA: Cel rozwojowy nr 1. Podniesienie atrakcyjności gospodarczej
- II. SFERA PRZESTRZENNO-ŚRODOWISKOWA: Cel rozwojowy nr 2. Poprawa jakości przestrzeni i środowiska
- III. SFERA SPOŁECZNA: Cel rozwojowy nr 3. Aktywizacja społeczna i zawodowa mieszkańców

Poniżej na schemacie przedstawiona jest logika interwencji (wizja, misja oraz cele rozwojowe i operacyjne).

Rysunek 3.1 Najważniejsze założenia strategiczne (logika interwencji)

3.1.1 CEL ROZWOJOWY NR 1. PODNIESIENIE ATRAKCYJNOŚCI GOSPODARCZEJ

Cel operacyjny 1.1. Prowadzenie aktywnych działań związanych z wykorzystaniem walorów gospodarczych Gminy do przyciągania nowych inwestycji	
Uzasadnienie	Jednym z warunków rozwoju gospodarczego Gminy Smętowo Graniczne jest aktywność samorządu na polu pozyskania nowych inwestorów. Istotnym narzędziem do poprawy warunków dla przedsiębiorczości jest wprowadzanie własnych oraz udział w już istniejących inicjatywach gospodarczych działających na rzecz rozwoju gospodarczego regionu oraz profesjonalna promocja walorów gminy.
Kierunki działań	<ul style="list-style-type: none">➤ współpraca z prywatnymi właścicielami terenów inwestycyjnych w celu pozyskania nowych inwestycji➤ rozwój współpracy z inwestorami (opieka przed- i poinwestycyjna)➤ współpraca z instytucjami, które zajmują się promocją terenów inwestycyjnych w województwie pomorskim – np. <i>Invest in Pomerania</i> działające przy Agencji Rozwoju Pomorza➤ promocja gospodarcza gminy w mediach tradycyjnych i internetowych (w tym społecznościowych)

Cel operacyjny 1.2. Tworzenie warunków do rozwoju przedsiębiorczości	
Uzasadnienie	Aby zwiększyć liczbę miejsc pracy na lokalnym rynku należy stworzyć gminny system doradztwa i szkolenia dla osób zamierzających rozpocząć działalność gospodarczą jak i system zachęcający do dywersyfikacji działalności/odchodzenia od rolnictwa. Ważną grupą odbiorców w tym zakresie są kobiety, które stanowią zdecydowaną większość wśród bezrobotnych. Jest to też sposób do zachęcania młodych ludzi do prowadzenia działalności w miejscach, gdzie koszty są znacznie niższe i tym samym ograniczenie ich migracji do większych miejscowości. Innym skutecznym narzędziem wspierającym przedsiębiorczość przez samorząd jest zastosowanie zachęt podatkowych wobec osób rozpoczynających i rozszerzających działalność biznesową na terenie gminy. Należy również pamiętać o edukacji w zakresie przedsiębiorczości. Wprowadzenie teoretycznych i praktycznych elementów edukacji ekonomicznej już na poziomie gimnazjum będzie dobrą formą popularyzacji idei przedsiębiorczości i przygotowania młodzieży do podejmowania trafnych decyzji co do przyszłości zawodowej.
Kierunki działań	<ul style="list-style-type: none">➤ współpraca z instytucjami otoczenia biznesu w celu stworzenia systemu doradztwa i szkoleń dla osób zainteresowanych rozpoczęciem działalności gospodarczej➤ prowadzenie akcji promocyjnych/paneli/szkoleń/spotkań zachęcających

	<p>kobiety do podejmowania działalności gospodarczej, również sezonowej m.in. w zakresie turystyki</p> <ul style="list-style-type: none">➤ stworzenie systemu zachęt podatkowych dla osób rozpoczynających działalność gospodarczą, rozwijających dotychczasową działalność i/lub tworzących nowe miejsca pracy➤ informowanie o źródłach z których można pozyskać granty i dotacje na rozpoczęcie działalności/tworzenie miejsc pracy➤ wykorzystanie źródeł zewnętrznego finansowania oraz współpracy z instytucjami otoczenia biznesu w celu wprowadzenia elementów przedsiębiorczości do edukacji młodzieży
--	---

Cel operacyjny 1.3. Rozwój sektora turystyki poprzez efektywne wykorzystanie potencjału środowiskowego i kulturowego Gminy.	
Uzasadnienie	<p>W oparciu o posiadane walory przyrodnicze (sąsiedztwo obszaru Natura 2000) oraz istniejące od kilku stuleci zespoły pałacowo – parkowe w Rynkówce, Kopytkowie, Starej Jani, Leśnej Jani i Smętówku jak również Centrum Historyczno – Edukacyjne we Frący czy Centrum Kultury Kociewskiej KUŹNIA w Lalkowach należy przystąpić do bardziej efektywnego wykorzystania tego historycznego i kulturowego potencjału. Przygotowanie i wdrożenie profesjonalnej promocji lokalnych walorów turystycznych czy oznakowanie istniejących zabytków może stanowić ważny impuls do rozwoju turystyki. Istotnym elementem tej strategii powinno być również lepsze wykorzystanie Internetu oraz mediów społecznościowych, aby dotrzeć z przekazem do większej grupy odbiorców. Jednym z warunków gospodarczego wykorzystania turystyki przez mieszkańców jest stworzenie rozpoznawalnych produktów turystycznych przez władze samorządowe wraz z organizacjami pozarządowymi oraz oferty miejsc aktywnego wypoczynku.</p>
Kierunki działań	<ul style="list-style-type: none">➤ stworzenie spójnego systemu informacji turystycznej z uwzględnieniem istniejących zasobów oraz przebiegających przez gminę szlaków turystycznych (w tym profesjonalna strona www)➤ promocja walorów turystycznych gminy i Kociewia (organizacja lub udział w tematycznych akcjach promujących turystykę, obecność w mediach społecznościowych i na portalach turystycznych, współpraca z organizacjami zajmującymi się turystyką)➤ edukacja i zachęcanie mieszkańców do podejmowania działalności związanej z usługami turystycznymi i okołoturystycznymi➤ stworzenie pakietów kompleksowych ofert turystycznych we współpracy z podmiotami gospodarczymi oraz organizacjami społecznymi

3.1.2 CEL ROZWOJOWY NR 2. POPRAWA JAKOŚCI PRZESTRZENI I ŚRODOWISKA

Cel operacyjny 2.1. Rozwój infrastruktury technicznej i drogowej	
Uzasadnienie	Dla rozwoju Gminy Smętowo Graniczne niezbędne jest modernizowanie dotychczasowej oraz budowanie nowej infrastruktury technicznej i drogowej. Brak dobrej jakości dróg gminnych ze ścieżkami rowerowymi, brak parkingów gminnych oraz odwodnienia części dróg czy wreszcie konieczność budowy kanalizacji ściekowej stanowią istotną barierę w rozwoju lokalnej społeczności. Poprawa jakości dostępnej infrastruktury stanowić będzie duże wyzwanie inwestycyjne dla władz samorządowych gminy na najbliższe lata. Samorząd ma świadomość, że wyższą atrakcyjność osiedleńczą gminy można uzyskać tylko poprzez stworzenie dobrych warunków do życia podnosząc systematycznie standard infrastruktury komunalnej z której korzystają na co dzień mieszkańcy.
Kierunki działań	<ul style="list-style-type: none">➤ przebudowa dróg lokalnych wraz z rozbudową infrastruktury towarzyszącej (chodniki + ścieżki rowerowe) łączących główne miejscowości w gminie (m.in. Smętowo Graniczne – Kopytkowo, Kopytkowo – Frąca)➤ dalsza rozbudowa sieci kanalizacyjnej w gminie➤ rozbudowa oczyszczalni w Kopytkowie oraz oczyszczalni biologicznych w miejscowościach Stara Jania, Leśna Jania i Lalkowy➤ remont sieci wodociągowej w celu zmniejszenia awaryjności i poprawy jakości wody➤ budowa nowych parkingów w największych miejscowościach gminy (głównie Smętowo)

Cel operacyjny 2.2. Poprawa stanu środowiska naturalnego, w tym jakości powietrza	
Uzasadnienie	Zmniejszenie poziomu emisji gazów do atmosfery (zwłaszcza w Smętowie) oraz większa dbałość o stan środowiska lokalnego stanowi jedno z głównych zadań jakie stoją przed społecznością lokalną Smętowa w perspektywie do 2020 roku. Można będzie to osiągnąć jedynie poprzez zachęcanie mieszkańców do zmiany źródła ogrzewania w domowych kotłowniach na bardziej ekologiczne włącznie z wykorzystaniem odnawialnych źródeł energii. Konieczne będzie również systematyczne podnoszenie świadomości mieszkańców w zakresie wpływu zanieczyszczonego powietrza na ich zdrowie.
Kierunki działań	<ul style="list-style-type: none">➤ wdrożenie zagadnień związanych z realizacją Pilotażowego Programu Niskowęglowego Rozwoju dla Powiatu Starogardzkiego➤ kompleksowa termomodernizacja budynków publicznych oraz mieszkalnych wraz z wykorzystaniem odnawialnych źródeł energii

	<p>(OZE)</p> <ul style="list-style-type: none">➤ modernizacja kotłowni lokalnych wraz z dywersyfikacją paliw wykorzystywanych do produkcji energii cieplnej (w tym wykorzystanie OZE)➤ podnoszenie świadomości mieszkańców w zakresie wpływu ich zachowań na zanieczyszczenie środowiska i jakość powietrza, upowszechnianie wykorzystania rozwiązań proekologicznych w budynkach prywatnych m.in. poprzez informowanie o możliwości pozyskiwania dotacji na inwestycje w OZE
--	--

Cel operacyjny 2.3. Poprawa atrakcyjności przestrzeni w Gminie	
Uzasadnienie	Zagospodarowanie przestrzeni publicznej w gminie, nadanie jej nowych funkcji w szczególności w centrach wsi stanowi jeden z głównych warunków podniesienia standardu życia mieszkańców w najbliższej perspektywie czasu. Stąd konieczna jest kontynuacja inwestycji publicznych, które wpłyną korzystnie na funkcjonalność i atrakcyjność tej przestrzeni oraz skutecznie poprawią integrację lokalnej społeczności. Aby uzyskać wizerunkową spójność w skali gminy władze samorządowe również powinny wdrożyć w życie system zachęcania mieszkańców do większej dbałości o estetykę swoich posesji i gospodarstw rolnych.
Kierunki działań	<ul style="list-style-type: none">➤ nadanie nowych funkcji przestrzeni publicznej (szczególnie w centrach wsi), prowadzenie działań rewaloryzacyjnych➤ tworzenie miejsc sprzyjających integracji społecznej (parków, altan, miejsc przeznaczonych np. na ogniska)➤ inwestycje w małą architekturę➤ stworzenie zachęt dla mieszkańców dotyczących poprawy atrakcyjności posesji (np. poprzez konkursy na najładniejszą posesję, ogród itp.)

Cel operacyjny 2.4. Rozwój infrastruktury sportowo-rekreacyjnej i kulturalnej	
Uzasadnienie	Pomimo, że Gmina Smętowo Graniczne posiada ogólnodostępną infrastrukturę sportowo – rekreacyjną potrzeby społeczności lokalnej w tym zakresie nie są w pełni zaspokojone. Brak siłowni na wolnym powietrzu hamuje w znacznej mierze możliwości pełnego korzystania z wszelkich form aktywności fizycznej przede wszystkim przez dorosłych mieszkańców gminy. Część istniejącej bazy sportowej wymaga modernizacji, aby spełniała współczesne standardy i oczekiwania. Podobnych działań również wymagają obiekty o charakterze kulturalnym lub konieczna jest budowa nowych.
Kierunki działań	<ul style="list-style-type: none">➤ przebudowa bazy sportowo-rekreacyjnej (boisko do koszykówki, kort tenisowy, stadion w Smętowie)➤ rozbudowa infrastruktury sportowej dla dorosłych, w tym siłowni na świeżym powietrzu➤ modernizacja, rozbudowa i doposażenie infrastruktury kulturalnej (m.in. modernizacja bazy GOKSiR)➤ budowa świetlicy w Smętówku➤ przebudowa obecnego budynku szkoły w Kopytkowie na Centrum Integracji Społecznej➤ termomodernizacja świetlicy wiejskiej w Leśnej Jani

3.1.3 CEL ROZWOJOWY NR 3. AKTYWIZACJA SPOŁECZNA I ZAWODOWA MIESZKAŃCÓW

Cel operacyjny 3.1. Wspieranie aktywności mieszkańców oraz tworzenie warunków dla rozwoju trzeciego sektora	
Uzasadnienie	<p>W Gminie Smętowo Graniczne można zaobserwować działalność organizacji pozarządowych. Sporo część życia społecznego wymaga jeszcze większej aktywizacji. Biorąc pod uwagę, chęć działania, potencjał osobowy i organizacyjny NGO's, samorząd powinien rozszerzyć zakres zadań publicznych zleconych tym organizacjom (w szczególności o kulturę). Dzięki temu wiele inicjatyw społecznych, kulturalnych oraz obywatelskich będzie mogło uzyskać stosowne wsparcie i zostać zrealizowanych.</p> <p>Jednakże, poza wymiarem finansowym trzeci sektor oczekuje ze strony samorządu miejskiego również wsparcia infrastrukturalnego, po to aby dysponować odpowiednią bazą techniczną do rozwoju swojej działalności statutowej. Niezależnie od tego samorząd gminny zamierza stworzyć ważną dla rozwoju życia społecznego placówkę jaką będzie</p>

	Centrum Integracji Społecznej.
Kierunki działań	<ul style="list-style-type: none">➤ zacieśnianie współpracy z trzecim sektorem, wsparcie doradcze, organizacyjne i finansowe dla organizacji pozarządowych➤ promocja istniejących organizacji poprzez wspólne inicjatywy➤ rozszerzenie oferty spędzania czasu wolnego w szczególności dla młodzieży i dorosłych (GOKSiR, świetlice wiejskie)➤ rozwój działalności kulturalnej, zwiększenie ilości inicjatyw sprzyjających integracji społecznej oraz zaangażowaniu mieszkańców w sprawy lokalne

Cel operacyjny 3.2.**Aktywizacja zawodowa mieszkańców**

Uzasadnienie	<p>Niska aktywność zawodowa mieszkańców należy do największych barier rozwojowych samorządu smętowskiego. Długotrwałe bezrobocie występujące zwłaszcza u kobiet, bierność zawodowa powodują, że pomimo realizacji różnych form wsparcia ze strony gminy, lokalna społeczność boryka się z problemem bezrobocia.</p> <p>Dodatkowe środki znajdujące się w dyspozycji Powiatowego Urzędu Pracy oraz środki unijne z nowej perspektywy budżetowej na lata 2014 – 2020 dają szansę, aby skutecznie zmniejszyć grupę osób znajdujących się poza rynkiem pracy.</p>
Kierunki działań	<ul style="list-style-type: none">➤ rozwój współpracy z PUP w celu aktywizacji osób biernych zawodowo, bezrobotnych i zagrożonych bezrobociem➤ organizacja szkoleń w celu nabycia nowych umiejętności i/lub podnoszących kwalifikacje mieszkańców we współpracy z PUP oraz Kociewskim Centrum Kształcenia Praktycznego i Ustawicznego➤ rozwijanie współpracy z lokalnymi pracodawcami (m.in. w ramach powołania Gminnej Rady Gospodarczej)➤ rozwój ekonomii społecznej, inicjowanie/sprzysiężanie tworzeniu spółdzielni socjalnych➤ organizowanie staży, robót publicznych i społecznie użytecznych

Cel operacyjny 3.3.**Poprawa efektywności systemu edukacji**

Uzasadnienie	<p>System edukacji w Gminie Smętowo Graniczne wymaga kompleksowego wsparcia. Począwszy od stworzenia dobrego zaplecza infrastrukturalnego aż po poprawienie jakości nauczania, co przełoży się na uzyskiwanie lepszych wyników z egzaminów zewnętrznych. Ponadto niewystarczająca liczba miejsc w przedszkolach świadczy o nieefektywności systemu edukacji. Edukacja stanowi jeden z filarów rozwoju gminy. Stąd potrzeba poprawienia jakości kształcenia na każdym z poziomów edukacyjnych. Aby to osiągnąć</p>
--------------	---

	władze samorządowe zamierzają aktywnie sięgać po środki unijne oraz położyć większy nacisk na dostosowanie treści kształcenia do potrzeb miejscowego rynku pracy.
Kierunki działań	<ul style="list-style-type: none">➤ rozwój opieki przedszkolnej, rozbudowa i modernizacja przedszkola w Smętowie➤ poprawa stanu infrastruktury oświatowej (budowa nowej szkoły w Kopytkowie, modernizacja placówki szkolnej w Smętowie), rozwój przyszkolnej bazy sportowej➤ wyposażenie gabinetów szkolnych w nowoczesne pomoce naukowe➤ zapewnienie wysokiej jakości edukacji na poziomie podstawowym i gimnazjalnym oraz rozwój nowoczesnych form kształcenia,➤ wsparcie uczniów o specjalnych potrzebach edukacyjnych (w tym szczególnie uzdolnionych)➤ doskonalenie zawodowe nauczycieli, rozwijanie współpracy między szkołami➤ dostosowanie treści kształcenia do potrzeb rynku pracy, rozwój doradztwa zawodowego dla uczniów gimnazjum

Cel operacyjny 3.4.**Poprawa dostępu do usług medycznych oraz promocja profilaktyki i zdrowego trybu życia**

Uzasadnienie	Konieczność podróżowania do miasta powiatowego lub Trójmiasta w celu konsultacji u specjalistów z zakresu medycyny powoduje duże utrudnienia w życiu codziennym mieszkańców Gminy Smętowo Graniczne. Stąd potrzeba zacieśnienia współpracy z funkcjonującymi na lokalnym rynku podmiotami leczniczymi w celu pozyskania najbardziej popularnych specjalistów (np. kardiolog, ortopeda) do miejscowych placówek służby zdrowia. Równie ważna jest profilaktyka zdrowia wśród mieszkańców. Dzięki zastosowaniu programów profilaktycznych na większej grupie mieszkańców uniknie się wielu zachorowań wywołanych chorobami cywilizacyjnymi.
Kierunki działań	<ul style="list-style-type: none">➤ współpraca z podmiotami leczniczymi w celu poprawy jakości i zwiększenia dostępności usług medycznych, w tym szczególnie opieki specjalistycznej➤ intensyfikacja działań profilaktycznych i diagnostycznych we współpracy z Powiatem Starogardzkim oraz innymi gminami➤ propagowanie i promocja zdrowego trybu życia (m.in. w szkołach)

3.2 ODNIESIENIE DO DOKUMENTÓW STRATEGICZNYCH

3.2.1 DOKUMENTY NA SZCZEBLE EUROPEJSKIM I KRAJOWYM

Strategia Europa 2020

Pierwszym priorytetowym Strategia Europa 2020 jest „Rozwój inteligentny”, który zakłada dążenie m.in. do zwiększania poziomu zatrudnienia oraz zapewnienie lepszego poziomu wykształcenia, zaś trzecim priorytetem Strategii Europa 2020 jest „Rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu”, gdzie za cel stawia się m.in. podniesienie stopy zatrudnienia w Europie, inwestycje w podnoszenie kwalifikacji i szkolenia oraz modernizację rynków pracy i systemów opieki społecznej. Analiza Strategii oraz zapisów Strategia Rozwoju Gminy Smętowo Graniczne do roku 2020 (SRGSG) pokazuje, że strategia dla Smętowa Granicznego w ramach celu rozwojowego „Aktywizacja społeczna i zawodowa mieszkańców” przyjmuje za cele operacyjne obydwa wskazane powyżej założenia. **W związku z tym należy orzec o pełnej zgodności obu dokumentów w tych obszarach priorytetowych.**

Strategia Europa 2020 w ramach priorytetu „Rozwój zrównoważony” UE zakłada m.in. poprawienie warunków dla rozwoju przedsiębiorczości, zwłaszcza w odniesieniu do MŚP, jak również ochronę środowiska naturalnego, ograniczenie emisji gazów cieplarnianych i zapobieganie utracie bioróżnorodności. Podobne zapisy odnaleźć można w ramach SRGSG; w ramach celu rozwojowego „Podniesienie atrakcyjności gospodarczej” zakładane są działania na rzecz tworzenia warunków do rozwoju przedsiębiorczości, zaś w ramach celu rozwojowego „Poprawa jakości przestrzeni i środowiska” planuje się dążenie do poprawy stanu środowiska naturalnego, ze szczególnym naciskiem na jakość powietrza. **Porównanie powyższych zapisów pozwala na wyciągnięcie wniosku o tożsamości ww. zapisów obu strategii.**

Strategia Rozwoju Kraju 2020 (SRK)

SRK to kluczowy dokument określający kierunki rozwoju Polski w horyzoncie czasowym, do 2020 roku. SRK definiuje 3 obszary strategiczne I - „Sprawne i efektywne państwo”, II - „Konkurencyjna gospodarka” oraz III - „Spójność społeczna i terytorialna”, w ramach których wyznaczone są poszczególne cele i priorytety rozwojowe.

Zapisy strategii dla Gminy Smętowo Graniczne i SRK w wielu punktach pokrywają się: obydwa dokumenty zakładają aktywizację społeczną i zawodową mieszkańców. W ramach celów rozwojowych SRGSG wskazano na poprawę jakości przestrzeni i środowiska, zaś w SRK zaplanowano działania na rzecz poprawy stanu środowiska, jak również potrzebę wzmacniania potencjału obszarów wiejskich.

Analizując zapisy obydwu dokumentów nie wolno nie zauważyć zbieżności obu dokumentów w wielu punktach. Wynika to nie tylko z ogólnych założeń realizacji obydwu strategii, ale sięga także poziomu celów rozwojowych. Uznaje się, że realizacja obu strategii nie tylko nie stoi w sprzeczności, ale w skali lokalnej Gminy Smętowo Graniczne wniesie wydatny wkład w realizację założeń rozwojowych wpisanych do SRK.

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary Wiejskie (KSRR)

W ramach KSRR wyznaczono trzy cele polityki regionalnej „Wspomaganie wzrostu konkurencyjności regionów („konkurencyjność)”, „Budowanie spójności terytorialnej i przeciwdziałanie marginalizacji obszarów problemowych („spójność)” oraz „Tworzenie warunków dla skutecznej, efektywnej i partnerskiej realizacji działań rozwojowych ukierunkowanych terytorialnie („sprawność)”.

W ramach pierwszego celu KSRR zakłada się m.in. tworzenie warunków dla rozprzestrzeniania procesów rozwojowych i zwiększania ich absorpcji na obszary poza ośrodkami wojewódzkimi oraz zwiększanie dostępności komunikacyjnej wewnątrz regionów. Pakiet działań tematycznych w ramach tego celu przewiduje m.in. rozwój kapitału ludzkiego, wsparcie rozwoju przedsiębiorczości oraz poprawę efektywności energetycznej, wykorzystanie walorów środowiska naturalnego oraz dziedzictwa kulturowego. **Wymienione wyżej założenia znajdują swoje odzwierciedlenie w zapisach SRGSG, w ramach której przewiduje się wsparcie aktywizacji zawodowej i społecznej mieszkańców, jak również podniesienie atrakcyjności gospodarczej gminy m.in. dzięki rozwijaniu sektora turystyki poprzez efektywne wykorzystanie potencjału środowiskowego i kulturowego Gminy Smętowo Graniczne.** W ramach celów Strategii zapisano również poprawę stanu środowiska naturalnego, w tym jakości powietrza, co wiąże się m.in. z poprawą jakości powietrza.

Cel drugi KSRR zakłada m.in. wspieranie obszarów wiejskich o najniższym poziomie dostępu mieszkańców do dóbr i usług warunkujących możliwości rozwojowe, tj. usług medycznych, edukacyjnych, komunikacyjnych, komunalnych (związanych z ochroną środowiska) oraz kulturalnych. **Powyższe zapisy, ze względu na swoją rozległość znajdują swoje odpowiedniki praktycznie w ramach wszystkich 3 celów rozwojowych SRGSG, a w szczególności w ramach celu nr 2, gdzie zakłada się rozwój infrastruktury technicznej i drogowej oraz sportowo-rekreacyjnej i kulturalnej.**

Porównanie celów i działań KSRR oraz celów strategii dla Smętowa Granicznego pozwala na stwierdzenie szerokich powiązań pomiędzy dwoma dokumentami. Założenia KSRR są w wielu miejscach zgodne z deklarowanymi celami gminy, a w wielu miejscach tożsamość z celami rozwojowymi i operacyjnymi SRGSG. **Na tej podstawie orzeka się o zgodności obydwu dokumentów.**

3.2.2 DOKUMENTY NA SZCZEBLU REGIONALNYM I LOKALNYM

Strategia Rozwoju Województwa Pomorskiego 2020 (SRWP)

SRWP stanowi najważniejszy dokument kreujący rozwój, ukierunkowując dostępne instrumenty finansowe i regulacyjne. Wizja województwa określona w SRWP to **region trwałego wzrostu, o unikatowej pozycji, będącego liderem pozytywnych zmian społecznych i gospodarczych w Polsce i w obszarze Południowego Bałtyku**. Realizacji wizji SRWP służyć będą się na 3 cele strategiczne: „Nowoczesna gospodarka”, „Aktywni mieszkańcy” oraz „Atrakcyjna przestrzeń”, w które wpisano 10 celów operacyjnych. Należy zauważyć, że układ celów strategicznych SRWP odpowiada układowi celów rozwojowych SRGSG. Analiza warstwy celów operacyjnych obydwu dokumentów pozwala na wyciągnięcie wniosku, że zdecydowana większość celów tych strategii wykazuje tożsamość. Warto jednak przytoczyć jedno z założeń SRWP, które wskazuje, że strategia nie obejmuje kwestii czysto lokalnych chyba, że zachodzi ścisły związek między potrzebami i potencjałami lokalnymi a interesem regionalnym lub też, gdy lokalne deficyty istotnie ograniczają możliwości rozwojowe. W tym kontekście w SRGSG należy upatrywać przestrzennego uszczegółowienia zapisów strategii wojewódzkiej. **Wysoki stopień tożsamości zarówno na szczeblu ogólnych celów strategicznych/rozwojowych, jaki**

i skonkretyzowanych celów operacyjnych, daje podstawy do stwierdzenia, że przytoczone dokumenty są nie tylko zgodne, ale także pozostają w ścisłym powiązaniu.

Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Pomorskiego (PZPWP)

Generalna zasada planu to **równoważenie różnych sfer życia i działalności w przestrzeni regionu**. Jej rozwinięciem zasady generalnej są zasady ogólne takie jak stosowanie trójochrony (integralnej ochrony wartości przyrodniczych, kulturowych i krajobrazu), dążenie do harmonijnego powiązania potrzeb społecznych z cechami i funkcjonowaniem środowiska, czy zrównoważone wykorzystanie zasobów naturalnych, oszczędność energii i ograniczenie ilości odpadów.

Celem generalnym PZPWP jest **kształtowanie harmonijnej struktury funkcjonalno-przestrzennej województwa, która sprzyjać będzie równoważeniu wykorzystywania cech, zasobów i walorów przestrzeni z rozwojem gospodarczym, wzrostem poziomu i jakości życia oraz trwałym zachowaniem wartości środowiska dla potrzeb obecnego i przyszłych pokoleń**. Warto podkreślić w tym miejscu spójność powyższych postulatów z wizją zapisaną w strategii dla Gminy Smętowo Graniczne, gdzie wskazano na dążenie do osiągnięcia wysokiej atrakcyjności gospodarczej i osiedleńczej m.in. w oparciu o ekologiczne środowisko.

W zakresie celów głównych polityki przestrzennej województwa Plan wskazuje na takie aspekty jak m.in. powiązania województwa pomorskiego z Europą i obszarem Bałtyckim, efektywność gospodarowania przestrzenią, poziom jakości życia oraz przeciwdziałanie dewaloryzacji środowiska. Analogicznie do planu w celach operacyjnych SRGSG zawarto odniesienia do poprawy dostępności transportowej poprzez rozwój infrastruktury technicznej i drogowej (cel 2.1), poprawie przestrzeni gminy (cel 2.3), jak również poprawie stanu środowiska naturalnego, w tym jakości powietrza (cel 2.2). **Analiza powyższych celów PZPWP oraz celów operacyjnych strategii dla Smętowa Granicznego pozwala zatem na wniosek o znacznym stopniu powiązań.**

Strategia Rozwoju Powiatu Starogardzkiego 2014-2020 (SRPS)

SRPS stanowi główny dokument wyznaczający cele i działania samorządu powiatowego do roku 2020. Wizja rozwoju określa powiat jako **prężnie rozwijający się region, zapewniający swoim mieszkańcom bezpieczeństwo oraz wzrost jakości życia; szanujący dziedzictwo kulturowe oraz naturalne**. Wizja Gminy Smętowo Graniczne akcentuje

atrakcyjność gospodarczą i osiedleńczą oraz poszanowanie środowiska. W świetle powyższych informacji należy wskazać, że nie występują istotne sprzeczności pomiędzy powyższymi ogólnymi założeniami rozwoju.

W warstwie celów SRSP zawiera 3 cele strategiczne: „Nowoczesna gospodarka”, „Zapewnienie mieszkańcom ciągłego i stabilnego wzrostu” oraz „Spójna i atrakcyjna przestrzeń”, a w ich ramach bardziej szczegółowe 11 celów operacyjnych. Analiza celów obu strategii pozwala na stwierdzenie o dużej zbieżności dokumentów, czego dowodem jest oparcie celów wyższego rzędu o trójkąt „Gospodarka-Przestrzeń-Społeczeństwo”.

W warstwie celów operacyjnych strategia powiatowa i gminna wykazują tożsamość w przypadku większości z nich. W odniesieniu do obszaru rozwoju gospodarczego oba dokumenty zakładają rozwój przedsiębiorczości poprawę atrakcyjności sektora turystycznego. W obszarze zagospodarowania przestrzeni zarówno w dokumencie powiatowym, jak i gminnym postuluje się rozwój infrastruktury technicznej, w tym drogowej oraz poprawę stanu środowiska. W obszarze rozwoju społecznego zarówno powiat starogardzki, jak i Gmina Smętowo Graniczne wskazują na aktywizację zawodową społeczeństwa, poprawę poziomu i dostępności usług medycznych rozwój profilaktyki, poprawę efektywności systemu edukacji oraz wsparcie rozwoju aktywności społecznej.

Powyższa analiza zapisów obu dokumentów upoważnia do stwierdzenia, że strategie te wykazują wysoki stopień wzajemnego powiązania – zarówno na poziomie ogólnej wizji danego obszaru, ale także celów rozwojowych/strategicznym i wynikających z nich celów operacyjnych. Resumując, realizacja zapisów SRGSG w znacznym stopniu wspiera realizację zapisów w Strategii dla Powiatu.

4 SYSTEM REALIZACJI STRATEGII

4.1 ZASADY WDRAŻANIA STRATEGII

Strategia Rozwoju Gminy Smętowo Graniczne zawiera zadania, które stanowią wyzwania dla całej społeczności lokalnej i wszystkich instytucji publicznych i niepublicznych działających na rzecz rozwoju wspólnoty samorządowej. Wdrażanie Strategii, zawierającej zadania będące w kompetencjach wielu lokalnych i ponadlokalnych instytucji, organizacji i środowisk, wymaga ścisłej koordynacji i współpracy pomiędzy zainteresowanymi stronami.

Zasada partnerstwa i współpracy będzie jedną z fundamentalnych zasad stosowanych przy wdrażaniu Strategii. Zaangażowanie podmiotów społeczno-gospodarczych, organizacji pozarządowych, przedsiębiorców oraz innych jednostek samorządu terytorialnego (m.in. gmin sąsiadujących, Powiatu Starogardzkiego) pozwoli na realizację zadań o większym obszarze oddziaływania, jednocześnie przy mniejszym udziale środków własnych. Zasadę partnerstwa rozumieć należy także jako uproszczenie procedur w kontaktach między władzą lokalną a innymi podmiotami.

Równie ważną zasadą stosowaną przy realizacji Strategii jest zasada zrównoważonego rozwoju. Oznacza to, że cele rozwojowe Strategii wdrażane będą w taki sposób, żeby zapewnić rozwój społeczny i gospodarczy Gminy, i jednocześnie umożliwić wykorzystanie zasobów przyrodniczych w taki sposób, aby mogły korzystać z nich również przyszłe pokolenia. Będzie to możliwe poprzez dążenie do spójności społecznej poprzez wyrównywanie szans i przeciwdziałanie nierównościom, jak i podnoszenie jakości środowiska naturalnego m.in. poprzez ograniczenie negatywnego oddziaływania na środowisko.

4.2 PLAN FINANSOWY

4.2.1 GŁÓWNE ŹRÓDŁA FINANSOWANIA STRATEGII

Strategiczne dla rozwoju Gminy Smętowo Graniczne środki finansowe będą pochodzić w większości z budżetu Gminy, kształtującego się na poziomie 17-18 mln złotych rocznie.

Przewiduje się także pozyskanie środków ze źródeł zewnętrznych, które można podzielić następująco:

- budżet Powiatu Starogardzkiego,
- budżet województwa pomorskiego,
- budżet państwa (środki ministerialne),
- Narodowy/Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej,
- fundusze Unii Europejskiej, a zwłaszcza Regionalny Program Operacyjny Województwa Pomorskiego na lata 2014-2020 oraz Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020,
- fundusze Norweskiego Mechanizmu Finansowego,
- fundusze Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego,
- polskie fundacje i organizacje, przez które realizowana jest zorganizowana pomoc dla samorządów terytorialnych,
- środki własne firm, sponsorów, dzierżawców obiektów, stowarzyszeń, instytucji.

W obecnym okresie fundusze unijne są jednym z najefektywniejszych źródeł finansowania zewnętrznego. Warto zwrócić uwagę, że w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Pomorskiego na lata 2014-2020 będzie można pozyskać fundusze na zadania z obszaru edukacji, ochrony środowiska, kultury, sportu oraz rozwoju przedsiębiorczości. w ramach konkursów ogłaszanych w RPO WP 2014-2020 premiowane będą projekty partnerskie, czyli realizowane we współpracy z innymi jednostkami samorządu terytorialnego, organizacjami pozarządowymi oraz przedsiębiorstwami.

4.2.2 KWOTA PRZEZNACZONA NA FINANSOWANIE STRATEGII I JEJ PODZIAŁ MIĘDZY

POSZCZEGÓLNE PRIORYTETY, WSPÓŁFINANSOWANIE

Roczna kwota wydatków w budżecie Gminy Smętowo Graniczne kształtuje się na poziomie ponad 18 mln złotych. Środki przeznaczone na finansowanie Strategii wynosić będą około 80% budżetu pomniejszonego o wydatki bieżące.

Największe koszty związane będą z realizacją zadań zaplanowanych w ramach celu rozwojowego 2 „Poprawa jakości przestrzeni i środowiska”. Przeważają w nim przedsięwzięcia z zakresu modernizacji infrastruktury drogowej (budowa ścieżek rowerowych i chodników) i technicznej (rozbudowa i remont sieci wodno-kanalizacyjnej),

termomodernizacji budynków oraz modernizacji ciepłownictwa, ze wskazaniem na wykorzystanie odnawialnych źródeł energii. Największych nakładów, w ramach celu 2, będą wymagały także działania związane z rozbudową i remontem bazy sportowo-rekreacyjnej.

Na drugim miejscu, pod względem wysokości wydatków inwestycyjnych, będą zadania realizowane w ramach celu rozwojowego 3 „Aktywizacja społeczna i zawodowa mieszkańców”. Wysokich nakładów finansowych wymagają zadania z zakresu poprawy infrastruktury oświatowej (budowa nowej szkoły w Kopytkowie, remont placówki szkolnej w Smętowie) czy też rozbudowa i modernizacja przedszkola w Smętowie Granicznym. Realizacja pozostałych zadań w ramach celu 3 nie pociąga za sobą wysokich wydatków, gdyż są to działania o charakterze nieinwestycyjnym tzw. miękkie. Należy jednak podkreślić, że są to zadania, które w głównej mierze wymagają realizacji projektów partnerskich, aby zakładane efekty zostały osiągnięte. Dotyczy to zwłaszcza działań z zakresu aktywizacji zawodowej mieszkańców (współpraca z PUP, Kocińskim Centrum Kształcenia Praktycznego i Ustawicznego) oraz wspierania ich aktywności i tworzenia warunków dla rozwoju trzeciego sektora (wspólne inicjatywy z organizacjami pozarządowymi).

Najmniej nakładów finansowych wymaga realizacja celu rozwojowego 1 „Podniesienie atrakcyjności gospodarczej”. Wydatki będą dotyczyły w większości działań promujących Gminę jako miejsce interesujące gospodarczo i turystycznie. Wiele z tych działań również będzie możliwa do realizacji w partnerstwie z przedsiębiorstwami i organizacjami pozarządowymi.

Warto zaznaczyć, że na część zadań zaplanowanych w Strategii Gmina będzie mogła pozyskać dofinansowanie ze źródeł zewnętrznych, dzięki czemu wkład własny wynosić będzie znacznie mniej niż faktyczna wartość poszczególnych przedsięwzięć. w taki sposób możliwe będzie zrealizowanie większej liczby projektów, przy czym należy zaznaczyć, że wysokość środków własnych wymaganych przy realizacji zadań współfinansowanych z funduszy zewnętrznych jest określana odrębnie w każdym z dostępnych programów.

Działania związane z realizacją poszczególnych przedsięwzięć wynikających z realizacji Strategii ujęte będą każdorazowo w budżecie Gminy oraz (jeśli dotyczy) w Wieloletnim Planie Inwestycyjnym.

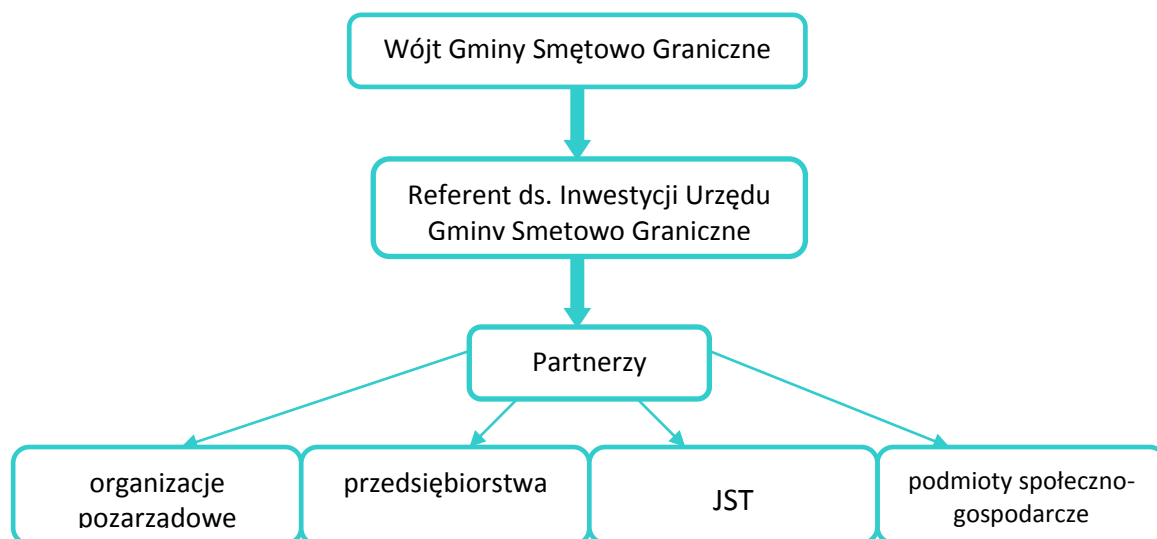
4.3 SYSTEM WDRAŻANIA

4.3.1 KLUCZOWE INSTYTUCJE I PODMIOTY ZAANGAŻOWANE W PROCES REALIZACJI STRATEGII

Instytucją odpowiedzialną za realizację Strategii jest Wójt Gminy, wspierany przez podległy mu Urząd Gminy. Koordynację działań powierzono Referatowi Gospodarki Przestrzennej Urzędu Gminy Smętowo Graniczne. Strategia może być realizowana samodzielnie przez Gminę, we współpracy z innymi partnerami lub poprzez inspirowanie i wspieranie realizacji przedsięwzięć innych jednostek.

Jednakże warunkiem powodzenia realizacji Strategii jest współpraca z podmiotami społeczno-gospodarczymi, organizacjami pozarządowymi, przedsiębiorcami oraz innymi jednostkami samorządu terytorialnego z terenu powiatu i województwa (m.in. gminy: Osiek, Skórcz, miasto Gniew, Powiat Starogardzki) w ramach poszczególnych zadań. Współpraca ta realizowana będzie poprzez tworzenie i udział w projektach partnerskich. W przypadku realizacji zadań angażujących podmioty zewnętrzne lub partnerów sektora publicznego, Wójt wyznaczy ze strony Gminy koordynatora, który będzie odpowiedzialny za prowadzenie wszelkich zadań związanych z realizacją przedsięwzięcia.

Rysunek 5.1 Schemat wdrażania Strategii Rozwoju Gminy Smętowo Graniczne

Źródło: opracowanie własne

4.3.2 MONITORING I EWALUACJA

Procedura monitorowania i ewaluacji to działania niezbędne dla zagwarantowania, że postanowienia przyjęte w Strategii będą konsekwentnie realizowane, zapewnione zostaną

warunki organizacyjne i instytucjonalne do ich wdrażania i weryfikacji w odniesieniu do zmieniających się warunków otoczenia społeczno-gospodarczego.

Monitoring będzie polegał na prowadzeniu w sposób ciągły kontroli i oceny realizacji zadań przypisanych do poszczególnych celów rozwojowych.

Zakres monitoringu będzie obejmował:

- gromadzenie, dokumentowanie i analiza danych,
- porównanie bieżących wartości wskaźników z wartościami planowanymi (do oceny postępu prac związanych z realizacją zadań może służyć, zamieszczona w dokumencie, tabela wskaźników),
- prowadzenie badań opinii mieszkańców,
- opracowywanie raportów wraz z propozycją działań korygujących.

Za przeprowadzenie monitoringu odpowiedzialny będzie Referat Gospodarki Przestrzennej Urzędu Gminy Smętowo Graniczne.

Raport z kontroli realizacji zadań wymienionych w Strategii opracowywany będzie co roku, po zakończeniu roku budżetowego i do końca i kwartału roku następnego zostanie przedstawiony władzom Gminy. Pozwoli to na:

- prognozowanie ewentualnych zmian warunków realizacji Strategii,
- dokonywanie bieżących korekt i zmian,
- podejmowanie działań zabezpieczających i naprawczych,
- informowanie społeczności lokalnej o uzyskanych wynikach.

Następnym krokiem władz Gminy, po zapoznaniu się i analizie raportu, będzie planowanie, we współpracy z Referatem Gospodarki Przestrzennej, partnerami społeczno-gospodarczymi oraz przy udziale mieszkańców (konsultacje społeczne), kolejnych przedsięwzięć i działań w celu realizacji założonych celów Strategii. W przypadku gdy okaże się, że prowadzone działania nie pozwolą na realizację celów Strategii, konieczne będzie wdrożenie działań zaradczych.

Proces wdrażania Strategii poddany zostanie także ewaluacji, rozumianej jako ocena realizacji Strategii rozwoju pod względem skuteczności, efektywności, użyteczności i trwałości zaplanowanych oraz wdrażanych działań zgodnych z celami rozwojowymi zapisanymi w dokumencie.

Ewaluacja zostanie przeprowadzona po realizacji Strategii, tj. w roku 2020 (ewaluacja ex-post) i pokaże, jakie długoterminowe efekty osiągnięto w obszarze społeczno-gospodarczym. Do przeprowadzenia ewaluacji posłużą dane statystyczne, coroczne raporty, opracowywane w ramach stałego monitoringu oraz badanie społeczności lokalnej.

ZAŁĄCZNIK NR 1: FORMULARZ MONITORINGU W ZAKRESIE REALIZACJI STRATEGII

Nazwa wskaźnika	Skumulowana wartość wskaźnika w latach						Minimalna wartość docelowa wskaźnika
	2015	2016	2017	2018	2019	2020	
CEL 1. PODNIESIENIE ATRAKCYJNOŚCI GOSPODARCZEJ							
- liczba wspartych osób/firm w zakresie podejmowania działalności gospodarczej/tworzenia miejsc pracy							20 osób/szt.
- liczba wdrożonych zachęt dla przedsiębiorców							2 szt.
- liczba inicjatyw związanych z promocją gospodarczą gminy							2 szt.
- liczba przedsięwzięć z zakresu edukacji turystycznej/podejmowania działalności okołoturystycznej							2 sz.
- liczba zrealizowanych inicjatyw związanych z promocją turystyczną gminy i Kociewia							2 szt.
- liczba stworzonych produktów turystycznych/kompleksowych pakietów ofert turystycznych							1 szt.

Nazwa wskaźnika	Skumulowana wartość wskaźnika w latach						Minimalna wartość docelowa wskaźnika
	2015	2016	2017	2018	2019	2020	
CEL 2. POPRAWA JAKOŚCI PRZESTRZENI I ŚRODOWISKA							
- liczba przedsięwzięć związanych z poprawą jakości przestrzeni publicznej							2 szt.
- liczba zrealizowanych inicjatyw dla mieszkańców dotyczących poprawy atrakcyjności posesji							3 szt.
- długość przebudowanych dróg lokalnych							3 km
- długość zbudowanych ścieżek rowerowych							5 km
- liczba zrealizowanych inwestycji z zakresu gospodarki wodno-ściekowej							2 szt.
- liczba nowych miejsc parkingowych w gminie							20 szt.
- liczba zmodernizowanych źródeł ciepła na terenie gminy							3 szt.
- liczba obiektów wykorzystujących OZE							5 szt.
- liczba zmodernizowanych energetycznie budynków							3 szt.
- liczba przeprowadzonych akcji informacyjno-edukacyjnych związanych z edukacją ekologiczną wśród mieszkańców							3 szt.
- liczba wybudowanych/przebudowanych obiektów infrastruktury sportowo-rekreacyjnej							4 szt.
- liczba przebudowanych/rozbudowanych i doposażonych obiektów infrastruktury kultury							3 szt.

Nazwa wskaźnika	Skumulowana wartość wskaźnika w latach						Minimalna wartość docelowa wskaźnika
	2015	2016	2017	2018	2019	2020	
CEL 3. AKTYWIZACJA SPOŁECZNA I ZAWODOWA MIESZKAŃCÓW							
- liczba konkursów przeznaczonych dla organizacji pozarządowych							5 szt.
- liczba nowopowstałych podmiotów ekonomii społecznej							1 szt.
- liczba działań skierowanych do młodzieży							5 szt.
- liczba działań skierowanych do dorosłych							5 szt.
- liczba wybudowanych/przebudowanych obiektów infrastruktury z zakresu edukacji przedszkolnej i szkolnej							1 szt.
- liczba zrealizowanych projektów edukacyjnych skierowanych do młodzieży i nauczycieli							3 szt.
- liczba działań związanych z aktywizacją osób bezrobotnych							3 szt.
- liczba działań z zakresu diagnostyki i profilaktyki zdrowotnej							3 szt.